



BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN ZA AKTIVAN ŽIVOT • PDF IZDANJE
MOJA PLANETA 49 • OKTOBAR 2014. • ISSN 2217-3307

EKSPEDICIJA

Pamir
Alpi

GORA

Otkrijte
turno skijanje

ALPINIZAM

VALLE DELL' ORCO
Mesto inspiracije
za nove generacije

**GORSKA SLUŽBA
SPASAVANJA SRBIJE**



**Cave
Rescue
TRAINING**

AKCIJA
Moj sportski izbor
Osvojte vredne poklone!





www.popustinaputovanja.rs

NAJPOVOLJNIJI ARANŽMANI NA JEDNOM MESTU



MOJA PLANETA

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / Oktobar 2014.

→ EXTREME SUMMIT TEAM

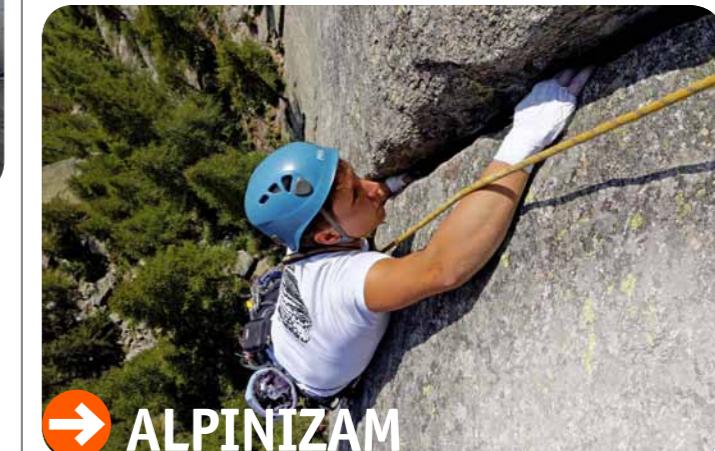


78 Prenesi dalje

Ne morate da idete u Himalaje samo kako bi popeli neki vrh. Možda je bolje ponekad otići tamo i učiniti dobro delo...

50 Valle dell' Orco

U italijanskom mestu Ceresole Reale održan Međunarodni skup alpinista. Srbiju su predstavljale Katarina Manovski i Jelena Jakovljević...



→ ALPINIZAM

39 GORA Oprema i osnovni principi - Turno skijanje

EKSPEDICIJA

9 Pamir

Borče Gelevski, Goran Nikoloski i Borko Gajić bili su deo tima koji je osvojio vrh Lenin...

16 Alpi

Visokogorci Sarajeva organizovali ekspediciju i uživali u atraktivnim alpskim predelima...

26 Mont Blanc

Matej Perkov uputio se u samostalnu avanturu. Donosimo vam drugi dio njegove priče...



disciplinu, koja je sve popularnija...

PROPELER

84 Šesta trka

preživljavanja Mokra Gora 2014.

96 Treking liga

Naši stadioni su

livade i planine

Vojvodine

VISOKOGORSTVO

42 Maroko

Putovanje krunisano

usponom na

Mt. Toubkal i

posetom prelepm predelima...

PLANINARENJE

100 Miholjsko

ljeto na Orjenu Trebinjci po 11. put organizovali uspon na Vučji zub i vrhove Orjena...

OUTDOOR

60 Zip line

KES „Armadilo“ instalirao prvi trajni sistem sa sidrištim u Ovčar Banji...

BICIKLIZAM

70 Moj prvi brevet

Otkrijte sjajnu biciklističku

PUTOVANJE

130 Planinom

Jastrebački marš Planinarski klub „Jastrebac“ iz

162 Trekking tri

planine i more



Kruševca je i ovog oktobra organizovao masovnu akciju...

144 PK „Pobeda“

Dotaknuti Homolje Beogradski planinari uživali u magičnim lepotama Istočne Srbije...

150 PD „Jelenak“

U bojama ruja Pančevci u Deliblatskoj peščari...

PUTOVANJE

162 Trekking tri

planine i more

136 GSS

160 ISHRANA IZ PRIRODE

156 WWF vesti

AKCIJA

Moj sportski IZBOR

*Pošaljite fotografiju svog
omiljenog sporta u prirodi
i osvojte vredne poklone!*



UŠĆE Shopping Center, u saradnji sa Sport Vision i britanskim outdoor brendom Karrimor, uz podršku magazina Moja planeta, organizuje akciju „**MOJ SPORTSKI IZBOR**“.

Ako ste ljubitelj penjanja, planinarenja ili bilo kog drugog sporta u prirodi, pošaljite nam vašu omiljenu fotografiju i kratku preporuku zašto je to baš sport koji volite i preporučujete drugima na e-mail adresu: usceakcije@usceshoppingcenter.com



od utorka, 28. oktobra, **do utorka, 11. novembra**.

Sve učesnike akcije Sport Vision će obradovati sa **20% popusta na article outdoor brenda Karrimor**. A autore tri najinteresantnije fotografije i preporuke, po odabiru žirija, čekaju vredni pokloni - kupovina Karrimor artikala u iznosu od **11.000, 8.000 i 6.000 dinara**. Takođe, najbolji postovi će biti objavljeni na našem UŠĆE blogu i magazinu „Moja planeta“.





www.e-stock.us

MOJA PLANETA 49 • Oktobar 2014.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adresе:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . - Online izd.- Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . - Mesečno . - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Register javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:
DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija tekstova (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljaju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka i tekstova. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nенamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

POTRAŽI NA:
www.mojaplaneta.net

Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Stare brojeve magazina „Moja planeta“ možete skinuti sa Internet adresе:

www.mojaplaneta.net

na linku ARHIVA



Fotografija naslovne strane: Don Swanson



PAMIR

Borče Gelevski i Goran Nikoloski (Makedonija), i **Borko Gajić** (Srbija), bili su deo međunarodne ekspedicije od 22 člana koja je osvojila vrh **Lenin** (7.134 m)...



U Centralnoj Aziji, na granici između Kirgistana i Tadžikistana, nalazi se Pamir...

Takvu poteru po nečijoj bistu dosad nisam doživeo. Stotinak ljudi iz celog sveta, natčovečkim naporima, posle neprospavanih noći, izgladneli i izmrzli, bili su u frenetičnoj potrazi za bistemom Vladimira Ilića Lenina u Centralnoj Aziji. I kad su je našli na visini od 7.134 m najčešće su je psovali: „Zar sam zbog ovog izmrzo? Zar sam se za ovo peo iznad 7.000 m?“ Ali psovke traju kratko, a sećanje o celoj avanturi traje ceo život.

A, gde je vrh Lenin? U Centralnoj Aziji, na granici između Kirgistana i Tadžikistana. Kirgistan se graniči Kinom, Tadžikistanom, Uzbekistanom i Kazahstanom.

Puno „stanova“ u okolini, neki mirniji, a neki divljiji. A, u Kirgistanu lepi crnokosi, kosooki ljudi, koji uopšte ne voze lade i volge, već honde, tojote i njihovo najomiljenije vozilo - leksus. Mislim da je bilo više leksusa po ulicama Biškeka, nego u fabriци u Japanu.

Nas troje, Borče Gelevski i Goran Nikoloski, članovi Planinarskog društva „Makpetrol“ iz Skoplja (R. Makedonija), i Borko Gajić iz Bora (R. Srbija), bili smo deo međunarodne ekspedicije od 22 člana u organizaciji agencije AK SAI TRAVEL iz glavnog grada Kirgistana - Biškeka. Planinari iz deset zemalja sveta (Makedonija, Srbija, Bugarska, Danska, Francuska, Nemačka, Poljska, Ukrajina, Rusija i Amerika) smo se skupili u Biškeku i onda prvo avionom do grada Oš pa kombijem smo stigli do baznog kampa Ačik Taš, na 3.600 m.

U baznom kampu su nas prečekali visoko razvojorene zastave zemalja učesnica ekspedicije, ali vrh Lenin nismo videli. Vreme je bilo oblačno, kišno i vetrovito. Odjednom neko je viknuo: „Eno ga vrh“. Podigli smo pogled, ali videli smo samo oblake. „Gore, gore“ pokazivao je rukom. Iznad oblaka, pojavio se osunčani kameniti vrh. „Au, visoko bogami“, reče prijatelj. „Znači tako izgleda sedam hiljadarka?“, pomislih u sebi. Ogroman beli zid koji se visoko usekao u oblake, ispresečen glečerskim pukotinama.

Trećeg dana posle dolaska u bazni kamp krenuli smo ka visinskom kampu C1 na 4.400 m. Deo ljudi je krenulo na skoro petočasovni uspon po suvom terenu u ekspedicijskim čizmama, dok je jedan od vođa krenuo u sandalama. On je najbolje prošao dok su ostali dobili

žuljeve na nogama zbog teških čizama. Od visinskog kampa C1 već se videla planina u celoj lepoti. Ogroman glečer Lenin, u kome se kao zamrznute reke sливaju drugi glečeri; staza koja ide sredinom glečera ka visinskim kampovima C2, C3 i ka vrhu, ogromne gromade snega koje se otkidaju od planine i ruše se u dolini.

Nismo mogli odvojiti oči od planine. Čak smo i vrata šatora držali otvorenim i, ušuškani u tople vreće za spavanje, zurili smo u beli zid ispred nas. Zbog visine smo imali nesanicu, ali apetit nam je bio dobar.

Krenuli smo ka kampu C2 na 5.300 m. Prikačili smo se u navezu i krenuli preko glečera, preskačući preko dubokih glečerskih pukotina. Zurili smo u dubinu pukotina, ali dno nismo videli. A, kamp C2 je na kamenitom delu glečera. Samo malo pomakneš kamenje i eto ga led.





Naš šator je bio između dve glečerske pukotine u kome su planinari bacali ostatak jela ili vode. A, 1990. godine na istom mestu poginulo je 43 planinara, kad je tokom noći zemljotres uzdrmao glečer i veliki serak je pao na kamp. Glavni vođa tadašnje ekspedicije se nekoliko časova pre zemljotresa popeo na 6.200 m da spremi kamp C3 za učesnike ekspedicije. Kad se ujutru probudio, nije mogao verovati svojim očima da kampa C2 - nema. Sjuro je nadole ka kampu koga nema i počeo da otkopava ljudе. Samo su dvoje preživeli nesreću. Neverovatna pričа.

U kampu C2 sam video i prijatelja Tomasa iz Beograda koji je bio na aklimatizaciji do visine od 6.200 m. Pocrneo i pun utisaka spremao se za odmor i sutradan za silazak ka kampu C1. On je sutradan krenuo nadole, a mi, posle besane noći, ka kampu C3 na 6.150 m. Dve strme sekcije, jedna zaleđena, odmah iznad kampa C2 i druga ispod kampa C3 su nam oduzeli dah od napora. Hiljadu metara nagore je bio vrh Lenin, a dve hiljade metara nadole mirno je ka zelenoj dolini vijugao glečer Lenin.

Nismo spavali na visini od 6.150 m nego smo se vratili

na 5.300 m i sledećeg dana smo sišli do kampa C1 na 4.400 m. E, tamo smo se naspavali i najeli, pošto u višim kampovima nismo ni spavali, a ni dobro jeli. Nismo spavali zbog visine, ali i zbog konstantnog pucanja glečera iznad koga su bili naši šatori.

Posle trodnevnog odmora na visini od 4.400 m, sada naspavani i ojačani, krenuli smo na finalni „push“ ka vrhu. Zbog visinske bolesti, dijareje, nedostatka motiva za uspon i drugih razloga ostalo nas je samo 13 planinara (od 22). Opet istom stazom kroz glečer, opet u kamp C2,

opet u šator blizu pukotine, opet strmnom stazom do kampa C3 na 6.150 m. I 11. avgusta, ponedeljak, pamtim, u četiri sata ujutru po lokalnom vremenu, krenuli smo ka vrhu. Ustvari, krenuli smo nadole, do sedla na 6.000 m, i onda nagore ka vrhu. Dan je bio sunčan i hladan. Kolona se polako kretala, ali se opet smanjila za dvoje. Sa leve strane duboko dole video se zmijasti glečer Lenin, a sa desne strane kao uzburkano more, planine u Tadžikistanu. Neverovatan prizor. Posle skoro deset časova, i nekoliko „lažnih“ vrhova, stajali smo do malene Leninove biste na 7.134 m. On miran i staložen, a mi bez daha, umorni i žedni. Napravili smo nekoliko slika sa i bez zastavama i petnaestak minuta kasnije krenuli smo nadole. Trebalo nam je oko pet časova da stignemo do sedla na 6.000 m, odakle smo čežnjivo umornim očima gledali naše šatore na 6.150 m. Stisli smo zube i zadnjim atomima snage ispeli smo do šatora. Spavali smo skoro 11 časova.

Sutradan, pokupili smo stvari i sjurili prvo do kampa C2 i onda nadole ka kampu C1 na 4.400 m. Preplanuli od sunca i umorni dobro smo se najeli i relaksirano otpavali još desetak časova. Što na našim leđima, što pomoću nosača doneli smo sve stvari u bazni kamp na 3.600 m, gde smo se prvi put posle 12 dana istuširali. Na prigodnoj svečanosti dobili smo i sertifikate za uspešan uspon, ali ono što smo doživeli u snežnoj divljini Pamira nam je važnije od bilo kojeg lista papira. Odlično smo se družili sa ostalima u grupi, uživali smo u neverovatnim prizorima, i iskusili život ispod i iznad 7.000 metara.

A, dane do polaska kući ispunili smo posetom građovima Oš i Biškek, pećinama Kralja Solomona, šetnjom pored velikog planinskog jezera Isik Kul, uživali smo u kirgistsanskim specijalitetima i voću. Još su nam pred očima lepote Kirgistana i Pamira. Crveno-zeleno-sivo-bele planine, ispučani glečeri i lepa kosooka lica.

AUTOR: GORAN NIKOLOSKI

SLIKE: BORČE GELEVSKI, GORAN NIKOLOSKI





ALPI

Visokogorci Sarajeva uspešno su organizovali ekspediciju i uživali u atraktivnim alpskim predelima...

S a velikim nestrpljenjem dočekasmo i dan po-laska! U ranim jutarnjim satima krenuli smo iz Sarajeva prema Chamonixu i putovanje je proteklo dobro. Brzo smo stigli do Aoste, gdje nas je sve do kampa u Chamonixu pratila prava jesenja kiša. Misli li smo da od našeg uspona neće biti ništa.

Na naše zadovoljstvo svanuo je lijep sučan dan. Vremenska prognoza je povoljna za uspon narednih tri - četiri dana, ne gubeći vrijeme odvezli smo se do obližnjeg mjesta Buoneville i čekali da nas tramvaj prebaci do Le Nid D'Aigle (Orlovsko gnezdo) na 2.386 mnv, odakle inače kreće uspon na Mont Blanc. Pored nas su promicala naseljena mjesta razasuta po padinama, povezana žičarama koje se zimi koriste za skijaše, dok ljeti prevoze znatiželjne turiste. Sad je priroda oko nas preljepa a zimski pejzaž je sigurno nestvaran. Pogledamo prema Mont Blancu i ostalim vrhovima čija vječna leđena bijelina svojim blještavilom na septembarskom suncu izaziva divljenje. Izlazimo iz trnjava poprilično natovarenih ruksaka



i pridružimo se mnogobrojnim penjačima do prvog odredišta – Tate Rousse (3.167 mnv), gdje ćemo postaviti šator i narednih para dana to će biti naš bazni kamp iz kojeg krećemo na osvajanje vrha.

Ove godine vrijeme je išlo na ruku mnogim penjačima iz regiona tako da je veliki broj naših kolega iz Hrvatske, Srbije, Crne Gore, kao i iz Bosne i Hercegovine zabilježilo uspješan uspon na ovu ledenu ljepoticu. Očekuje nas ustajanje u 4h na 3.167 metara. Kafa, čaj i lagani doručak. Pripremimo se za uspon do doma Gouter (3.817 mnv) koji je polazna tačka za završni uspon na željeni vrh. Dom se ocrтava na litici tačno iznad nas. Gledajući ga iz podnožja činio nam se tako blizu. Ispenjavamo se nepravilno



raspoređenom kamenom stazom koja je pri vrhu osigurana sajlama. Na početku uspona naišli smo na prvu prepreku - takozvani „Kuloar smrti“. To je jako strma udolina između dva niza stijena nagiba 45 stepeni preko koje treba poprjeko preći. Uska staza je pod snijegom i ledom naročito u ranim jutarnjim satima. Ukoliko se dogodi da penjač padne završiće na stijenama ili u procjepu ledenjaka. Kao moguće osiguranje tu je postavljena višeća sajla koja je više od metra iznad prolaznika i koju niko u našem prisustvu nije koristio. Opasnost tu vreba od odrona, posebno u popodnevnim satima.

U novom domu Gouter vlada gužva, svi su užurbani, jedni dolaze, jedni odlaze prema sloništu Vallotu, koji

je posljednja sigurna tačka za odmor prije samog uspona. I mi smo se uputili prema njemu. Sunčano posljepodne zamjenila je hladna noć uz jak vjetar, koji je, po nekim izvorima, dostizao brzinu i preko 140 kilometara na sat. Strmom stazom vrebaju opasnost od dubokih pukotina ili od strmina s kojih nema povratka. Ispod nas u dolini živi Chamonix. Dok se u visini nas, na vrhovima preko puta užurbanio smjenjuju korpe na žičari koju ćemo i mi posjetiti. Tamo se u dolini preko puta između eksponiranih stijena naziru dva zelenosiva ledna jezera. Proveli smo besanu noć. Kroz svaku, pa i najmanju rupicu u skloništu ulazio je hladni vjetar. Zavijalo je kao u kotlu. Tu smo do ranih jutarnjih sati noć proveli u društvu 14 penjača.





Jutrom se vjetar smirio i sve je postalo življe. Počele su pripreme za uspon. Uobičajeno je da se prema vrhu kreće u dva sata poslije ponoći iz Goutera, a iz Vallota (4.362 mnv) oko pet sati ujutro. U ruksak smo, osim rezervnih rukavica, majica i kapa, stavili nešto vode i energetskih čokoladica. Spavanja kao da i nije bilo. Sačekali smo da se prvi pridošli penjači koji su posle ponoći krenuli iz Goutera malo zgriju i odmore te nastave svoj uspon. Izašli smo iz skloništa Vallot i krenuli prema vrhu. Kada je svanulo više nije bilo potrebe za baterijskim lampama.

Krivudave kolone penjača vidjele su se daleko ispred nas. Pratili smo ih. Skoro svi su bili u navezi od dva do četiri penjača pa i više. Brži penjači gubili su se

iz vidokruga napredujući prema vrhu. Djelovali su kao sitne tačkice koje se tek primjetno miču. Iscrpljujući put, spavanje u šatoru, slaba ishrana, učinile su da je svaki korak na ovoj nadmorskoj visini težak. Velika želja za usponom na vrh pomogla nam je u pro-nalasku posljednjih atoma snage kako bi došli do cilja. Predstoji nam dio još jednog izuzetno opasnog dijela uspona, takozvanog „Žileta“. Na grebenu Bosses (4.520 mnv) postoji vrlo uski prolaz (30-40 cm) s bezdanima na obje strane. „Žilet“ je opasniji kada puše vjetar, što je na ovim visinama uobičajeno. Ovaj put smo sa vjetrom imali sreće, ali sa penjačima u omimoilaženju manje. Prošavši „Žilet“ od vrha nas je dijelio još samo jedan strmi uspon. I evo nas! Sav umor je nestao. Sto-

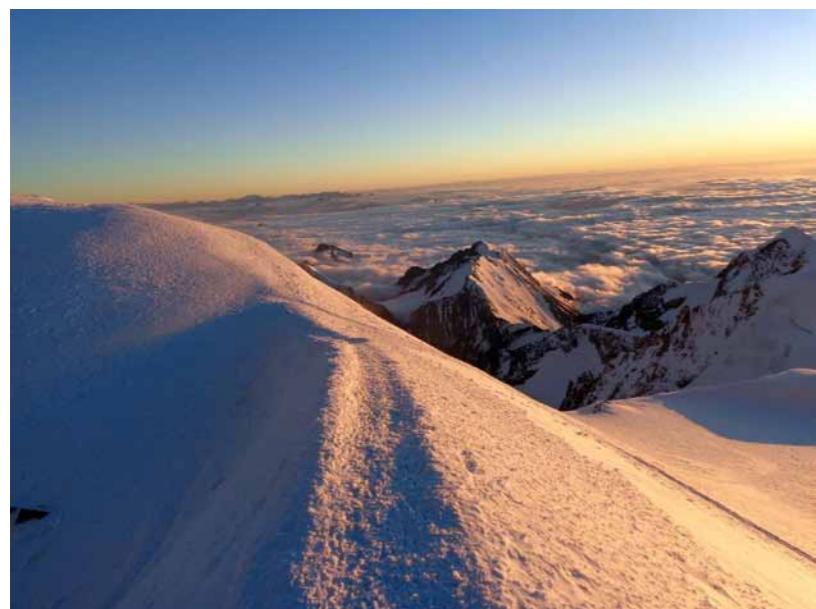


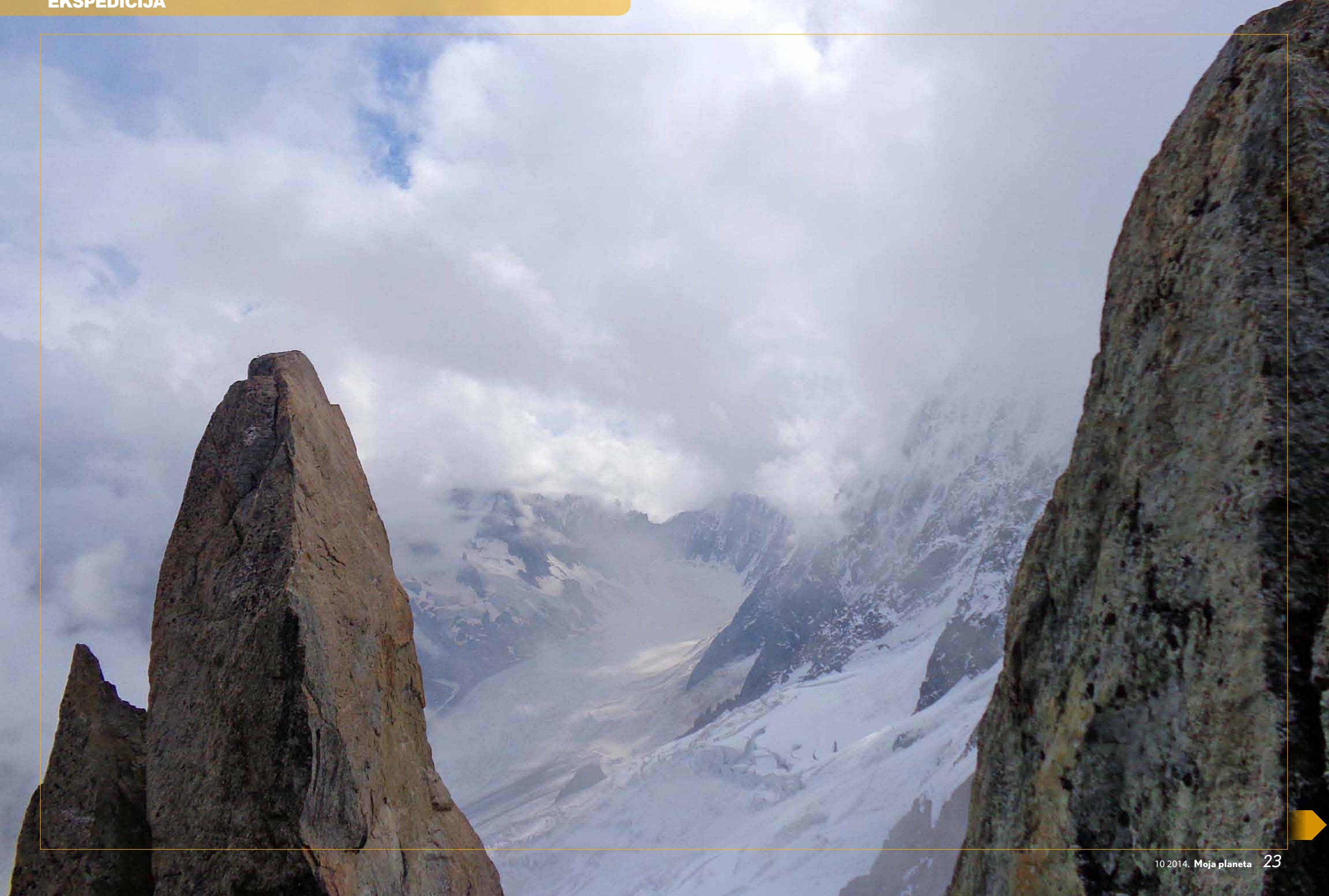
jimo na vrhu veličanstvene planine, ne kao pobednici već kao mali dio nje same. I gle čuda ni daška vjetra, prelep sunčan dan... Iznad nas plavetno nebo. Ispod nas manji vrhovi za koje je ova visina nedostizna. U dolini Chamonix sa susjednim mjestima. Sve je tu na dohvat pogledu. Osjećam da su mnoge oči u tom gradiću uprti prema vrhu na kojem stojimo, baš kao što su bile i naše prije nekoliko dana. Svim im od srca želim da ostvare san i postignu i dožive željeni cilj i ove neponovive trenutke.

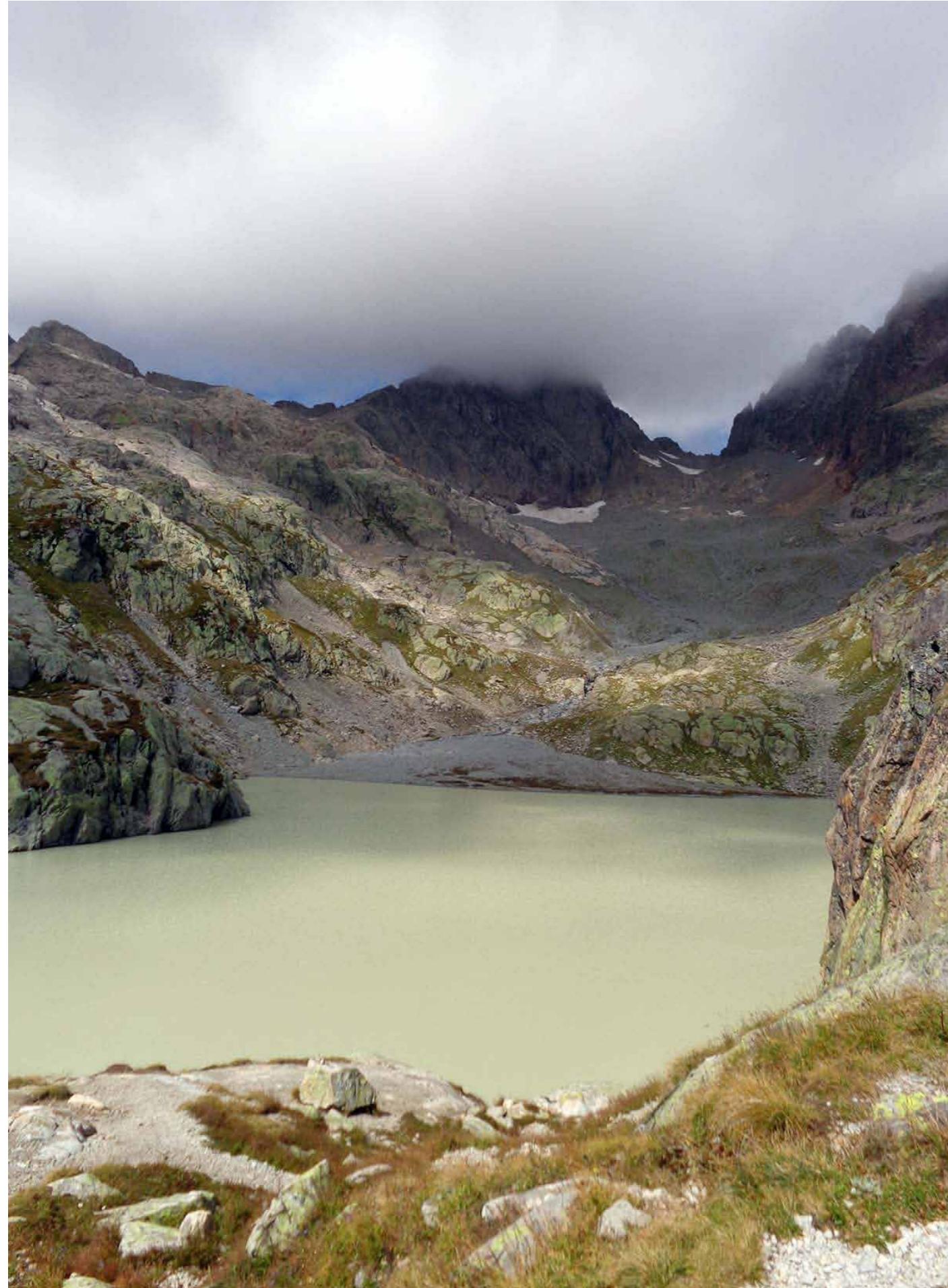
Teško je opisati ushićenje, uzbuđenje. Hiljede misli, slika, velike želje za podjeliti radost uspjeha sa svojim najmilijim koji su nas pretili tokom putovanja... Šta prvo?

Završetkom slikanja na vrhu sa zastavama dragih nam prijatelja slijedi povratak. Sada sa povećanim oprezom vraćamo se. Savršen dan, bajkoviti snježni motivi za fotografisanje zaokuplja nam pažnju, tako da zaboravljamo umor, a razdaljinu od vrha do doma Gouter prolazimo brzo.

Nakon svega proživljenog sruštanje bi trebalo biti najlakši dio. Ali... Umor, otežava sruštanje kao i led, snijeg na stazi te velike gromade klizavog kamenja. Težak put i mimoilaženje na sajlama osiguranim nizbrdicama stvara duže zastoje. Treba još jednom proći „Kuloar smrti“. Na dodatni oprez upozorili su nas penjači iz kampa na Tete Roussu koji su pratili periodično obrušavanje velikih kanenih gromada u podnožju







strmine „Kuloara“. Sve je dobro prošlo, te stigsmo u kamp kod Tete Rousse, gdje nas je vjerno dočekao naš mali crveni šator. Sve se odvija po zacrtanom planu.

Rano ustajanje, pješačenje do travnaja i povratak u Chamonix. Smjestili smo se u kamp i posle dana odmora i šetnje po Chamonix odlučili smo posjetiti ona dva zeleno-siva ledna jezera koja su se vidjela sa platoa kod skloništa Vallot. Prije toga dan čemo provesti na prekrasnom lednjaku Mer de Glace na 3.300 mnv.

Užavali smo u živopisnoj prirodi koja okružuje lednjak kao i hrabrim palaglajderistima, tu su još i neustrašivi šetači po lednjaku, slobodni penjači... To je nešto novo i nesvakidašnje za nas.

Gdje god da okrenemo foto aparat tražimo ta dva jezera i evo ih tu ispred nas udaljeni na kilometar vazdušne linije. To nam je naredni cilj. Uspinjemo se žičarom do skijaškog centra Flegere L'index odakle nas dobro uređena planinarska staza vodi do Lac Blanc tih čarobnih jezera. Izuzetna ljepota ledničke

vode, kamena, drvenih klupa za odmor, planinski kuća kao i nevjerojatna turistička posjećenost ostavili su nas bez daha. Usput nam je pogled često zalutao na vrh Mont Blanca gdje se u jednom trenutku podigla snježna prašina. Koliko li se danas penjača uspelo na ovu snježnu ljestvicu. Okovan ledom i okupan suncem djeluje nestvarno taj vrh na kome smo prije tri dana ponosno stajali. Slike su jedini pravi pokaz za svu ljepotu koju smo doživjeli na svom putu po Alpama...

Napustili smo Chamonix udobno zavaljena na sjedištu automobila preživljavam sve ono što se dogodilo nekoliko zadnjih dana. Sjetne misli prolaze mi glavom na tragedije penjača koje su se dogodile ove godine prilikom osvajanja „krova Evrope“. Pokušavam misliti na lijepu trenutku ovog našeg pohoda. Brzo smo stigli do slovenačke, a zatim i hrvatske granice, te u ranim jutarnjim satima stigli i kući.

SAMELA ZELIĆ,
VISOKOGORCI SARAJEVO



Mont Blanc



Matej Perkov uputio se u samostalnu avanturu. Svoju ekspediciju nazvao je „**Onda romantica 2014**“. Donosimo vam drugi dio njegove priče...



Romantični val, tj. „onda romantica“ ime je ekspedicije koja je trajala 16 dana i čiji je cilj bio popeti se na četverotisućnjake u masivu Monte Rose i Mont Blanca...

Romantični val, to jest „onda romantica“ ime je ekspedicije koja je trajala 16 dana i čiji je cilj bio popeti se na četverotisućnjake u masivu Monte Rose i Mont Blanca. Čemu takav neobičan naziv? Eto zato, jer je „Onda romantica“ beskonačna avantura, koja vodi u paralelne svjetove. „Onda romantica“ je ljubav, a ljubav je najljepše što možeš dati planini. „Onda romantica“ znači biti iskren u srcu i pošten u duši, od početka do kraja. „Onda romantica“ znači uspon iz podnožja, jer to je jedini način da se emocionalno i duhovno stopiš s planinom na čiji vrh se penješ. „Onda romantica“ je molitva koju ponavljaš u sebi kao mantru, na svakom koraku, s nadom da ćeš sretno stići na cilj. „Onda romantica“ znači zahvalnost, jer iako si na planini sam, mnogo je ljudi koji te podržavaju i koji su ti pomogli u ostvarenju najvećih snova. „Onda romantica“ je priča o ljubavi, životu i smrti.

POKRET IZ DOLINE

Grad Aosta, prohладno jutro probudilo me – vrijeme da ustanem i odem na autobusnu stanicu. Na putu prema Chamonixu opet je počela kiša iz oblaka koji su zavili dolinu Aosta. Nakon izlaska iz dugačkog tunela koji prolazi kroz utrobu Mont Blanca, bus nas je iskrcao na kolodvoru u blizini centra Chamonixa. Nemam želje da se maknem od toplog radijatora u čekaonici – kiša neumorno pada, pa drijemam i punim mobitel. Kada je napokon stalo, krenuo sam obavljati kojekakve poslove koji prethode usponu. Prvo sam otisao na groblje da se pomolim dušama poginulih alpinista neka me čuvaju na planini. U dijelu groblja sa spomen pločama odmah sam primijetio jednu s imenima hrabrih momaka – makaranina Tonija Rose i beograđanina Igora Skendera, a suze su same potekle.

PREKO LEDENJAKA

Odlučio sam da krenem na uspon do Montenversa na 1.900 m, a dalje

Nakon duhovnih priprema, nastavile su se administrativne – informiranje o vremenskoj prognozi i ruti preko ledenjaka Mer de glace, nabavka hrane, plina i još nekih sitnica, te traženje mjesta za spavanje. U predvečerje gradićem je šetala gomila turista, a ja sam s najvećim ruksakom u gradu bio sastavna atrakcija ovog mondenog mjesta. Atmosfera je bila pozitivna, nestalo je straha i depresije. S prvim mrakom počela je i kiša, a ležući na vreći za spavanje promatrao sam oblake. Noćio sam pod nadstrešnicom stražnjeg ulaza u penjačku sportsku dvoranu, našao me noćni čuvar ali nije prigovarao. Ujutro me dežurni momak pustio da se otuširam u svlačionici, a zatim sam prošetao do centra na doručak.

ćemo vidjeti kakvo će biti vrijeme. Naprto sam na led težak ruksak i s velikim osmijehom krenuo u ostvarenje svog sna – uspon na najviši vrh Alpa iz centra Chamonixa.

Markirana stazica najprije je vodila preko skijališta, a zatim serpentinama kroz šumu. Pitoma priroda smirivala me, nailazio sam na planinare koji su se odlučili na pješačku turu do Mer de glace. Susreo sam i jednu grupu Litvanaca koji dijele moj san, također su odlučili pješice iz Chamonixa do vrha planine. Nakon tri sata hode eto me na izletištu Montenvers, inače posljednjoj stanici vlakica koji ovdje dovodi izletnike već više od stotinu godina. S vidikovca se preda mnom prostirao veličanstveni ledenjak Mer de glace (More leda). Kada sam ovdje bio davne 1998. godine bio je nekoliko metara viši i rastužilo me kako se brzo topi. To je bio jedan od razloga zašto sam htio uspon baš preko ledenjaka. Dostigli su me i Litvanci koji su imali u planu iste večeri doći do doma Requin na 2.505 m, što je bio i moj cilj. Vrijeme je bilo stabilno i odlučio sam nastaviti dalje lijepom stazom koja me vodila do stijena na kojoj počinju sajle i metalne ljestve koje vode dolje do ledenjaka. Adrenalinska tura nije bila jednostavna s velikim teškim ruksakom, ali uskoro sam nogama dotaknuo šljunčanu podlogu ispod koje se nalazi led.

Presukao sam se, stavio kacigu na glavu i dereze na noge – idemo dalje. Na ledu nema utabane staze ni markacije, orientir su mi bili drugi penjači koji su dolazili iz gornjeg dijela glečera. Dereze su dobro hvatale led koji je bio tvrd poput betona, a ledenjački krajolik ostavio me bez daha. Jeden penjač rekao mi je da imam oko dva i pol sata do doma, no ubrzo su počeli problemi. Više nije bilo penjača prema kojima bih procjenjivao smjer među santama, a pukotine su bile sve veće i opasnije. Stigao sam do „vala“ gdje se ledenjak lomi, a na vrhu stijene ispred sebe video se dom Requin. Samo, kako do njega doći? Zapeo sam u ledenom labirintu i skakao sa sante na santu, pazeći da ne skončam u nekoj od dubokih pukotina. Ledenjak je bio fascinant, sila prirode očitovala se u debelom ledu po kojem su bile razasute limenke, kartuše i planinar-

ska oprema stara nekoliko desetaka godina. Kroz led je teklo nekoliko divljih rijeka, a nailazio sam i na mjestimična jezera. Počela je lagana kiša, nebo se zatamnilo i situacija je bila teška. Bio sam nasmrt preplašen, ali nije bilo vremena za strah i paniku. „Smiri se! Sam si, nema nikoga, sam

se moraš izvući – hajde!“ rekao sam si, zazivajući u sebi sve one alpiniste kojima sam se molio jutros na groblju.

DOMOVI

Nakon dugog lutanja i preskakanja stotina pukotina, došao sam do stijena, duboko odahnuvši. No,







sad je trebao te stijene ispenjati kako bih se domogao doma - krušljive, mokre, strme, s malo oprimaka. Za penjanje sam odabrao vododerine kojima su tekli slapovi iz ledenjaka na gornjem dijelu planine, no taj „tuš“ dobro sam podnio. U nedostatku oprimaka umetao sam vrh cepina u tanke pukotine, te se pentrao dry tooling tehnikom. Napokon, dom! Hrana, topli krevet i ljubazni ljudi, te društvo dvogodišnje Elze koja je tu glavna. Oko deset navečer stigoše i Litvanci koji su prošli isti pakao kao i ja, pa se dogovaramo da se više ne razdvajamo – dalje preko opasnog ledenjaka idemo skupa. Sutradan nismo išli nikamo: odmarali smo se, skupljali

snagu, jeli dok još imamo apetit, sušili mokru opremu i uživali u atraktivnom letu helikoptera koji su išli u spasilačke intervencije.

Trećeg dana uspona krenuli smo u pet ujutro prema domu Cosmiques na 3.600 m. Iako smo imali strah od nastavka puta kroz ledenjak, bez problema smo našli adekvatne prolaze, preskočili nekoliko prijetečih pukotina i došli na sigurno područje. Bijela pustopoljina iz koje se izdižu graniti vrhovi viši od 4.000 m totalno nas je očarala - hodali smo sporo kako bi nam se tijela privikla na visinu, te uživali u panorami. Već oko podneva smo stigli. Litvanci dizali šatore, a ja sam dobio krevet u domu (42 eura s

doručkom). Dom Cosmiques koriste mnogi penjači za aklimatizaciju, a dovode dolaze žičarom koja vodi iz Chamonixa (1.000 m) do Aiguille du Midi (3.800 m). Ovo je loša taktika jer svi osjete posljedice visinske bolesti s obzirom na to da im tijelo pretrpi prevelik šok.

Za četvrti dan uspona predviđeno je loše vrijeme pa smo se odmarali, aklimatizirali, penjali na niže vrhove i izviđali stazu kojom ćemo se uspinjati već noćas. Dom je pun ljudi, što znači da su uvjeti za uspon obećavajući. Noć je bila nemirna - nisam mogao zaspati od uzbudjenja, a tip koji je ležao do mene u par navrata me zagrlio misleći da sam mu žena.



IDE MO! VRH ZA VRHOM

Pola jedan, budilica zvoni, a cijela spačvana skače na noge. Oblaćenje, trpanje stvari u rukake, kuhanje čajeva (za ovu priliku frendica mi je iz Bolivije donijela čaj od koke). Jedan sat je, u punoj spremi silazim do šatora Litvanaca. Krećemo po tragovima u ledenjaku, nema greške. Nebo zvjezdano, vidljivost odlična, temperatura oko nule. Nakon strmog uspona jedan „ledeni skok“ na kojem je postavljeno fiksno uže, a zatim dva sata teškog penjanja po velikoj strmini u pravcu vrha Mt. Blanc du Tacul (4.228 m).

Četiri ujutro, Litvanci ne žele na taj vrh jer štede snagu i vrijeme pa odlaze dalje. Ostajem sam u mraku na 4.000



m misleći što ću, a zatim iz mraka dolazi neki Kinez i pita me idem li na Tacul. Pružili smo si ruke i krenuli.

Opasne zaledene stijene smo nekako prošli, zatim strminu, jedan žileti i – nema više, nemamo kamo. Iznad nas je samo nebo, dakle na vrhu smo. Pogled? Tama, te osvijetljeni gradovi i sela na stotine kilometara unaokolo. Čarobno! Slikanje, zagrljavaj, stisak ruke i nazad dolje. Cijela kolona je u međuvremenu prošla podno vrha, dostižemo ih i zatim kreće uspon na prijevoj podno Mt. Maudit, takozvani Prokleti vrh. Ispred nas odsječeni serak – prolazi se uskom izbočinom, lice prema ledu, ruksak prema van i moliš se da sve prođe u redu. Opet zazivam

molitvom sve i svakoga – dobro je, prošli smo! Sviće! Zora je prekrasna. Sunce izlazi i stvara neobičnu sliku jer se navlače neki oblaci. Ispred nas opet zastoj, iznad naših glava vrh Mt. Maudit. Treći problem – treba ispenjati strminu od koje se ledi krv u žilama. Tko ima dva cepina penje s njima, tko nema žimari i prusicira, svi su navezani. Neki tip pada u pukotinu, izvlače ga. Dok se drugi penju cepinom radim stopinke i hvatišta u ledu, a zatim se penjem u taj smjer uz pomoć Kineza koji me rukama gura za guzicu. Dereze i cepin drže, a uspio je i on. Napredujemo po strmini dok nas komadi leda koje odvaljuju drugi penjači udaraju po kacigama.







Nakačili smo se na neko staro fiksno uže, a zatim uz velik uzdah olakšanja ispenjali do kraja na prijevoj. Taman kad sam rekao „Nikad više!”, pogled mi padne na zaledene stijene Mont Maudita. Pokažem cepinom na njih i krenem, Kinez šutke za mnom. Nije nemoguće ali preopasno je. Odustajemo i vraćamo se. Nakon 20 minuta hoda zaobišli smo stijene, pokazu-

jem Kinezu snježnu strminu po kojoj možemo do vrha. Ne želi – pozdravljamo se, on ide dalje za Mt. Blanc, a ja gore prema vrhu koji izgleda opako, kao peraja morskog psa.

Nakon pola sata solo penjanja po strmini „na sve četiri” dolazim na 4.465 m visok vrh koji je preklani odnio živote devet alpinista. Prema meni iz pravca zaledenih stijena ide

dvoje penjača, mašu mi, smiješe se i čestitaju. Dajem im fotoaparat i vadim zastavicu, slikaju me. Sjurim se nazad dolje uz maksimalan oprez, Litvanci piju čaj podno nekog seraka prije konačnog juriša na Mt. Blancu. Iscrpljen sam, teško dišem. Pitaju me kakav je bio pogled s vrha Tacul, odgovaram uz osmijeh „Trebali ste ići pa vidjeti”. Nakon toga ulazimo u oblak i

ništa se ne vidi – korak po korak, teško disanje. Glava bubri od visine, kaciga pritišće tjeme koje me boli.

Srećem Kineza koji se spušta, izmjenjujemo adrese i grlimo se za kraj. Kad smo već pomislili da nećemo stići, eto nas na vrhu visokom 4.810 m! Oblak, snijeg, ledeni vjetar, bijeli smo kao snjegovići. Vadim zastavicu, neki Englez me slika dok se Litvanci iza grle. Pozdravljam ih. Jako me zebu ruke s kojima inače imam problema pa se bojam smrzotina. Ne osjećam sreću ni euforiju, samo želim sići. Od-lazim u pravcu doma Gouter, vidljivost je nikakva i pratim naveze s plaćenim vodičem. Nakon nekog vremena, na visini oko 4.100 m izlazimo iz oblaka i srećem Crnogorce iz PK „Komovi”.

SAMO DOLE

Na Gouteru odmaramo, spavao sam sat vremena jer iza mene je 14 sati napora. Spavanje bez rezervacije ovdje košta 100 eura, pa sam odlučio da odem inače smo stradali i ja i moj proračun. Od Goutera do doma Tete Rousse (3.168 m) treba ispenjati krušljivu feratu – preživio sam nakon

dva sata muke. Nakon osam krugova pakla slijedio je posljednji, deveti – zloglasni Kuloar smrti kojeg sam pretrčao za 20 sekundi bez problema. Htio sam nastaviti do skloništa na 2.700 m kako bih uštedio novac, ali počela je velika oluja. Bilo je kasno, ostao sam spavati u domu. Sutradan sam s Crnogorcima i ekipom iz Zagreba sišao do postaje tramvaja (tram du Mt. Blanc, oko 2.300 m), a zatim smo se pozdravili. Nastavio sam u dolinu pješice, oduševljen „zelenom zonom” – livade, šume, konji na ispaši, cvijeće, divokoze, slapovi i rječice, dok se iznad njih uzdižu granitni vrhovi i ledenjak Bionnassay. Bilo je kasno popodne kada sam se spustio u Les Houches, a zatim još nekoliko kilometara cestom do Chamonixa. Neki ljudi su me slikali kod table na ulazu u grad i moj srećni nije bio kraja, no bio sam tako umoran da se nisam mogao nasmiješiti.

Ulagam u grad i prvo odlazim na groblje – vadim tri svijeće koje sam čuvao za eventualno bivakiranje, te ih palim podno ploče poginulim alpinistima. Suze tek u, a srce je ispunjeno zahvalnošću. „Živ sam, živ sam...“ po-

navljam u sebi, gledajući na pločama lica mladih ljudi koji su imali san, kao i ja. Ali nisu se vratili kući, da izgrle najmilije i pokažu slike prijateljima. Ostavili su život u bespućima Mont Blanca, Velike bijele planine koja je i ove godine uzela život dvadesetero penjača.

Nakon pranja i večere pio sam pivo u centru kod spomenika prvim osvajačima Mt. Blanca. Turisti me prezirivo gledaju, domaći mi se osmjeju i ljubazno pozdravljaju. Znaju gdje sam bio, znaju zašto je pivo otvoreno. Povratak javnim prijevozom trajao je dva dana. Opet sam zapeo u Trstu, cijeli dan spavajući uz more na rivi i čekajući bus za Zagreb. Stižem navečer, ostavljam stvari doma i na trgu grlim prijatelje, koji su sretni što me vide jer su iz gorja diljem svijeta stalno stizale vijesti o poginulim alpinistima. Otvorili smo pivo, te ispalili signalnu raketu koju sam 25 godina čuvao za posebne prilike. Prekrasno je sanjati i ostvariti snove, a nakon ove ekspedicije više ništa u mom životu neće biti isto!

MATEJ PERKOV





TURNO skijanje

*Suštinski se razlikuje od klasičnog alpskog
skijanja u načinu izvođenja uspona,
jer celu turu zasnivamo na sopstvenoj snazi*



Turno skijanje

DA LI STE IKADA ZIMI, PRTEĆI
SNEG PRI USPONU, PROPADALI
DO POJASA I PRI TOM GUBILI
DRAGOCENU SNAGU? DA LI STE
NEKAD ZBOG TOGA ODUSTALI
OD USPONA?

Jedan od prvih turno skijaša bio je John Snowshoe Thompson, koji je u planinama Sierra Nevade u Kaliforniji još 1855. godine isporučivao poštu na udaljene rudarske kopove, koji su se nalazili u planini, tako što je koristio skije za uspon i silazak. U Evropi se ova disciplina prvi put javlja 1894. godine, kada je njen „otac“, Nemac Wilhelm von Arlt izveo prvi uspon na 3.103 metara visok Sonnblick u Austriji i odskijao sa vrha. Pomenuti uspon i spust su i danas pravi turno skijaški podvig.

Jedna od najpoznatijih turno skijaških tura u Evropi, znamenita "Haute route" između Chamonixa u Francuskoj i Zermatta u Švajcarskoj, prvi put je u celini izvedena 1911. godine. Ta tura je i dalje visoko rangirana na top listi želja velikog broja turno-skijaša. Ruta prolazi kroz netaknuto planinsku prirodu u samom srcu Alpa sa mnogobrojnim usponima i spustovima i u proseku zahteva oko nedelju dana za njeno izvođenje.

Srbija ima gotovo idealan reljef za turno skijanje. Zapravo, to je idealan način za kretanje zimi u našim brdima.

Turno skijanje se suštinski razlikuje od klasičnog alpskog skijanja u načinu izvođenja uspona, jer celu turu zasnivamo na sopstvenoj snazi. Odlična strana



priče je što nema nikakvih troškova za ski pass. Takođe, korišćenje turno ski opreme omogućuje kretanje u snežnim uslovima, kada obični planinari odustaju i vraćaju se kući, usled nemogućnosti kretanja u planini po dubokom snegu. Za razliku od skijanja na uređenim skijalištima, ovde vam нико neće iznenada preseći putanju, niko neće slučajno naleteti na vas na stazi, niko vam neće preći preko skija u redu za ski lift. Turno skijanje je pravi doživljaj, koji uključuje, kako penjanje, tako i spuštanje i na taj način povezuje planinarenje i skijanje u prirodnom ambijentu. Tokom ture možemo povezivati jedan ili više vrhova, u zavisnosti od kondicije i trenutnih snežnih uslova.

Oprema

Pri turiranju upotrebljavamo specijalnu turno ski opremu, koja nam omogućava da se jednostavno i efikasno penjemo sa skijama na nogama. Veoma važan deo opreme su turno vezovi (Dynafit je u ovome dostigao tehničko savršenstvo), koji omogućavaju hodanje sa skijama na nogama, i specijalne "kože", koje pri usponu zlepimo na klizne površine skija, što nam omogućava da hodamo uzbrdo, bez klizanja unazad. Pre početka spusta, "kože" odlepimo i spakujemo, te dalje možemo normalno da skijamo. Sane turno-skije se od skija za alpsko skijanje uglavnom razlikuju po manjoj težini (Fischer je u kolekciji 2014/2015. predstavio neke značajne novitete). Sva turno ski oprema je znatno lakša od opreme za klasično alpsko skijanje. Obuća za turno skijanje je specijalizovana, tako da omogućava hodanje i skijanje, te predstavlja kompromis između krute i tvrde pancerice za alpsko skijanje i meke planinarske gojzerice. Fischer je od sezone 2014/2015. u svoju Vacuum Fit kolekciju uvrstio i turno modele i na taj način najozbiljnije ušao u trku sa do sada neprikosnovenim Dynafitom. Ovo je pogotovo važno za planinare i skijaše sa problematičnim stopalima. Za turno skijanje takođe su potrebni i štapovi sa većim krpljama, što nam znatno olakšava kretanje u dubokom snegu. Ranac je osnovni deo opreme, u kojem se obavezno nalaze oprema za prvu pomoć, rezervna odeća, hrana i piće.

DETALJNIJE O SVIM FINESAMA TURNO SKI OPREME U NAREDΝIM BROJEVIMA.



DYNAFIT Textile Graphic Winter 2014_15 · 1
Freeride Touring 1



DYNAFIT Textile Graphic Winter 2014_15 · 2
Ski Running 1



DYNAFIT Textile Graphic Winter 2014_15 · 3
Freetouring 2



DYNAFIT Textile Graphic Winter 2014_15 · 4
Denali 1



DYNAFIT Textile Graphic Winter 2014_15 · 5
Ski Touring 6



DYNAFIT Textile Graphic Winter 2014_15 · 6
Ski Touring 3

MAROKO

Jedno sjajno putovanje krunisano je usponom na **Mt. Toubkal** (4.168 m), i posetom prelepim predelima Todra klisure i Dades doline...





Od 12. do 22. septembra proveli smo u Maroku. Posetili smo Kazablanku i Marakeš, a od nas sedmoro šestoro se popelo na najviši vrh Atlasa i severne Afrike - Jebel Toubkal (4.168 m). Na vrhu su stajali Andrija, Vlada, Nevena, Suzana, Ceca i ja - Dragana, 17. septembra, a Slavica nas je čekala na 3.200 m kod planinarskog doma i obilazila jezero i vodopade u okolini.

Sem mene i Andrije, ostali su prvi put kročili na ovu visinu. Mogu samo da kažem da su bili

veoma hrabri i izdržljivi jer nije bilo lako penjati se u nenormalnim uslovima za ovu planinu i takvom jačinom veta koji nas je obarao na zemlju. U mnogim momentima morali smo da se držimo jedni za druge kako bi ostali na nogama.

Posle planine krenuli smo u unutrašnjost Maroka u želji da vidimo i obiđemo što više od ove lepe crvene zemlje. Ali, naš vozač i vodič, za tri dana sproveo nas je kroz predivnu Dades dolinu, Todra kanjon (sa smerovima za penjanje),

filmski studio gde su se snimali čuveni filmovi „Lorens od Arabe“, „Gladijator“, „Aleksandar“ i mnogi drugi, a i danas se tu snimaju.

Posetili smo Kasbahe (tvrdave), dolinu ruža (ružama u ovom periodu nije bila sezona), berberska sela i videli kako živi narod u unutrašnjosti. U Dades dolini smo prenoćili u hotelu koji je jedan od najneobičnijih hotela u kojima sam bila, kako po atmosferi i izgledu, tako i mestu gde se nalazi.

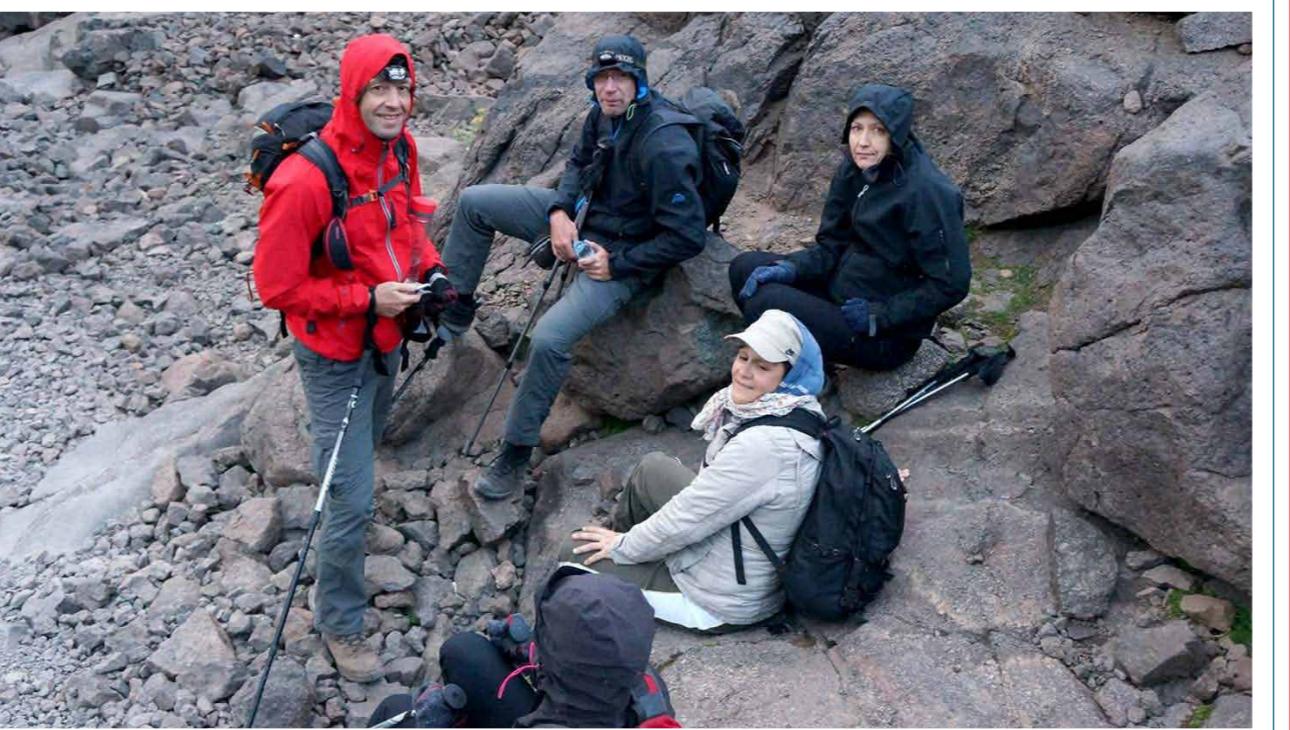




Drugu noć prespavali smo u Sahari. Do šatora smo došli na kamilama (moja je bila najmanja i najviše se bunila i ritala pa sam se u početku plašila, a posle sam mogla i bez ruku da jašem). Berberski šator u pustinji nije ništa drugačiji od onih u kojima se ponekad prave svadbe (samo je malo manji). Uopšte nije bilo očaravajuće biti u njemu, pa smo Nevena, Vlada i ja veče iskoristili da trčimo niz dine, valjamo se po pesku, isprobavamo spuštanje bordom niz dine i na kraju utvrđili da bord u ovom slučaju može bolje da posluži kao sanke. Sedenje i čakanje na toploj pesku nas

je inspirisalo da noć provedemo napolju. Tako smo nas troje, a potom nam se i Suzana pridružila, prespavali ispred šatora. Noć pod otvorenim nebom u putinji je nešto najlepše što sam doživela u Maroku.

Dug put do Marakeša nam je pokvarilo vreme i pljuskovi koji su na putevima napravili poplave zbog čega smo dva i po sata stajali i čekali da dođu dežurne službe i otklone prepreke od mulja, blata i vode... Ogromna kolona automobila, kamiona, džipova, kombija stvorila se za kratko vreme, da sam se u trenucima osećala kao da sam u Srbiji. Eto, ni severnu Afriku nisu zaobišle poplave. ■



Magazin o ekologiji, zaštiti životne sredine, održivom razvoju i zdravim stilovima života

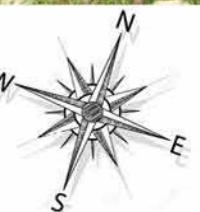
Prodaja u pretplati!

**Sve informacije na telefon:
+381(0)65 888-08-57**



KOMBI PREVOZ PUTNIKA
email: info@aleksandartijanic.rs
mob: + 381 63 210 983

f Kombi prevoz putnika



ALPINIZAM



VALLE DELL' ORCO

Mesto inspiracije za nove generacije

U italijanskom mestu Ceresole Reale održan je **Međunarodni skup alpinista** u organizaciji kluba Alpino Accademico Italiano. Srbiju su predstavljale **Katarina Manovski i Jelena Jakovljević...**



Od 14. do 21. septembra, u italijanskom mestu Ceresole Reale (Orco Valley) održan je međunarodni skup alpinista u organizaciji kluba Alpino Accademico Italiano. Na jednom mestu okupilo se 48 alpinista iz 20 zemalja (ne računajući domaćine), a svoje predstavnike imali su i Brazil, Japan, Turska, Novi Zeland, Izrael i Iran. Našu zemlju i Planinarski savez Srbije, po odluci Komisije za alpinizam, predstavljale su Katarina Manovski i Jelena Jakovljević.

Ovakva masovnost penjača na jednom mestu meni je do sada bila potpuna nepoznаница, obzirom da dolazim iz jednog potpuno drugačijeg sveta sportskog penjanja. U stvari, veliki skupovi kod nas

su isključivo vezani za takmičenja, mada je to skroz druga priča jer tu nema razmene znanja, iskustva i energije pošto ste veći deo vremena u izolacionoj zoni i ne smete gledati druge penjače dok izvode uspone. Tako sam ja od samog starta na ovom skupu bila u blagom šoku, ali onom pozitivnom.

Veliki broj penjača različitih nacionalnosti okupljeni su na jednom mestu sa ciljem razmene znanja i iskustava u penjanju različitih stilova, prvenstveno granitne stene. Čisti, alpinistički smerovi, od jedne ili više dužina, pukotine, jamming je ono što Valle dell'Orco čini posebnom oblašću jer se to ne može naći bilo gde u Evropi. Organizacija je bila na visokom nivou, a koordinator

celog događaja je svako veče pravio šemu i raspored za naredni dan. Tako nas je svako jutro čekala tabla sa nazivom sektora u koji idemo, spisak ljudi (5 do 10 u grupi) i jedan Italijan - vodič koji je pratilo grupu. Svakoga dana grupe su se menjale, kao i sektori, pa se nije moglo desiti da penjete sa istim ljudima kao prethodnog dana ili na istom mestu.

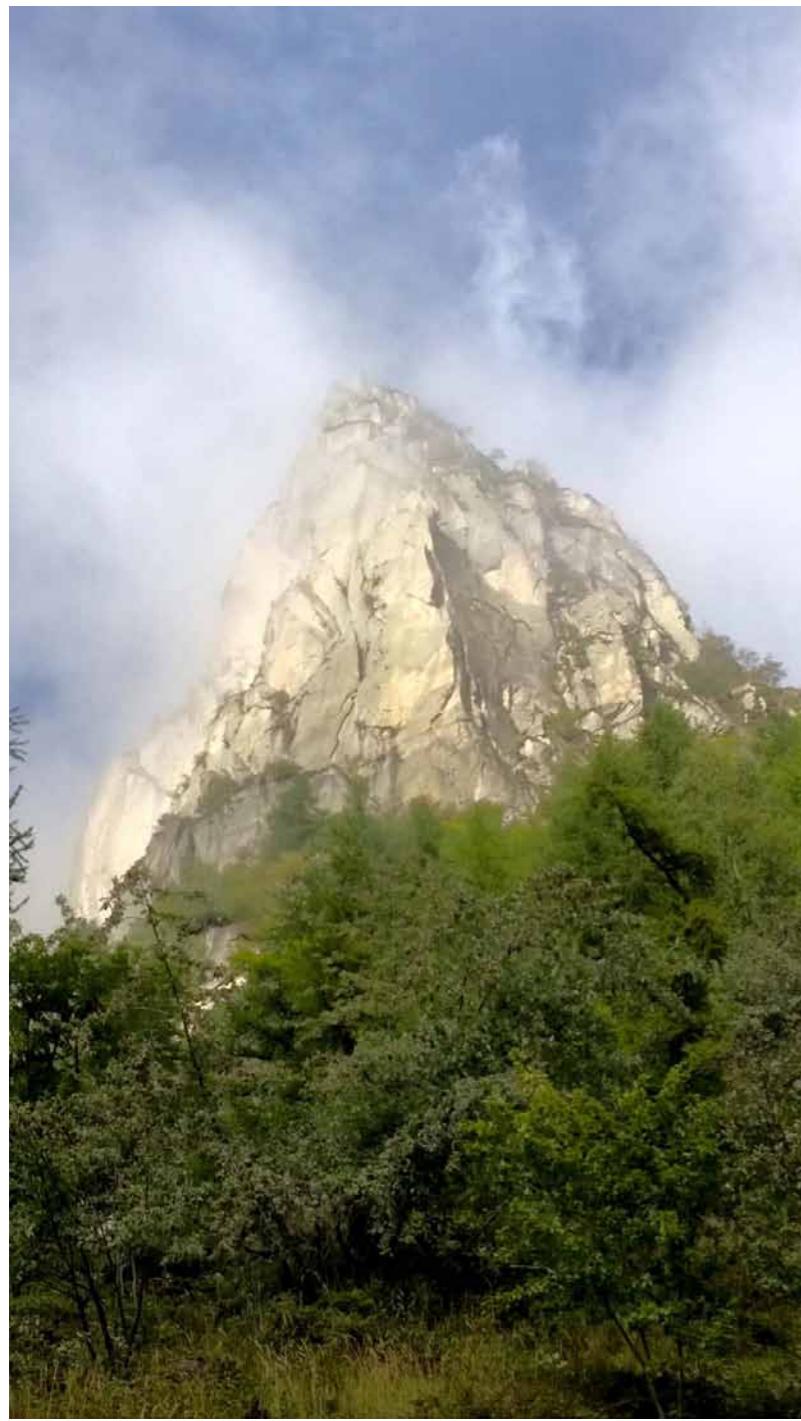
Prvi penjački dan! Doručak u 7,30, zatim kratak briefing i tabla sa imenima. Čitam imena u mojoj grupi: David, Felix, Luis, Jelena... Ukupno šestoro nas i zaokruženo ime italijanskog vodiča, Tito! Jel' to mene neko zeza? Haha, ali ne, to je u Italiji veoma često ime. No dobro, bili smo upareni tako da sam ja penjala sa Titom i Romaricom,

koji je inače Francuz i zamislite ne zna skoro ni reč engleskog. Neverovatno šta strah i adrenalin mogu da učine. Setila sam se svega što sam učila u srednjoj školi iz francuskog. Potpuno zapanjujuće, kako sam ga progovorila iako deset godina nisam imala dodira sa tim jezikom.

Elem, neočekivano sam brzo ušla u fazu penjanja pukotina i skontala tu tehniku jamming-a. Iako sam čitajući o tome pre nego što sam otisla na put mislila sam da će užasno boleti, nije bilo tako. Otkrila sam jedan potpuno drugačiji stil, neobičan, po svemu čudan, ali interesantan na neki svoj način. Granitna stena, meni novo otkriće. Imas utisak kao da ćeš svakoga časa skliznuti, nekako ti se sve čini masno,







klizavo. Ali kao i kada odeš na morska penjališta gde te sačekaju tufe i kolonete tako se i ovde samo trebaš prilagoditi. Krenuli su da se ređaju smerovi, najpre „Incastromania”, čuveni smer na bloku Sergent, prava školska pukotina, potpuno čista, idealna za učenje i upenjanje. A onda smo prešli na ozbiljnije stvari, „Elisir d’Incastro” (6b+), „L’avventuriero” (6c+), „L’ultima follia di sir biss” (6c). Smerovi su takvi, da ima svega, jamminga, off-width-a, dilfer penjanja po pukotini. Neobično i lepo. Pogotovo kada ste okruženi ljudima

koji vam nesebično prenose svoje znanje, a vodi vas ista energija. Toliko smirenosti, strpljenja i pozitivnosti na jednom mestu.

Uveče smo se svi našli u restoranu, blago umorni od celodnevnog penjanja, međutim to nikako nije smetalo analiziranju, prepričavanju i opisivanju dana. Tek sam se tu videla sa Kaćom, pošto je organizovano tako da ne penješ sa osobom iz svoje zemlje već sa drugima. Bilo je interesantno čuti njenu priču, o penjanju u navezi sa Jesperom iz Danske smer od 200 metara težine

6c. lako se nisu poznavali, funkcionali su savršeno tokom uspona sa jako dobrom komunikacijom. Zagor se nije stišavao sve vreme trajanja večere, a osmesi na licima i ista ona energija koju stalno pominjem je konstantno bila prisutna. Neverovatan osećaj.

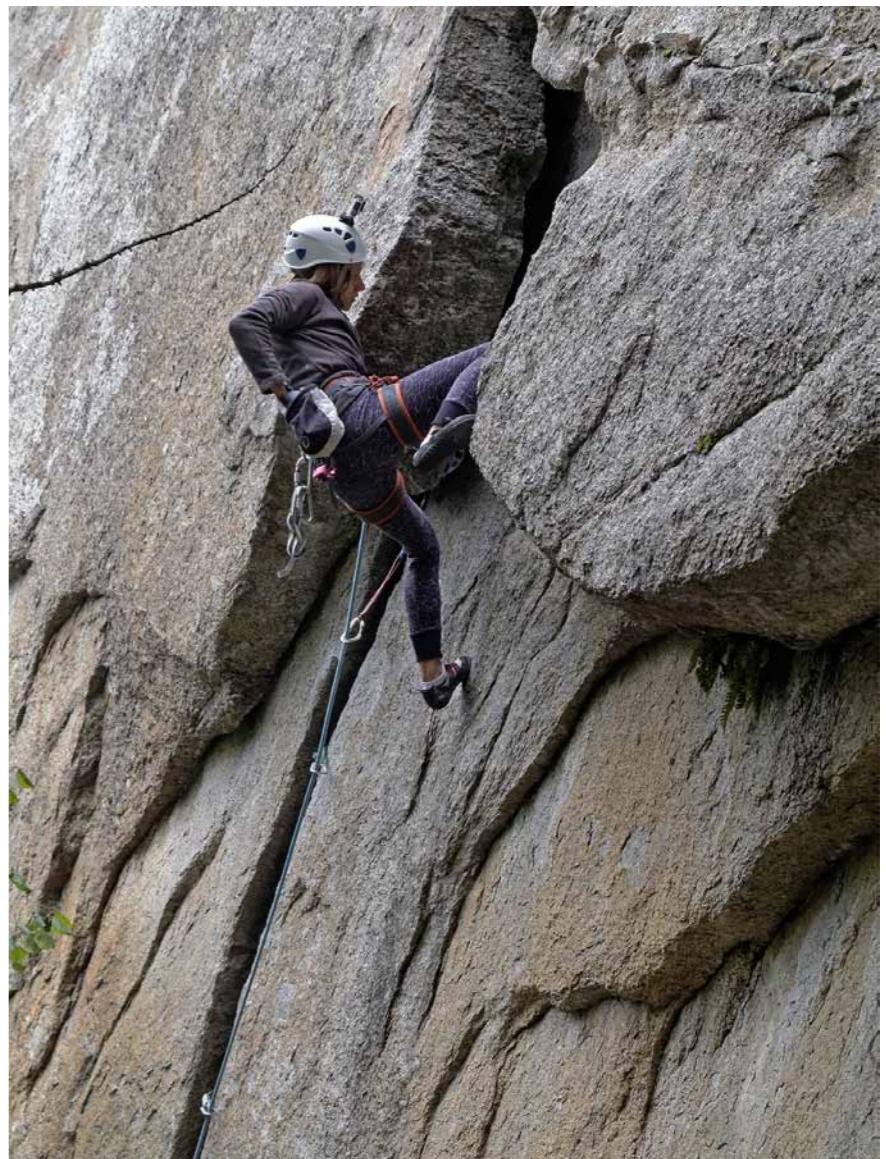
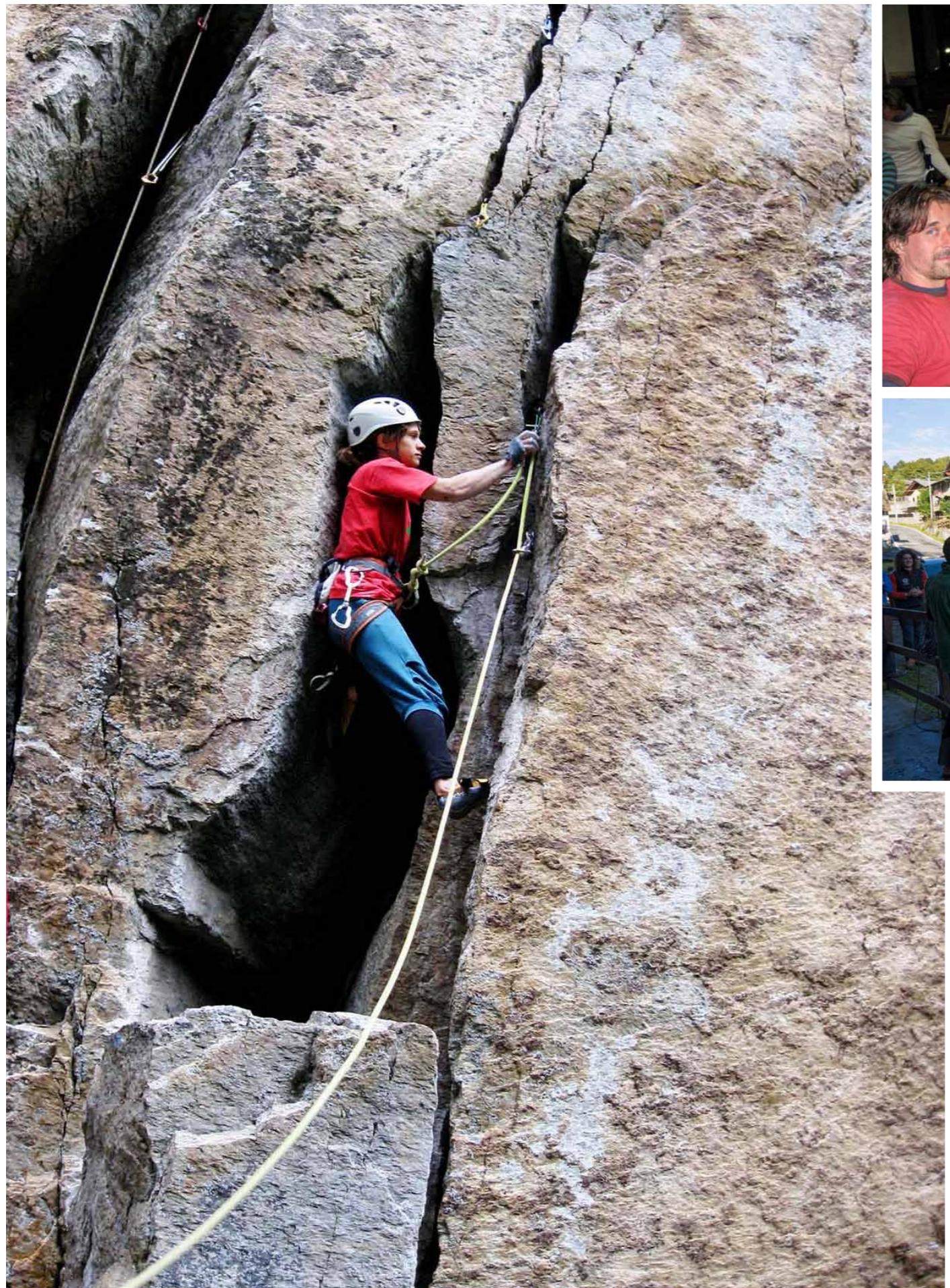
Inače, poznato je da u alpinizmu ne možeš penjati sa bilo kim. Obzirom da vreme provedeno pri usponu može trajati i više sati, ta osoba mora da ti maksimalno odgovara i da u nju imаш poverenja. Ja iskreno nikada do sada nisam penjala sa

nekim koga ne poznajem, a naročito ne sa nekim ko ne govori moj jezik. Ali, nije bilo nikakvih problema niti prevelikog razmišljanja. Ne mogu da objasnim kako ali kada sam prvi put videla sve te ljudi javio se neki čudan osećaj kao da ih već znam od ranije. Doduše, predstavnike Turske i jesam znala, jer su to penjači koji su možete misliti u isto vreme kada i mi prošle godine boravili na penjalištu Geyikbayiri u Antaliji. Sudbina ili šta li je da se opet sretнемo na poznatom penjalištu, ali na zapadu.

Na našu veliku žalost, vreme nam

baš i nije išlo na ruku. Kao i kod nas, kiša je ove godine pokvarila penjačku sezonu svuda u Evropi. Tokom našeg boravka u Italiji, tri dana je konstantno padala i onemogućila nam da ostvarimo planirano. Dobra stvar je što i u takvim uslovima ne moraš biti statičan, jer se na samo sat vremena vožnje od mesta gde smo smešteni nalazi Bosco, poznato sportsko penjalište ove regije. Smerovi su od 15 do 30 metara, ocena 6a do 7c+, a mogu se penjati i po najvećoj kiši. Doduše osiguranac na pojedinim mora biti u

kabanici, ali ništa strašno. Ovo su jedini dani kada smo skoro svi bili zajedno i to je bilo interesantno videti. Navijanje, bodrenje, davanje saveta na različitim jezicima. Čas se čuo engleski, čas italijanski, francuski, hrvatsko-srpsko-slovenački... Naravno, svima je bilo zbujuće kako to da penjači iz tri zemlje govore i razumeju se a nije isti jezik, pa smo malo držali časove istorije i upoznavanja ljudi sa prošlošću naših država. Što bi kolega iz Hrvatske rekao, trebalo je da predložimo koordinatoru da sastavi nas šestoro i



pošalje Tita da nas vodi.

Kada je osvanula subota, poslednji penjački dan na ovom skupu, svi su se pravo iz kreveta zalepili za prozor gledajući u nebo. Osmeh nije izostao videvši sunce kako poručuje: „Izlazite napoljet!“. Jedva smo čekali i istražujući pronašli tri sektora koja su bila delimično suva, tako da smo se podelili. Nije bilo moguće penjati duge smerove, iako nam je to prvenstveno bio cilj na ovom putovanju, jer je ipak palo dosta kiše prethodnih dana. Ali čisti tradicionalni smerovi od jedne dužine su bili suvi. Fantastičan dan. I ponovo pukotine, jamming, frendovi. Iako dolazim iz sveta sportskog penjanja i volim boltove, ovoga puta mi nisu nedostajali ni najmanje. Želela sam da što više penjem na način koji su to činili prvi penjači daleko u prošlosti. I mogu

slobodno reći da mi je posle ovog putovanja sada kristalno jasno koji je to put koji želim pratiti. Mauro Penasa, koordinator ovog skupa je izjavio sledeće: „Ovo je moglo biti sportsko penjalište, ali mi smo hteli da ostavimo stvari kakve su bile i da ostavimo stenu netaknuta za „avanturističko penjanje“. Sportsko penjanje je prelepa stvar jer vam dozvoljava da dostignete veoma visok nivo, ali nije sve. Potrebno je razvijati neke druge veštine koje su različite. Naravno da ste u prednosti ovde ako dobro penjete, ali to ne ide automatski. Potrebna je volja da to radite.“

Iskustvo koje smo Kaća i ja stekle je zaista neprocenljivo. Ljudi koje smo upoznale su odlični evropski i svetski penjači, podjednako dobri u svim vrstama penjanja (sportskom, tradicionalnom, jamming, bolder).

Ovakvi skupovi su najbolje mesto za učenje i prikupljanje informacija koje dalje možemo preneti drugim penjačima. Svakako i najbolje mesto da prezentujete svoju zemlju, posebno penjačku zajednicu za koju mnogi ne bi ni čuli da postoji da se ne pojavljujemo na ovakvim međunarodnim događajima. Veliku zahvalnost dugujemo domaćinima iz kluba Alpino Accademico Italiano na celokupnoj organizaciji, smeštaju, ishrani i svakodnevnom prevozu na sektore, autobuske, železničke stanice i aerodrome. Posebnu zahvalnost iskazujemo Planinarskom savezu Srbije koji je finansijski omogućio naš odlazak na ovaj put.

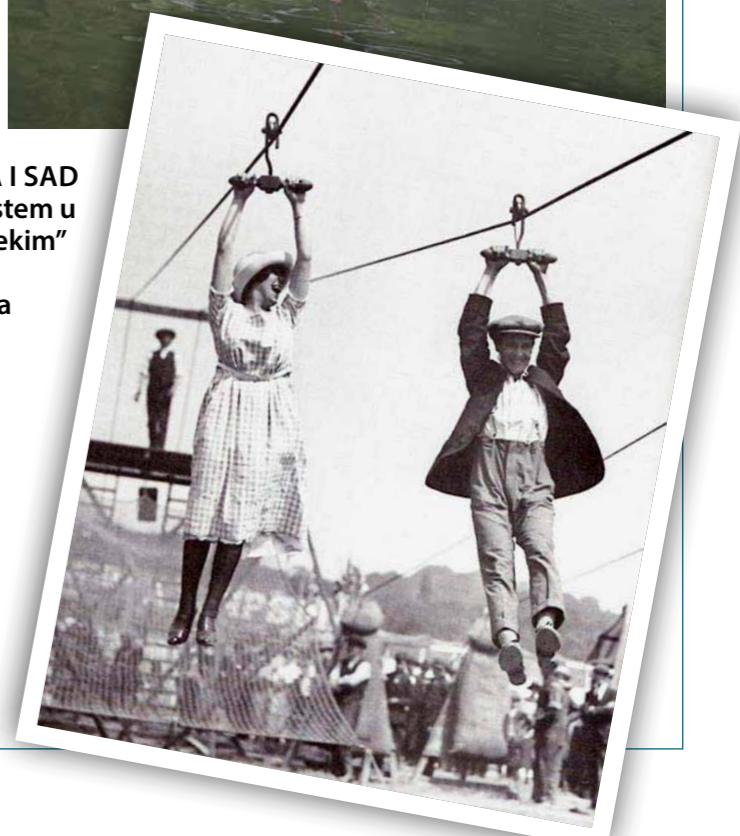
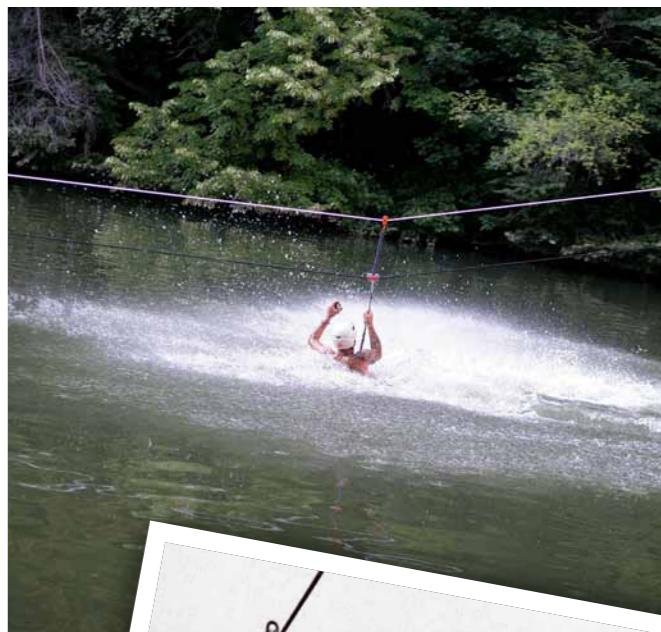
TEKST: JELENA JAKOVLJEVIĆ
SPK „VERTIKAL“ BEOGRAD

ALPINISTIČKI ODSEK POŽAREVAC
FOTO: DOMEN PETROVIĆ, KATARINA MANOVSKI, ILIA CHEKANOV.

OUTDOOR

ZIP LINE Ovčar Banja

KES „Armadilo“ je prateći sve trendove koji se tiču adrenalinskih sportova instalirao prvi trajni sistem sa sidrištima u Srbiji...



Zip line je poseban sistem za spuštanje putem gravitacije pomoću sajli ili užadi. Nastao je kao potreba stanovnika planinskih oblasti u Kini, Evropi i Himalajima da pređu preko reka i klanaca gde nije bilo moguće postaviti mostove. Australijski vojnici su ih tokom rata koristili za isporuku hrane, vode, pa čak i municije.

Sedadesetih godina prošlog veka ljudi su došli na ideju da ova vrsta transporta može služiti zabavi, kao i u komercijalne svrhe. Na tu ideju su došli istraživači i studenti koji su boravili u džunglama Kostarike i

koristili improvizovani zip line za prenošenje opreme u svom radu, a sem toga na taj način su bili bliži biljkama i životinjama koje su proučavali. Najduži zip line u Evropi nalaze se u Italiji, Austriji, Ukrajini i Britaniji. Svake godine širom sveta grade se novi i sve atraktivniji sa mnoštvom dodatnih sadržaja vezanih posebno za tehničke detalje spuštanja.

Zip line je u Srbiji relativno nepoznat pojam jer se na kratkim sajlama koristi tek na nekoliko lokacija iako se u svetu poslednjih pet godina ovaj vid adrenalinske zabave i turizma munjevito razvija. KES „Armadil-

lo“ je prateći sve trendove koji se tiču adrenalinskih sportova do sada instalirao više privremenih zip line na lokacijama gde su se odvijale i ostale aktivnosti kluba, a prvi trajni sistem sa sidrišta izrađen je 2013. godine u Ovčar Banji. Sidrište je postavljeno na kablarскоj strani jezera, a specijalno uže prelazi jezero po dužini između dva sidrišta koje se nalaze na različitim visinama, tako da je ceo sistem iznad vode i to u dužini od 250 m. Spuštanje ljudi se vrši pomoću koturače koja je pričvršćena na sigurnosni pojaz i slobodnim padom se spuštaju od vrha pa

sve do kraja sistema. Spust se završava u vodi na bezbedan i atraktivan način, a sem opreme za spuštanje koriste se i neoprensko odjelo i alpinistički šlem. Nakon što je postavljen, niz ovaj zip line spustio se veliki broj članova i prijatelja kluba, kao i posetilaca Ovčar Banje.

Zip line je, uz Via ferratu Turčinovac, alpinističke i sportske smerove, još jedna u nizu ponuda za aktivan i nezabavan odmor i zabavu u ovom delu Srbije.

PETAR ŠUNDERIĆ
DANIJELA BABOVIĆ
KES „ARMADILLO“

ZIP LINE NEKADA I SAD
Gore: Moderan sistem u Ovčar Banji sa „mekim“ prizemljenjem;
Desno: Simpatična zanimacija, sa mrežama kao obezbeđenjem


**SPORTSKO
PENJANJE,
ALPINIZAM**


Početni alpinistički tečaj - letnja tehnika

U organizaciji Kluba ekstremnih sportova „Armadillo“ i Alpinističkog odseka Čačak, početkom septembra održan je Početni alpinistički tečaj-letnja tehnika na području Ovčarsko-kablarске klisure.

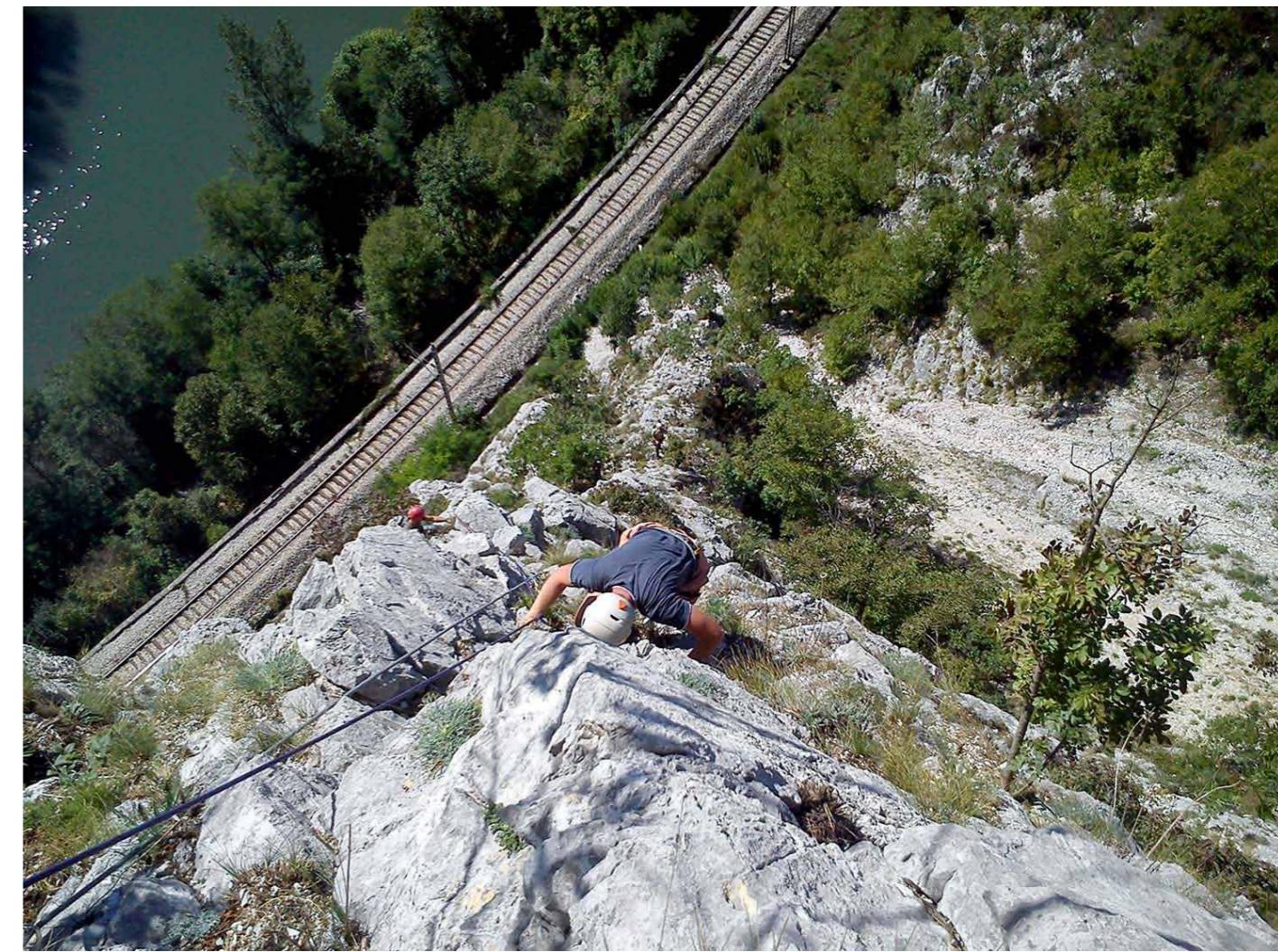
KES „Armadillo“ promoviše kontinuirano učenje i obuku po najvišim standardima u aktivnostima u kojima se bavimo. Upravo iz tog razloga najviše truda poslednjih godina uložili smo u sopstvenu edukaciju i kvalitet obuke u alpinizmu kroz Alpinistički

odsek Čačak u okviru koga sprovodimo svoje aktivnosti u ovoj disciplini. Svaki član kluba radi na tečajevima kao pomoćni instruktor i na taj način stiče reference za sticanje budućih zvanja. Alpinizam je specifičan sport koji od čoveka zahteva vrhunsku psiho-fizičku pripremljenost, obuku, stalno usavršavanje tehničkih procedura i veština, a dobra početna obuka je ključna za dalje uspešno napredovanje.

Tečaj se sastojao teorijskih predavanja, vežbi i praktičnih

uspona u steni, na lokaciji planinskih masiva Ovčar i Kablar, a vodili su ga Slobodan Milovanović - Bobi, instruktor alpinizma i Petar Šunderić, alpinista. Pomoći instruktor bila je Danijela Babović alpinista-pripravnik. Tečaj je pohađalo sedam polaznika.

Većina teorijskih predavanja i nastavnih časova održana je u planinarskom domu PK „Kablar“ u Ovčar Banji, kao i neposredno na obližnjim vežbalištima na kojim je izvođena praktična nastava neophodna za uspešno penjanje



smerova u steni.

Kurs se sastojao od deset teorijskih predavanja sa 20 nastavnih časova i praktičnog dela.

TEORETSKI DEO OBUKE:

1. Alpinizam istorijat i značaj

2. Planinarstvo i planinarska organizacija

3. Opasnosti u planinama

4. Bivakovanje

5. Logistika uspona (priprema za uspon, uspon i ocenjivanje smeri)

6. GSS, organizacija GSS-a,

- organizovanje akcije spašavanja i prva pomoći

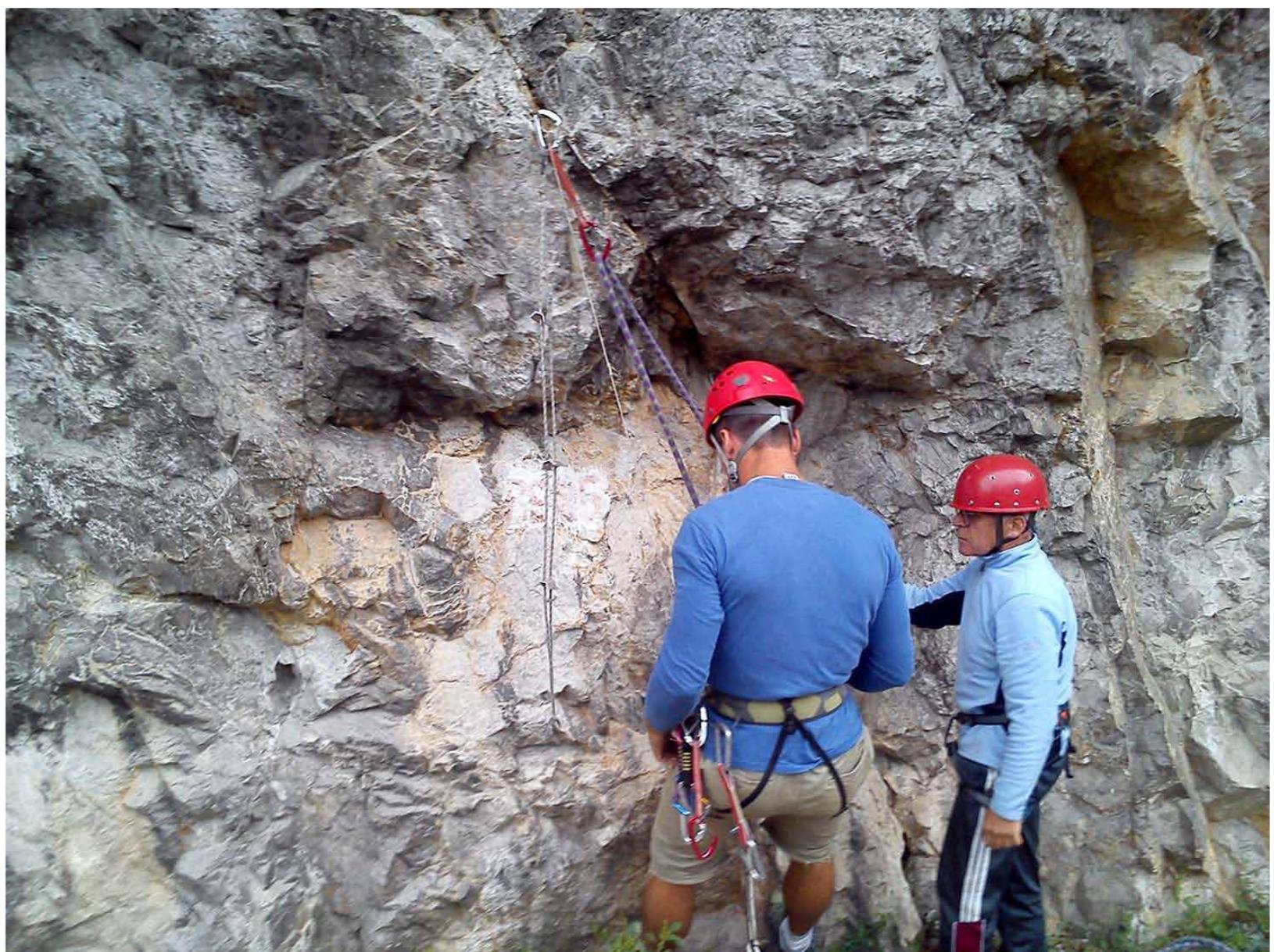
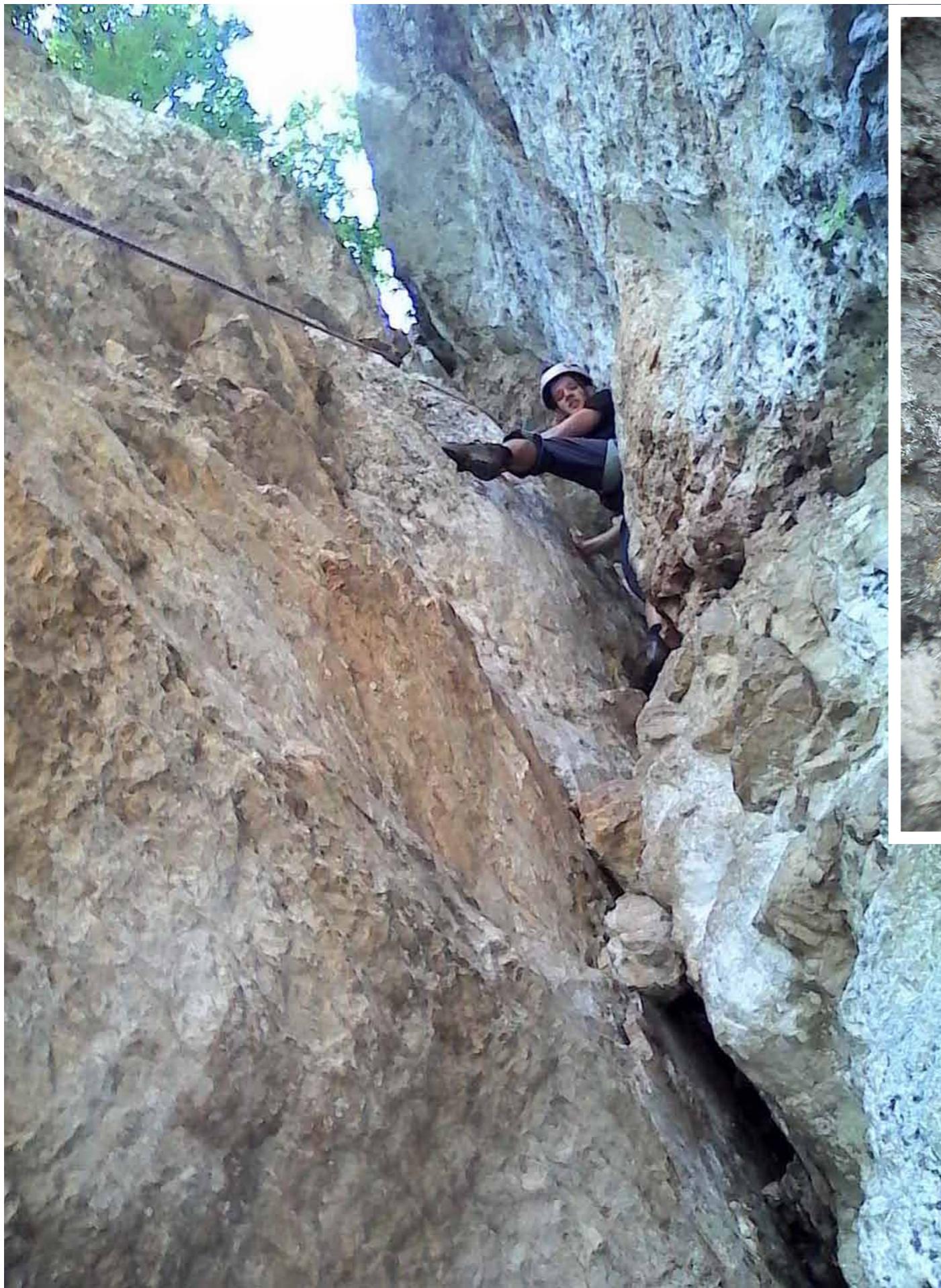
7. Oprema i pakovanje užadi

8. Ekspedicionizam i aklimatizacija na velikim visinama

9. Trening, ishrana i fiziologija

10. Kodeks ponašanja u





planinama i zaštita prirode
11. Čvorovi
12. Orientacija

PRAKTIČNI DEO OBUKE:
1. Kretanje stenom (prečenje u levo i u desno, penjanje i otopenjavanje)
2. Zabijanje i izbijanje klinova, umetanje i vađenje čokova, frendova, izrada osiguravališta
3. Podešavanje opreme, navezivanje i kretanje naveze (dvojna, trojna)
4. Padovi i zaustavljanje padova
5. Abzajl (osmica, reverso, polulađarac)
6. Samospašavnjе
7. Penjanje širokih, uskih kamina, ljuški

8. Spuštanje i podizanje palog partnera (St. Bernar, Štraus)
9. Uspon kroz 5 smeri
10. Izrada transportnih sredstava

Polaznici su se izmenjivali na radnim tačkama nakon demonstracije instruktora pri tematskim jedinicama-izrada štandova, zabijanje i izbijanje klinova, postavljanje međuosiguranja (frendovi, čokovi), tehničko penjanje i spuštanje niz uže. Na taj način omogućen je kvalitet demonstracija, kao i bolja percepcija instruktora o usvajanju znanja svakog polaznika ponaosob. U nastavnom programu, a kasnije i na vežbalištu, velika pažnja je posvećena

tradicionalnom penjanju, kao i sistemima spašavanja kod ovog načina penjanja. Poslednjih dana tečaja izvršeni su završni usponi u smerovima: Prolečni, Moravski, Koštana, Studentski, Ovčarska prečnica i Klasik.

Svi polaznici su uspešno uradili praktični deo vežbi. Popeto je ukupno 25 čovek smeri.

Na kraju su sledili usmeno-praktični ispit, kao i pisani test. Svi polaznici su uspešno položili ispit, a dalje aktivnosti sprovodiće sa mentorima u okviru letnjeg alpinizma dok ne završe i Početni zimski alpinistički tečaj čime bi stekli zvanje alpinista-pripravnika.

**PETAR ŠUNDERIĆ
DANIJELA BABOVIĆ
KES „ARMADILLO”**



Moj prvi BREVET

Šta je to **brevet**? Otkrijte sjajnu biciklističku disciplinu, koja je sve popularnija u svetu, ali i na našim prostorima...



Brevet (breve) je francuska reč koja znači „sertifikat“. Randonneur biciklizam (Randonnee - na francuskom jeziku označava „dugo putovanje“). Randonneur-ska vožnja označava da svaki učesnik dobija na startu svoju karticu. Karticu mora da overi na svim usputnim kontrolnim tačkama i preda na cilju. Dakle, slično kao Fruškogorski maraton, samo na biciklima. Tako da brevet zapravo podrazumeva sertifikovanu vožnju.

Istorijski brevet vodi poreklo, naravno, iz Francuske. Na početku je brevet bila trka profesionalaca, 1.200 km od Pariza do Bresta. Od 1901. godine trka postaje internacionalna. Od 2011. godine od strane Randonneur Srbija organizuju se breveti u Srbiji dužine 200, 300, 400, 600 i 1.000 km.

Brevet nije takmičenje u uobičajenom smislu jer nema pobednika. Suština breveta je završiti trku u okvi-

ru vremena koje je limitirano za svaku vožnju (za brevet od 200 km je $13\frac{1}{2}$ sati). Tako da je pobednik svako ko završi vožnju.

U toku breveta biciklista je samostalan i sam određuje kako će voziti, gde i kad će praviti i kolike pauze. Vreme počinje da teče čim započne vožnja a na vama je da uklopite da stignete na cilj pre isteka vremena. Pomoći u toku vožnje nije dozvoljeno, tako da u slučaju eventualnih kvarova, biciklista sve sam otklanjam.

Za brevet sam čuo prošle godine i jako me zainteresovao. Bicikl vozim rekreativno, a kako često pravim izlete po Srbiji (vožnje od 100 do 150 km), reših da se okušam u ovom. Pogotovo što je brevet 200 km Srema bio je poslednji u ovogodišnjoj seriji, te nisam nikako želeo da ga propustim.

U subotu, 4. oktobra brat i ja pakujemo biciklove na kola i iz Beograda krećemo oko sedam sati ujutro,

kasnije nego što smo planirali. Stižemo u Indiju, gde je start vožnje. Prijavljeno je preko 100 učesnika, ozbiljnih biciklista-takmičara, amatera, rekreativaca... Start je planiran za osam sati. Dok smo uzeli kartone, raspakovali bicikle i presvukli se već je 8 i 15. Tako da startujemo sa zakašnjenjem što me malo nervira jer vreme teče od osam. Jutro je prohладno, oktobar je mesec. Najavljen je oblačan dan ali bez kiše, vetar do 4m/s.

Grabimo prve kilometre, zagrevamo se, prija jutarnja vožnja. Na Google Earth-u sam pogledao trasu vožnje a delove sam ranije i vozio. Organizator je na mestima skretanja nacrtao strelice na asfaltu, tako da uz malo pažnje ne bi trebalo da zalutate. Skinuo sam trek, ali nije bilo potrebe da ga proveravam. Ipak, vidim da se jedan par biciklista vraća par puta, traže skretanja. Prvi deo puta je ravan: Novi Slankamen, Krčedin, Beška, Čortanovci. Vetar povremeno duva u leđa pa vozimo

solidnom brzinom. Odavde kreće prvi uspon obroncima Fruške gore do prevoja Banstol, pa sam do gore bio mokar. Onda sjajan spust po ne baš sjajnom putu ka Sremskim Karlovcima. Dunav sa desne strane u svojoj širini, vetar u kosi, fenomenalan osećaj. Proleteli smo kroz Karlovece i stigli do Petrovaradina. Podno tvrdave na 56. kilometru je prva kontrolna tačka. Overavamo kartone, osvežavamo se i nastavljamo da pedalamo ka Sremskoj Kamenici. Put se odvaja na levo i sledi drugi uspon uz Frušku goru. Nagib je osam posto. Pedalamo mravljom brzinom od devet kilometara na čas. Do prevoja Iriški Venac ima četiri kilometra, razmišljam, to je kao do vrha Avale... Pa haj'mo polako. Od prevoja sledi dobar spust preko Irliga a zatim ravan deo puta ka Rumi. U Rumi je druga kontrolna tačka. Čekiramo se, pravimo pauzu. Iako je roštilj izgledao primamljivo ne znam kako bi mi prijao za dalju vožnju. Tako da se ipak



odlučujem za banane i čokoladice. Izveao sam 90 km, razmišljam kako se osećam. Nisam ni posebno umoran ali ni odmoran. A nisam ni na pola puta. Grabim ka Vrdniku. Fruška gora blista na jesenjem zubatom Suncu. Prestižem neke bicikliste, drugi prestižu mene. Kratko se javimo jedan drugom, klimnemo glavom ili mahnemo rukom. Pozdrav: „Kako ide?“. Pretpostavljam da ni njima nije baš lako. Svi asovi su daleko ispred mene, ovi sa kojima vozimo su rekreativci kao i mi. Prijatan neki svet... Različitih uzrasta, a ima i dama...

Od Vrdnika kreće treći uspon na Frušku goru. Najgora deonica - nagib preko 12 %. Psujem u sebi. Razmišljam da ne bi bio mnogo sporiji da siđem i da guram bicikl uzbrdo, ali neću iz inata. Srećom ova deonica nije preterano duga, ubrzo nagib postaje manji. Na prevoju prijatno iznenađenje, organizator nas je dočekao sa slatkisima i voćnim sokovima. „Spas u pravi čas“ jer su mi rezerve glikogena na minimumu. Hvala mu za brigu i trud...

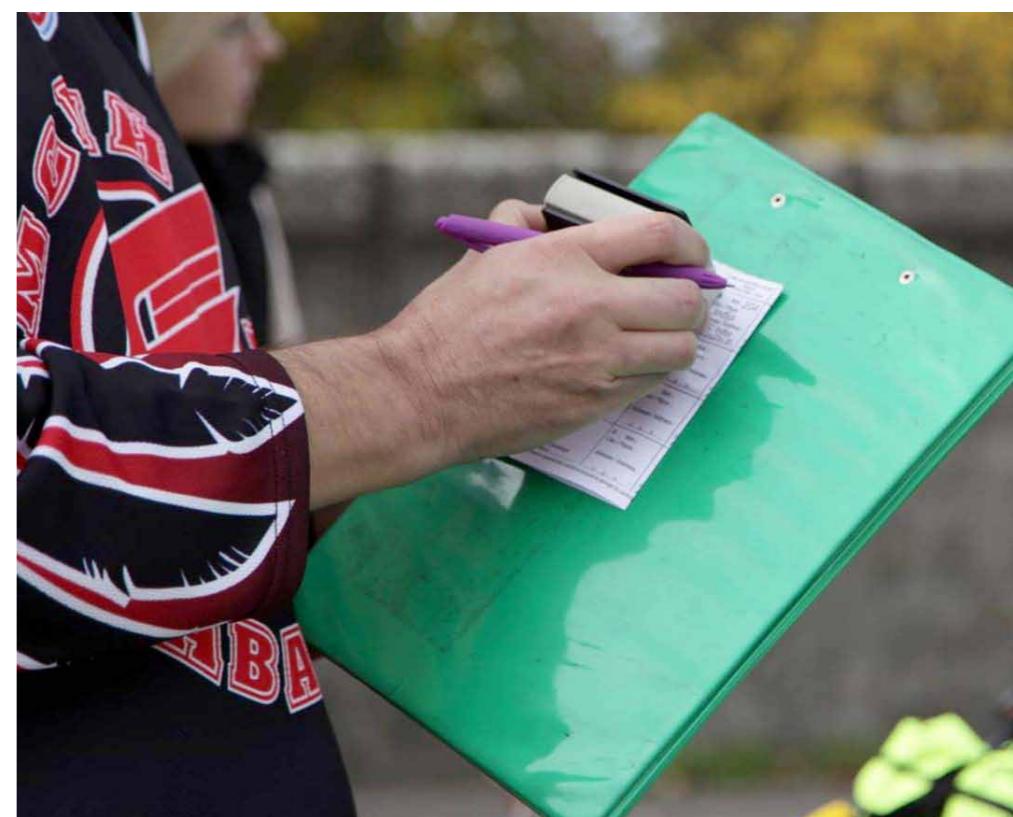
A posle uspona uvek sledi spust! Krivine su oštре i poprilično je strmo, pa vozimo oprezno uz kočenje. Izlazimo na glavni put i grabimo ka Beočinu. Treća kontrolna tačka na 125. kilometru. Smazao sam čokoladu i voćni sok i bez pauze nastavljamo dalje, želim da izvezem što više pre nego što se smrkne. Od mesta Svišo kreće četvrti i poslednji uspon na Frušku goru. Ne radujem mu se ni najmanje ali znam da je posle sve ravno. Izvući ću još ovo. Nakon 2,5 km izlazim na greben. To je to! Hvala ti, Fruška goro, divna si, ali za danas mi te je dosta...

Jurim ka Sremskoj Mitrovici, koja je na 160. kilometru. Vožnje duže od ove do sada nisam nikad ni vozio.

Vozim sa nekoliko momaka. Hrabrimo jedan drugog. Počinje da se smrkava. Oblaćim fluorescentni prsluk. Iako sam juče kupio nove baterije i prednje svetlo je radilo sinoć i jutros, sada ne radi. Grrrr... Izem ti kore-



anske lampe. Srećom, kao da sam predosetio, poneo sam planinarsku čeonu lampu, te nju kačim napred na bicikl. Iako sam u windstoperu, prilično je hladno. Još 20 kilometara do Rume u koju stižem u noć. Četvrta kontrolna tačka. Overavam karton i bez pauze nastavljam ka Indiji. Poprilično sam umoran. Butine opasno zatežu. Do isteka vremena imaju još dva i po sata i 24 km, znam da ću stići ali želim što pre da završim. Između Rume i Indije put je neosvetljen, automobili me obilaze divljački, besne, trube... Ne bi usporili ni za karton



vinjaka. Kultura vožnje i poštovanja biciklista ravna nuli. Razmišljam: „Samo da me neko ‘ne pokupi’ sada u finišu!“.

Konačno svetla u daljini - Indija... Na cilj stižem sat i po pre isteka vremena. Predajem karton. Grupice biciklista odmaraju. Organizator je spremio posluženje - fantastičnu gibanicu. Uzimam jedno parče, drugo, treće, četvrt... Ne mogu da se obuzdam i ne znam za pristojnost, tek sad vidim koliko sam se istrošio i koliko sam gladan. Jedan biciklista je izračunao da je prošle godine na brevetu 200 km istrošio 7.500 kcal. Ne znam kako je to izračunao ali je zastrašujuće. Pakujemo bajsove na kola, noge me ubijaju. Čestitam organizatoru, sve je bilo

sjajno organizovano. Poručujem medalju iz Francuske za izvezenu vožnju, biće lepa uspomena...

I na kraju, zašto sve ovo pišem?

Poslednjih godina u Beogradu broj biciklista se upetostručio. Mnogi voze samo po gradskim stazama, Ada, Avala... i to je lepo. Ali, ako želite da probate nešto ozbiljnije, brevet je svakako za preporuku. Da vidite gde su vaše granice i da ih pomerite. Da izvezete dobar deo Srema u jednom danu. Da shvatite kako je Fruška gora prelepa na razne načine. Da upoznate divne ljudе. Da shvatite da možete...

VUKI VOJINTUBIĆ
PK „BALKAN“





PRENESI DALJE

Ne morate da idete u Himalaje samo kako bi popeli neki vrh. Možda je bolje ponekad otići tamo i učiniti dobro delo nego uspeti se nekog himalajskog gorostasa. Dokazivati se možemo i na drugi način. Na primer, može se pomoći deci koja žive u podnožju Himalaja. Zašto baš Nepal i zašto deca?

Nepal je jedna od najsiromajnijih zemalja u svetu ali to je i zemlja u kojoj žive vedri i nasmejani ljudi. U proteklih petnaestak godina odlazeći u goste tim ljudima imao sam priliku da ih dobro upoznam i, što je još važnije, naučim mnogo pametnih stvari koje su postale sastavni deo mog života. Naročitu naklonost gajim prema narodu Sherpa jer sam sa njima delio sve lepe i ružne trenutke tokom himalajskih ekspedicija u kojima sam učestvovao. Njihov odnos prema Prirodi i životu uopšte pomogao mi je da se konstantno menjam i da kroz dela koja činim pokušam da budem bolji čovek. Zato godinama osećam potrebu da bar deo dobra koji sam primio vratim tim divnim ljudima. Odabroao sam njihovu decu.



DA LI ZNATE da u Nepalu godišnje u uzrastu do pet godina umre 75.000 dece? Jeziv podatak, zar ne? Bar polovina dece nema priliku da dobije makar osnovno obrazovanje. Zato smo odlučili da opremimo školu u jednom selu na Himalajima - Namche Bazaru i na taj način bar malo povećamo šanse te dece za bolji život. Znam da je to što smo uradili samo kap u okeanu, ali kap po kap možda se nešto i promeni.



Možda podstaknemo i druge da čine dobra dela i krenu u akciju. Možda. Zbog tog možda vredi dati sve od sebe.

PRIČA JE KRENULA U BEOGRADU tokom razgovora sa mojim priateljima Peđom i Dušanom koji su finansijski najviše pomogli da se sve ovo organizuje. Pošto sam čovek od akcije i ne verujem mnogo u prazne priče već isključivo cenim ljudе po njihovim delima,

krenuo sam u realizaciju ove ideje. Tokom boravka u Himalajima prethodne godine, i razgovora sa priateljima iz Namche Bazara, kao i direktorom škole Bikumarom, brzo sam shvatio šta je sve neophodno da bi škola normalno funkcionsala. Mali problem je bio transport te opreme iz Kathmandua, ali dugogodišnje iskustvo u organizaciji ekspedicija mi je pomoglo da to vrlo lako rešim.



NAJVEĆE IZNENAĐENJE bila je ceremonija organizovana u našu čast kao i oduševljenje 120 dečaka i devojčica koji pohađaju tu školu. Druženje sa njima je nešto najlepše što mi se desilo u Himalajima. Na ceremoniji pored dece i nastavnika bili su prisutni roditelji, kao i nekoliko trekeri iz celog sveta koji su se tog dana zadesili u Namcheu. Oduševio me je jedan lik koji je kada je skontao o čemu se radi, izvadio novac iz džepa i ponudio Bikumaru za školu rekavši: „Hoću i ja da pomognem!“ Bili smo srećni zbog toga jer je još neko

prepoznao dobru energiju u našem delu. Nakon svega dogovorio sam sa drugarima koji čine Namche football club da odigramo jednu utakmicu u školskom dvorištu. Nekim čudom smo ih dobili 5:1, mada na toj visini oni trče kao zečevi a mi se posle svakog trčanja borimo za dah. Izgleda da je Murinjova taktika „čuvaj svoj gol a u napadu šta uradiš“ ovog puta urodila plodom. Malo mi je bilo neprijatno jer je posle toga celo selo pričalo o toj utakmici i naravno krenula je prozivka njihovih fudbalera. Mi smo u gostima ostali

tri dana družeći se sa lokalnim stanovništvom i decom, koja su svaki put kada nas sretnu na ulici pozdravljala: „Good morning! How are you? Thank you for the school.“

I NA KRAJU, OVO NIJE SVE. Ovo nije kraj priče. Entuzijazam koji sam osećao kada sam popeo Mt. Everest pre četrnaest godina nije ništa u odnosu na ovo kako se sada osećam. Već sam se dogovorio sa moja dva prijatelja iz Nepala da idućeg proleća dođemo u njihovo selo i pomognemo tamošnju školu. Oni žive u

kraju u koji stranci retko dolaze i u kojem nema lodževa gde se može prespavati. Moraćemo pod šator ili u njihovim kućama oko ognjišta. Nije ni bitno gde ćemo spavati, važna je suština.

U međuvremenu, postao sam član upravnog odbora fondacije „Podrži život“ čiji je osnivač glumac Sergej Trifunović. Fondacija se isključivo bavi pomaganjem deci koja zbog prirode bolesti moraju na operaciju u inostranstvo. Broj te dece koja su uspešno operisana i izlečena na našu radost se povećava, pa sam pomislio kako bi bilo divno za tu decu organizovati odlazak u planinu uz razne aktivnosti koje će doprineti povratku izgubljenog samopouzdanja. Priroda je najbolji lek i menja naš pogled na svet. Povratak Prirodi bi trebao da bude ne samo nacionalni projekat, već planetarni projekat ako mislimo da buduća pokolenja nastave da žive na planeti Zemlji.

POZIVAM SVE LJUDE otvorenog srca koji kapiraju šta radimo da nam se pridruže. Ne moraju svi ići sa nama u planine, možete pomoći na sto različitih načina. Kao što rekoh, dela a ne reči... I sve ovo zbog onog „možda“ sa početka teksta.

ŽIVOT JE LEPI

DRAGAN JAĆIMOVIĆ
EXTREME SUMMIT TEAM



NAJAVA EKSPEDICIJA EXTREME SUMMIT TEAM-A

Aconcagua expedition 2015.

Uspon na najviši vrh Južne Amerike

Trajanje: 23 dana

Polazak: 28. 01. 2015.



Kilimanjaro

Uspon na krov Afrike i rezervat Ngorongoro

Trajanje: 12 dana

Polazak: 30.01.2015.



Anapurna trek, Nepal

Planinarenje do BC Annapurna

Trajanje: 16 dana

Polazak: 16. 04. 2015.



6. Trka preživljavanja MOKRA GORA 2014.



Šesta po redu Trka preživljavanja, najstarija i trenutno najveća avanturistička trka koja se organizuje u **Srbiji**, završena je u nedelju 5. oktobra



Šesta po redu Trka preživljavanja, najstarija i trenutno najveća avanturistička trka koja se organizuje u Srbiji, završena je u nedelju 5. oktobra. Trka se realizuje jednom godišnje, svaki put na drugoj lokaciji sa idejom promocije manje posećenih i divljih predela naše zemlje. Pravila trke su vrlo jednostavna: „Stazu od šezdesetak kilometara potrebno je preći za dva dana u timovima od dva do četiri člana. Od opreme timovima je dozvoljeno da koriste: mapu terena, kresivo za paljenje vatre, nož i pola litra vode. Prolazeći kroz šume, kanjone, livade i jaruge, takmičari se susreću sa raznim preprekama i opasnostima. U ovakvim uslovima potrebno je da sami naprave sklonište, zapale vatu, pronađu ili ulove hrano! Sve ove aktivnosti i domišljatost takmičara se posebno boduju pri ukupnoj oceni pobednika trke. Pobednik je ona ekipa koja sakupi najviše bodova, za vreme koje je potrebno da se pređe staza,

upaljenu vatu, napravljeno sklonište, pribavljenu hrano kao i uspešno rešene specijalne zadatke.“

Nakon Valjevskih i Sokolskih planina, Zlatibora, Jagodnje i Boranje, Južnog Kučaja trka se preselila na Mokru Goru. Start i okupljanje učesnika bio je zakazan na osam kilometara od Mećavnika, ispred hotela „Čarobni breg“. Trka je organizovana od strane Sportskog kluba ekstremnih sportova „Wild Serbia“, a ove godine u saradnji sa Parkom prirode „Šargan - Mokra Gora“, Turističkom organizacijom Užice i Zdravstvenim centrom Užice. Lokacija je kao i prethodnih godina objavljena tek pet dana pred samu manifestaciju. Samim time niko nije znao lokaciju niti je mogao da se unapred priprema na poznatom terenu. Trka se odvija u tri kategorije: Opstanak, Avantura i Porodica. Kategorija Opstanak je namenjena vrhunskim sportistima, sa



Pobednici 6. Trke preživljavanja

Kategorija Opstanak:

1. MESTO - dele ekipe „Medijana Niš“ padobranci iz Niša (Milovan Milić, Dragan Đoković, Slobodan Vulić)

„Đera, Deki Neša“ iz Beograda (Negosav Radičević, Dragan Đerić, Dejan Ranković)

3.mesto - „Sinovi šume“ iz Valjeva (Vladimir Ranković Strelac, Dragan Stanković Lidža)

Kategorija Avantura:

1. MESTO - „Survivor Team“ Zaječar (Miloš Panajotović, Milan Panajotović, Stefan Ristić)

2. MESTO - „Seljačine“ iz Novog Sada, Beograda, Loznice i Valjeva (Gavrilo Andrić, Teodora Radišić, Damjan Dakić, Stefan Krstanović)

3. MESTO - „Hipnotisana gomila“ iz Kragujevca (Andreja Kostić, Nemanja Blagojević, Nikola Kostić)

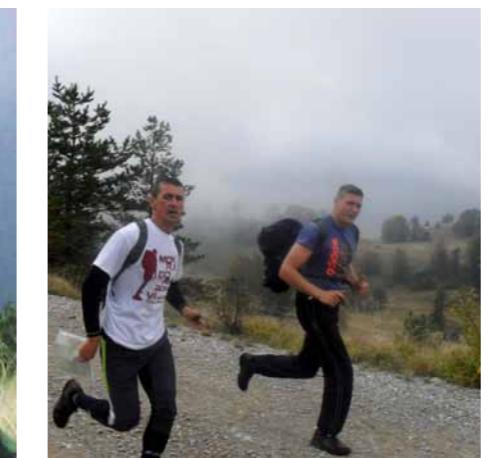
Pred sam start trke bilo je prijavljeno više od 240 učesnika u 85 timova. U ranim jutarnjim satima u subotu, nakon zajedničke fotografije učesnika i organizatora trke, prve ekipe su ušle u karantin zonu gde je sledio detaljan pretres. Svaka ekipa je mo-





gla da ponese minimalno opreme koja je unapred tačno definisana. Zatim je sledio prvi zadatak koji je vodio na najviši vrh planine Tare - Zborište. Preko Gavrana, staza je dalje vodila na Carevića vis i Runjevu glavu. Takmičari su se kretali neprestano kroz šume, livadska prostranstva, pored starih autentičnih koliba ovog kraja, grebenima i strmim liticama. Nakon par dominantnih vrhova, staza se spušta u kanjon Belog Rzava, da bi se preko vrhova sa druge strane kanjona ponovo vratila preko reke i vodila nazad ka cilju/startu. S obzirom da staza trke nije markirana, ovako bi otprije izgledala njena optimalna putanja, naročno svaka ekipa je imala svoju taktiku i izbor kako stići do zadatih kontrola...

Na oko pola velike staze timovi u Opstanak kategoriji imali su zadatak da prođu kontrolnu tačku Kobilovac za manje od osam sati, jer ukoliko to urade kasnije ne bi bili u mogućnosti da pređu celu stazu. Umesto potpune eliminacije sve ekipe nakon eliminacionog vremena prelaze u Avantura kategoriju gde dalje nastavljaju ka cilju i tamo ostvaruju plasman u Avantura kategoriji. Ovogodišnji teren nije bio nimalo lak. Staza je bila vrlo dinamična i odmah po penjanju na brdo, čekao je sput u potok, i tako redom... Trebalo je savladati devet vrhova, strme šumske vlake, proći izuzetno težak teren sa skoro zapaljenom šumom, naći stazu između litica kanjona Belog Rzava. Visinske razlike



na svakih 10 do 15 km staze iznosile su i do 700 m. Prelepa priroda i krajolik kroz koji su prolazili držali su takmičare motivisanim da izdrže do samog kraja. Učesnici koji su prošli celu stazu su savladali oko 3.400 m uspona i isto toliko visinskog pada. A na kraju... Gulaš i zadovoljstvo ličnog uspeha za završenu trku. Preći celu stazu veliki je uspeh a tek pobediti u jednoj ovako kompleksnoj trci. Za pobednike su od strane sponzora, robne marke Dolomite i Expedition, obezbeđene vredne nagrade u vidu outdoor opreme. Prvoplasirane ekipe su doble patike Dolomite Steinbock Rocket GTX specijalno dizajnjirane i prilagođene za ovu vrstu aktivnosti. Opšti utisak je da se kvalitet ekipa u

odnosu na ranije godine značajno podigao. Konkurenca je veća, timovi dolaze fizički pripremljeni, sa odličnom orientacijom na kartu. Znanje koje pokazuju za ishranu u prirodi i za pravljenje bivaka i vatre je svakako za poštovanje. Vizija organizacionog tima trke je da ova manifestacija postane opšte poznati brend širom Evrope koji će okupljati ljubitelje prirode i promovisati prirodne lepote Srbije. Na kraju, bitno je napomenuti, pored velikog broja učesnika manifestacija je završena bez povreda i značajnijih gubljenja ekipa. Iako je teren jako nepristupačan, obiluje medvedima, vukovima i ostalim divljim životinjama, sve je proteklo u najboljem redu! ■



Nani iz Kršanja



Kakvi su utisci planinara pančevačkog PD „Jelenak“ s Trke preživljavanja na Mokroj gori...

Pitate se ko je Nani? Uskoro ćete saznaći. Ovogodišnja Trka preživljavanja bila je održana na terenima severno od mesta Mokra gora u oblasti planine Tare. Sam dolazak po magli u petak uveče nije ohrabriao takmičare. Nekako odspavasmo i raspoloženi krenusmo sa starta kao 49 od 56 ekipa. Vreme na startu: oblačno. Preko Ivera i Zborišta dolazimo do podno kote vrha Gavran. Tu čujemo meni dobro poznate zvuke, obzirom da sam iz sremačkog sela Belegiš. Ele, stanovnici zaseoka i pojate pored koje smo prošli mukom ubacuju debole svinje na prikolicu radi transporta do Mokre gore. To je bio i poslednji susret sa ljudima. Nakon Gavrana odlazimo do Carevića via direktnim putem kao i većina učesnika.



Tamo saznajemo da smo trenutno 15 po plasmanu. Nazad idemo do novog zadatka Runjeve glave preko Ružića dola. Vreme se poboljšava, krajevi lepi a stare i napuštene kuće pokrivenе šindrom izazivaju u meni osećaj sete za davno minulim vremenima. Sa Runjeve glave nastavljamo nekoliko kilometra



ra na Ivički oglavak.

Dobijamo novi zadatak a to je kota 1.155 mnv na Kobilovcu. Silazimo lepim grebenom ka žicama dalekovoda koje nas usmeravaju ka kontrolnoj tački. Ipak silazimo nešto južnije do tunela Šargan.

Pred ulazak u tunel skrećemo desno u potok Bratešinu i posle stotinjak metara penjemo se ka Kobilovcu. Silazimo strmo ka zaseoku Milekići, lepe stare voćke, a od voća ni traga. Izlazimo na vrh Karaula gde dobijamo sledeći zadatak - Tusto brdo. Silazimo ka potoku kroz šumu crnog bora i nailazimo na mesto gde smo odlučili da pravimo bivak i vatru. Brzo se bacamo na posao pošto mrak brzo pada. Vatra je krenula uz nešto suve trave, papusa konjskog trna i luči, ipak drva koja smo imali na raspolaganju su bila prilično mokra. Dva sata smo se nekako grajali a onda malo dremnuli i oko 22 sata nastavili po laganoj kišici dalje ka Tustom brdu.

Pred sam izlazak na vrh u mraku smo začuli meni dobro poznat lavež. Tarabu koji smo nameravali da preskočimo branio je jedan lepi

beli labrador. Lavež je ipak bio dobranameran. To znam jer i sam imam ženku labradora od 12 godina. Od tog momenta pa do cilja pas se nije odvajao od nas.

Posle izlaska na Tusto brdo po mrklom mramoru silazimo kratko na jug pa onda putem do zaseoka Šarci u selu Kršanje. Tu srećemo naše kolege iz tima „S konče i konopče“ pored vatre i zajedno provodimo vreme uz vatru dremajući na šumskom putu u kabanicama. Pre mraka svi zajedno krećemo do zaseoka Vujići i prelazimo most na Belom Rzavu. Krećemo strmom šumskom vlakom ka Gaju. Pas Nani uporno za nama hoda i izlazi sa mukom ovom teškom stazom. Na ovoj deonici je bio potreban oprez jer se manje i krupnije kamenje kotrljalo niz strmu stranu usled naših koraka po neugodnom terenu. Hvatomo greben ka sledećoj kontrolnoj tački. Sada nam je lakše, Nani nam pravi društvo. Na Zagvoznicu izlazimo po pljusku. Saznajemo da smo treći što nam daje krila. Zadatak konačno sadrži i reč „gulaš“ na cilju. Sledi silazak do kanjona Belog Rzava. Tu se izuvamo i prelazimo reku



na pogodnom mestu. Idemo kratko uzvodno a zatim udesno kroz mali kanjon rečice Trešnjice. Usput nailazimo na gomile izmeta od medveda i krećemo dalje. U blizini vrha Kik izlazimo severno ka grebenu koji vodi do vrha Mramorak. Na ovoj deonici se Nani žestoko umorio a bogami i mi, lako nisam imao puno vode sipao sam na dlan i dao mu da pije jer je bio iscrpljen i umoran ležao na stazi. Pridigao se posle odmora i krenuo dalje. Sledi obilazak Kršanske glavice po nižoj izohipsi i spuštanje ka cilju. Približavajući se cilju nisam osećao neki veliki umor niti glad.

Orjentirski gledano zadatke smo obavili skoro savršeno osim malo traženja oznake na Gavranu i malog odstupanja kod Kika. Vode je bilo dovoljno a hrane nedovoljno. Noć je bila relativno topla i ugodna za bivakovanje. Obziron da mi je poznavanje botanike i mikologije bolja strana osvojili smo dosta poena u bodovanju hrane iz prirode. Nani je takođe

bio na visini zadatka, ali nije mogao da nam pomogne oko orientacije na terenu.

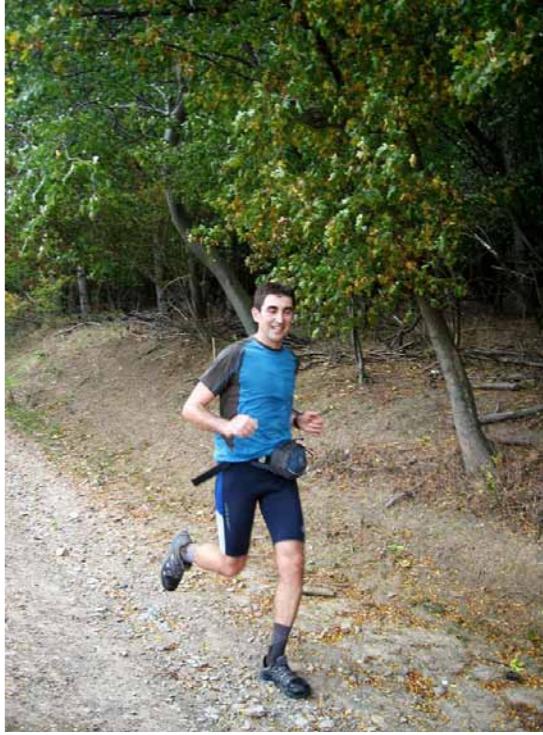
Na cilju nas je preplavilo zadovoljstvo zbog predene trase. Teren je bio na momente relativno težak. Uspona je bilo više nego prošle godine. Moja ekipa „Đera, Deki i Neša“ osvojila je prvo mesto zajedno sa odličnom ekipom iz Niša („Medijana“). Moram spomenuti da su sve ostale ekipe (Sinovi šume, Poskok, S konče i konopče, Megacarevi, Hobiti i Drvoseče), koje su prošle celu trku u kategoriji „Opstanak“, bile odlične i svi zajedno zaslužujemo priznanje na uloženom trudu. Svima odajem priznanje. Posle ovako naporne trke poručujem da je svaka ekipa zaslужila da se nađe na pobedničkom postolju. Posebno bi se zahvalio ekipi „S konče i konopče“ na društvu uz vatru i priču tokom ranih jutarnjih sati u Kršanju. Pas Nani će nam ostati u večitom sećanju kao dobar i zahvalan saputnik tog kišnog



nedeljnog jutra negde u bespuću planine Tare. Da njegov gazda nije bio na cilju možda bi ga poveo sa sobom u Belegiš. Nije bila laka ni vožnja do kuće udaljene 300 kilometara. Kako sam se samo stropoštao u krevet! Kao i svaki put na cilju se osećam ponosno što sam uspeo da premostim sve teškoće na navedenoj trasi. Samopouzdanje

ne manjka posle ovakve trke. Organizatoru takođe hvala što nam je omogućio da osetimo taj lep osećaj zadovoljstva i samopouzdanja nakon naporne Trke preživljavanja u kategoriji „Opstanak“.

**IZVEŠTAJ NAPISAO DEJAN RANKOVIĆ,
ČLAN EKIPЕ „ĐERA, DEKI I NEŠA“ (ĐERIĆ DRAGAN,
RANKOVIĆ DEJAN I NEGOSLAV RADIČEVIĆ)**



VOJVODANSKA TREKING LIGA SENIORI

GOD.	1. MESTO	2. MESTO	3. MESTO
2012.	Edvard Halas ZPK „Spartak”, Subotica	Danilo Pavićević PSD „Železničar”, Indija	Karolj Calbert ZPK „Spartak”, Subotica
2013.	Davor Pantović PSD „Vršacka kula”, Vršac	Nikola Perać Beograd	Đorđe Guga PSD „Vršacka kula”, Vršac

Naši stadioni su livade i planine Vojvodine

Vojvođanska trekking liga - druga sezona!

Planinarsko-smučarski savez Vojvodine (od januara 2014. godine Planinarski savez Vojvodine) u jesen 2012. godine započeo je pilot projekat pod nazivom Vojvođanska trekking liga. Osnovna ideja je bila da se učešće na tradicionalnim planinarskim akcijama vrednuje

unapred utvrđenim sistemom bodovanja i da se svemu da i takmičarski predznak. Po usvojenom pravilniku učešće na ovim akcijama je omogućeno svima, kako planinarima tako i ostalim sportistima, rekreativcima i građanima. Na četiri lokacije u Vojvodini - Fruškoj gori, Palićkom jezeru, Deliblatskoj peščari i Vršačkim planinama, učešnicima je pružena prilika da za staze koje bi prešli dobiju bodove

koji bi se prenosili iz kola u kolo, sve do poslednje trke i završetka akcije. Nastavak projekta je usledio 2013. godine. Tokom godine na sedam različitih lokacija održano je isto toliko kola na stazama prilagođenim svim učešnicima, kako trkačima, tako i pešacima i planinarima. Jedan od učešnika, Nikola Perać, lepo je napisao na kraju takmičarske godine: „Za ovih šest meseci sam upoznao Vo-

jodinu bolje nego za sve moje godine i dosta sam izmenio sliku o njenoj prirodi“. Zaista bila je to prilika da se prirodne lepote naše zemlje još bolje upoznaju.

U svakom kolu učešnici mogu da se odluče za jednu od tri staze različite dužine u zavisnosti od svojih ambicija i mogućnosti. Tačne dužine nisu unapred određene, ali se okvirno kreću u rasponu do 15 do 20 km za najkraću pa do 40 km i više za najdužu stazu. Vrednost staze iskazana je u bodovima, broj bodova zavisi od dužine staze i težine terena, to jest savladane visinske razlike (1 km = 1,5 bodova, svakih 100 metara savladane visinske razlike = 2 boda).

Drugim rečima, dve trke iste

dužine imaju različiti broj bodova ukoliko se jedna održava na planinskom terenu kao što je Fruška gora, a druga na ravnom kao što je Carska bara. Bodove za savladanu stazu dobijaju svi učešnici koji završe trku bez obzira na plasman i vreme koje im je bilo potrebno. Dodatni bodovi se dobijaju za plasman, zbir bodova daje konačan plasman u kolu. Po strukturi bodovanja možda će se steći utisak da je primarni cilj da se pre svega nagrađuje prisustvo i učešće, to jest uspešno savladavanje staze a da se manje pridane značaja rezultatu, međutim krajnji cilj pokretanje ove Lige jeste uvodenje takmičarskog sistema u planinarski sport. Trke se održavaju u prirodi,

na uređenim i obeleženim stazama. Duž svake se nalaze planinarske markacije koje označavaju put, a pored toga mogu postojati i putokazi, trake ili neki drugi načini obeležavanja. Na određenim mestima nalaze se i kontrolne tačke koje je učešnik u obavezi da overi kako bi se smatralo da je uspešno završio trku. Organizatori mogu na stazi postavljati nekoliko okrepnih stanica sa voćem i vodom, ali se učešnici pre svega oslanjavaju na hranu i vodu koji sami nose, kao i na izvore i česme koje se nalaze na putu. Popunjavanjem prijavnog listića i prihvatanjem Pravilnika lige postaje se zvanični učešnik lige. Startnina za svako kolo je 200 dinara (ili



dva evra u dinarskoj protivvrednosti). Novac sakupljen ovim putem služi za obezbeđivanje simboličnih nagrada po završetku trke i troškove organizacije svakog kola. Svaki takmičar na startu dobija učešničku knjižicu koja služi za overavanje kontrolnih tačaka, kao i mapu staza i kratko uputstvo. Po uspešno završenoj trci svaki učešnik dobija diplomu na svoje ime i bedž za savladanu stazu dok pobednici dobijaju i medalje (po troje prвoplasiranih na svakoj stazi u muškoj i ženskoj konkurenciji). Nakon održanih sedam kola tokom 2013. godine na Jesenjoj skupštini Planinarskog saveza Vojvodine koja

je održana u subotu 15. decembra 2013. godine u Subotici proglašeni su pobednici. Apsolutni pobednik za 2013. godinu je član PSD „Vršačka kula“ Davor Pantović sa 654 bodova. Sabiranjem tri najbolja plasmana pojedinaca iz istog kluba dobijen je pobednik u ekipnoj konkurenciji PSD „Vršačka kula“ iz Vršca sa 1.656 bodova. U ekipnoj konkurenciji takmiče se samo članice Planinarskog saveza Vojvodine.

Nakon održane druge sezone može se reći da je Liga dobila svoj prepoznatljiv identitet, sve je više učešnika iz kola u kolo, a osim planinara tu su i drugi sportisti. Naravno za uspešan nastavak potrebno je

naći i neka minimalna finansijska sredstva kako bi se nivo organizacije podigao na viši i na taj način privukao još više učešnika a što da ne i eventuelne sponzore.

U 2014. godini je do sada održano pet kola, do kraja sezone preostala su još tri. Delimično je izmenjen pravilnik o bodovanju pa se u ovoj sezoni od osam kola bodejus šest najboljih rezultata dok se za ekipnog pobednika bodejus po pet najboljih takmičara iz istog kluba. Osim takmičara iz naše zemlje pojavljuju se i gosti iz Mađarske i Rumunije. Broj učešnika u svakom kolu je nešto veći nego u protekloj sezoni što daje nadu da će ideja trekking lige opstati i dalje



Levo: Direktor Zoran Vukmanov: „Veliki smo onoliko koliko smo ljudi odveli u planine“
Dole: Sa planinskim trkačem Mirkom Kujundžićem u Gornjem Podunavlju



se razvijati u narednim godinama. Detalji o svakom kolu mogu se naći na sajtu Planinarskog saveza Vojvodine www.planinari.org.rs kao i na sajtu Lige vojvodjanskatreking-liga.info

ZORAN VUKMANOV
DIREKTOR VOJVODANSKE TREKING LIGE



Miholjsko ljeto na ORJENU

Trebinjci iz PD „Vučji zub“ po 11. put organizovali uspon na Vučji zub i vrhove Orjena (**Crna Gora**) od 10. do 12. oktobra...





Ukalendaru aktivnosti PD „Vučji zub“ iz Trebinja, drugi vikend oktobra rezervisan je za tradicionalnu akciju „Uspon na Vučji zub i vrhove Orjena“. Akcija traje tri dana, a obuhvata uspon na vrhove masiva Orjena uz obavezan uspon na Vučji zub (1.805), vrh po kome je društvo dobilo ime.

Prethodne tri godine vrijeme nije išlo planinarima na ruku, zbog loših vremenskih prilika - kiša i atmosferskih pražnjenja, plan akcije je mijenjan a staze skraćivane. Pripremajući ovogodišnju akciju osluškivale su

se vremenske prognoze, a sve je optimistički ukazivalo da nastupa Miholjsko ljeto u pravom značenju tih riječi.

Na ovogodišnjoj manifestaciji održanoj od 10. do 12. oktobra učešće je uzelo više od sto planinara iz dvadeset društava sa područja bivše Jugoslavije, osim iz Makedonije (ovo im služi kao pozivnica!). Prvi su pristigli planinari iz Vojvodine i već u petak ispeli najviši vrh Orjena - Zubački kabao (1.894 m). U popodnevnim i večernjim satima u petak pristigli su i drugi učesnici

i smjestili se u planinarskom i izviđačkom domu u selu Tuli. Veliki broj na ovu akciju dolazi godinama, a raduje činjenica da je bilogostiju - društava koji na ovoj manifestaciji učestvuju prvi put (Tuzla, Dubrovnik, Istočno Sarajevo, Brčko, Mostar...).

Zavisno od fizičkih sposobnosti i sklonosti, domaćini su učesnicima stavili na raspolaganje tri dobro uređene staze - laku: Ubla - Pirina poljana - Dobri do - Ledena pećina i nazad; srednje tešku: Ubla - Rastiješ do - Velika Jastrebica - Dobri do

- Ubla; i tešku: Ubla - Rastiješ do - Velika Jastrebica - Vučji zub - Dobri do - Ubla.

U subotu ujutro organizovan je prevoz do izletišta Ubla (1.020), odakle se polazi na uspon. Sa starta je krenulo stotinak planinara uzrasta od sedam do 77 godina... Ne, ispravka - u ovom slučaju od devet mjeseci do 80 godina! Najmlađi učesnik - Jakov Đajić (Visokogorci Crne Gore), ima tek devet mjeseci, znatiželjno posmatra masu oko sebe iz udobne nosiljke na leđima oca Aleksandra; najstariji učesnik je

Boško Ilinčić iz Sombora - 80 godina.

Poseban pečat ovogodišnjoj manifestaciji dao je dolazak dragog gosta iz Slovenije - Milana Simića, sina Živadina Simića, utemeljivača nekad najvećeg trebinjskog kolektiva - Industrije alata Trebinje i pionira organizovanog planinarenja na ovim područjima. Od prije dvije godine, staza koja vodi do najvećeg vrha Orjena na području Hercegovine - Velike Jastrebice (1.865), nosi njegovo ime.

Nakon dvadesetak minuta lagalog hoda i blagog uspona, grupa







više od tri sata, svi učesnici, ukupno 85 planinara, pristigli su na vrh. Slijedi odmor, okrepljenje, uživanje u pravom ljetnjem danu, prekrasnom vidiku - kao na dlanu vidi se veći dio Orjena, Lovćen, Bjelasica, Leotar, ali i udaljeni vrhovi u Crnoj Gori, Hercegovini i Hrvatskoj, more kao nadohvat ruke, dalmatinska ostrva; škijanje fotoaparata, upisivanje u svesku posjeta, zajedničko fotografisanje sa zemlje i iz vazduha.

Oba naprijed pomenuta učesnika - nastariji i najmlađi - su savladali uspon - mali Jakov blaženo dre-mucka u nosiljci, a imao bi čime da se pohvali - još sa sedam mjeseci je osvojio dosta veće vrhove - Vlasulju (2.336) i Prutaš (2.393)!

Nakon četrdesetak minuta na vrhu, nekoliko učesnika se vraća ka Ublima istim putem, dok ostali produžavaju grebenom ka Vučjem zubu. Posle petnaestak minuta raz-

dvajanje - jedna grupa silazi zasad nemarkiranom stazom u Pirinu poljanu, gdje su domaćini spremili čaj i kolače. Druga grupa nastavlja prema Vučjem zubu izuzetno atraktivnom ali i zahtjevnom stazom. Staza dijelom prolazi kroz Kršeljev mramor - kraški predio koji valjda samo Hercegovina može da iznjedri - kao nož oštare stijene, provalije, škrape, eksponirane stijene... Dovoljno je reći da se tih 2,5 kilometara prelazi

za oko dva sata. Nakon kraćeg zadržavanja na Vučjem zubu (pedesetak planinara, za ovakvu težinu staze rekordan broj), fotografisanja, upisa u knjigu utisaka, grupa silazi u Dobri do (1.303) i nastavlja ka Pirinu poljani, odakle se nakon osvježenja skupa sa planinarima iz prve grupe враћa na Ubla.

Po povratku na Tuli slijedi ručak, i ovaj put su članovi Odreda izviđača Trebinje pripremili vojnički pasulj.

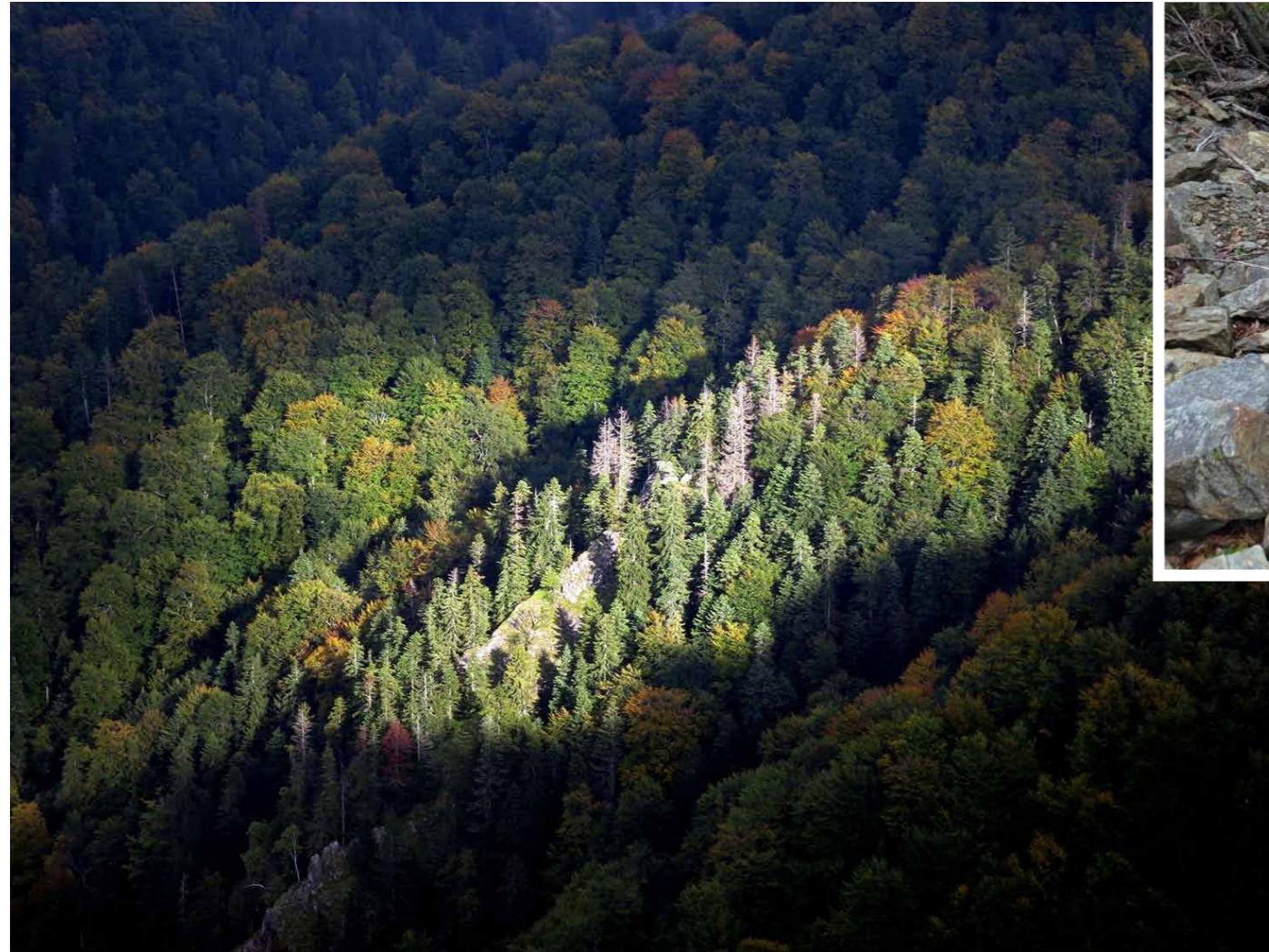
Ove godine, po svim ocjenama, za nijansu bolji od prošlogodišnjeg, koji je po svim ocjenam, „bio najbolji na svijetu“.

Poslije ručka odmor (i pas legne dok se ručak slegnel!), a naveče - pečačenje knjižica, podjela zahvalnica učesnicima i svima koji su pomogli organizaciju i zabava uz muziku uživo do kasnih sati.

Nedjelja je rezervisana za aktivnosti po izboru - uspon na neki

od vrhova, obilazak Trebinja i okoline i slično. U popodnevnim satima - pakovanje opreme i povratak kućama. Na kraju, uz želju da se opet vidimo, završavamo ovaj izvještaj tradicionalnim pozdravom trebinjskih „zubića“ - DA SMO ZDRAVO!

TEKST: MIROSLAV KOVAČEVIĆ
FOTOGRAFIJE: DR MARKO PAOVICA,
DRAGAN RADIĆ I MAJA MIRANOVIĆ
MIROSLAV KOVAČEVIĆ



KOPAONIK Grebrenom Grede i Kozjih stena

Na planinarsku akciju i istraživanje Nacionalnog parka „Kopaonik“ iz **Kragujevca** je krenulo četvoro planinara sopstvenim prevozom...

Dugo me je kopkalo da istražim ovu trasu, za mene većim delom potpuno nepoznatu. Ovog proleća sam prošao kanjonom Samokovske reke i uverio se u njegovu atraktivnost, a ranijih godina sam bio

na Kukavici i Kozjim stenama i znao sam kakve me lepote tamo očekuju. Volim grebenske ture i želeo sam da i ova staza uglavnom prolazi preko grebena sa kojih se pružaju lepi vidici. Tako sam je i osmislio. Bilo je deonica

koje su mi predstavljale zagonetku jer gledajući GoogleEarth i topografske karte nisam mogao da naslutim kakva je prohodnost kroz šumovite predele. Na kraju nam je jedino mali problem bio u silasku sa grebena Kozjih stena, ali smo srećom naišli na šumski put kojim smo bez problema sišli do odredišta.

Na akciju je krenulo četvoro planinara sopstvenim prevozom. Iz Kragujevca smo pošli oko 5,45, a na odredište - ulaz u Nacionalni park „Kopaonik“, tačnije kod izletišta Đorov most, stigli smo u 8,10, i posle kraće pripreme na stazu smo krenuli u 8,20.

Staza kreće sa parkirališta ispred izletišta Đorov most. Ubrzo po ulasku u izletište nailazi se na česmu sa pitkom vodom gde se mogu obezbediti zalihe vode. Izletište je lepo uređeno sa klupama, stolovima i nadstrešnicama, kao i sa uređenim mestima za paljenje vatre i roštilja. U prvom delu ide se dobrim šumskim putem koji prolazi pored toka Samo-

kovske reke kroz kanjon između litica Kozjih stena i Modre ploče.

Samokovska reka je najveća vodena arterija Kopaonika. Čitavom dužinom kanjona je obeležena staza koja vodi sve do izletišta Kadivac. Mnogobrojni slapovi i vodopadi čine ovaj predeo veoma atraktivnim. Naša staza vodi do vodopada na delu gde je Samokovka stešnjena između Čelinca i Kozjih stena. Tu su napravljene i stepenice koje vode iznad vodopada i upućuju na šumsku stazu koja ide dalje kanjonom prelazeći u više navrata preko Samokovske reke premošćene drvenim mostićima. Na tom mestu naša staza prati šumski put koji se sada penje ka grebenu Modra ploča koji se spušta sa Grede. Na par mesta gde put zavija za krivinu ukazuju se litice Kozjih stena obasjane jutarnjim suncem. Po dolasku na sam greben Modra ploča, put nastavlja izohipsom ka Gvozdačkom potoku do mesta gde treba skrenuti ka livadama koje severoističnom stranom treba da nas dovedu do grebena Grede. Većina livada nije pokošena, ali to ne predstavlja veći problem za kretanje. Na greben Grede izlazi se uz proplanak sa zasadom mladih srmča. Kratko se prolazi kroz šumu, šumskim putem kojim se lako izlazi na Gredu.

Sa Grede su lepi vidici u pravcu Željina, na susedni Vučak i na zvezdu ove akcije - Kozje stene, na čijim se liticama očrtava usečeni Mijatovića jaz, inženjerski poduhvat, koji je sproveo Dragoljub Mijatović, dvadesetih godina prošlog veka, da bi obezbedio vodu za svoje imanje sa druge strane

planine. Jaz je dug 18 km i ukopan je u stene i preko provalja strmih litica Kozjih stena.

Kozje stene predstavljaju prirodni rezervat koji se nalazi na zapadnoj strani planine Kopaonik, na levoj strani klisure Samokovske reke iznad koje se uzdižu atraktivne stene po kojima je ovaj rezervat i dobio ime. Njime je obuhvaćena klisura, ceo greben Kozje stene, vis Kukavica i istočne padine Jadovnika. Ovaj rezervat karakteriše se sa nekoliko specifičnih celina. Kanjonski deo karakteriše se endemičnim biljnim vrstama, kao i velikom raznolikošću životinjskog sveta.

Reliktne šume klisure Samokovske reke grade smrče i jele, kao i zajed-

nice smrče, jele i vresa. Ovo je jedini prirodnji rezervat u okviru koga raste endemična biljka kopaonička ljubičica (*Viola kopaonicensis*). Travna vegetacija Jadovnika i Kukavice predstavlja snažnu osnovu ishrane životinjskih vrsta.

Ovo mesto je i značajan ornitološki rezervat, jer se mogu pronaći vrste kao što su: sivi soko, orao zmijar, osičar, balkanska ušata ševa i mnoge druge vrste.

Na samom vrhu grebena Grede su lepi proplanci sa fantastičnim vidicima. Tu je i par starih bačija, kao i jedna novija napravljena na strani koja silazi ka sedlu između Grede i Pašinog bačista, kuda vodi i ova staza.







Na sedlu, staza prelazi asfaltni put koji iz Jošaničke banje vodi ka Kopaoniku. Preko jednog proplanka se ulazi u šumu i prati se šumska staza

koja vijuga ka vrhu Pašino bačište. Ona vodi kroz šumu obraslu ogromnim smrekama. Na Pašinom bačištu se ulazi u obeleženu stazu koja vodi

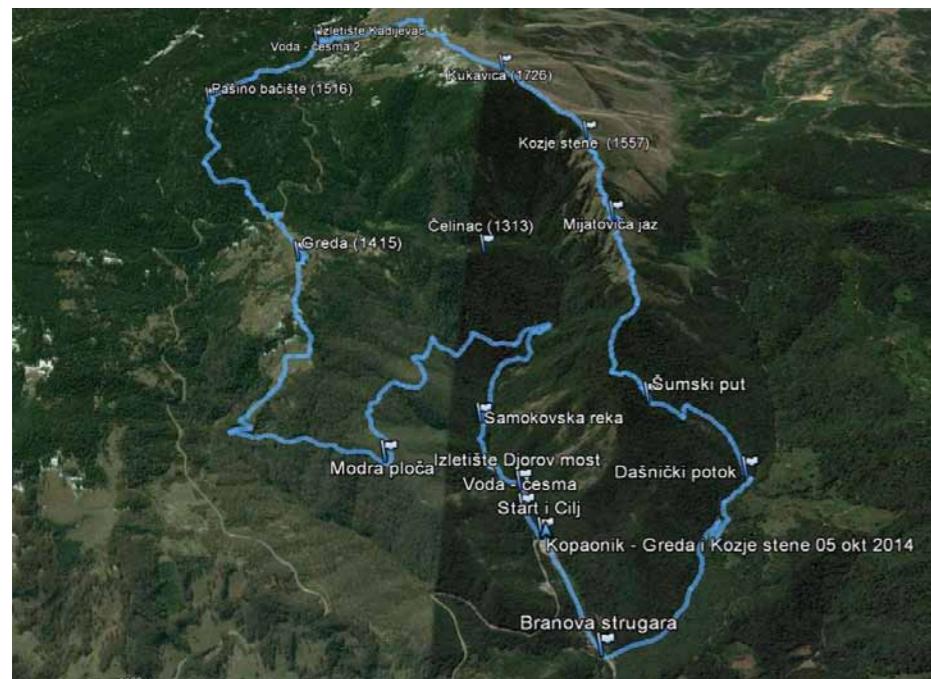
ka izletištu Kadijevac do koga se spušta jugozapadnom padinom kroz šumu.

Na izletištu Kadijevac je lepo uređen prostor pored Samokovke reke koja tu vijuga i pravi interesantne meandre. Na izletištu postoji česma sa pitkom vodom, gde se mogu dopuniti rezerve.

Od izletišta staza vodi proplancima Kadijevca obraslim klekom i borovnicama ka sedlu između Kadijevca i Kukavice i sve vreme se otvaraju lepi vidici ka najvišim vrhovima Kopaonika: Pančićev vrh, Karaman, Gobelja.

Sa sedla se na Kukavicu penje južnom padinom uz proplanke sa kojih se otvaraju pogledi na vrhove udaljenih planina. Vrh Kukavice je odličan vidikovac i vredi provesti neko vreme na njemu u razgledanju i uživanju. To je ujedno i najviši vrh ove staze - 1.726 mnv.

Sledi silazak sa Kukavice severnom stranom po grebenu koji vodi ka Kozjim stenama. Staza je strma i



uglavnom je obrasla žilavom travom koja je ispod nogu kao tepih, ali može da bude i klizava. U prvom delu se spušta i penje na jednu čuku, a onda je stalni silazak niz greben Kozjih stena.

Kozje stene su izuzetan vizuelni doživljaj na ovoj stazi i vredi proći celom dužinom grebena i uživati u svakom detalju. Prelazi se preko mnogih isturenih stena sa kojih su odlični vidici ka provaliji kanjona Samokovske reke i na susednu Gredu.

Delovi staze uz liticu su veoma eksponirani i treba biti veoma opreman pri kretanju.

Uskoro se stiže i do mesta gde Mijatovića jaz proseca litica Kozjih stena i prelazi sa druge strane grebena. Sam usek je sada zatrpan velikom količinom stena i kamenja i teško

je proći sa druge strane. Ranije je Mijatovića jaz bio prohodan čitavom dužinom, ali je u međuvremenu došlo do urušavanja delova na jazu i prolazak njime je sada veliki rizik, ako je uopšte i moguće.

Od Mijatovića jaza staza produžava grebenom koji je sada obrastao klekom, kroz koju vodi jasno uočljiva stazica sve do početka šume. Tu staza nastavlja grebenom još neko vreme kroz mešanu bukovu i smrekovu šumu, ali sada kretanje nije tako lako kao u prethodnom delu staze. Stazica je sve teže uočljiva, a kada se krene u silazak niz greben ona se i gubi pa treba pažljivo pratiti trek kojim se stiže do šumskog puta za Dašnički potok, zapadnim padinama Beliša.

Po silasku u Dašnički potok izlazi se na makadamski šumski put koji vodi

sve dolinom Dašničkog potoka do Branove strugare i asfaltnog puta koji iz Jošaničke banje vodi ka Kopaoniku. Odatle još oko 600 metara asfaltom i stiže se do polazne tačke ove trase, gde stižemo u 19 sati, po mraku, putem obasjanim mesečinom.

UKupno oko 22 km, sa ukupnim usponom i silaskom od 1.350 m. Sve to smo prošli za 10 sati i 45 minuta. Zahtevna staza, ali pruža neviđena zadovoljstva! Verovatno najživopisniji predeli na Kopaoniku. Traži duži dan ili raniji polazak. Sa polazne tačke moguće je praviti razne kombinacije prolaskom celim tokom Samokovske reke do Kadijevca i varijantama delova ove staze.

DEJAN MILOŠEVIĆ,
PLANINARSKI VODIČ III KATEGORIJE
PSS, MB 486

Crtica o Bojinom kuku **VELEBIT**

Početkom septembra, na samom smiraju ljeta
smo odlučili posjetiti i pokušati popeti nešto u
NP „Paklenica“ (Hrvatska)...





Velebit ili velebitski masiv je najduža, ali ne i najviša planina Hrvatske. Početkom septembra, na samom smiraju ljeta smo odlučili posjetiti i pokušati popeti nešto u NP „Paklenica“, dijelu Južnog Velebita. Sve naše nade i želje su bile okrenute povoljnim vremenskim prognozama.

Paklenica, koja je svoje ime dobila po smoli endemskog crnog bora - pakline, čarobno je mjesto susreta Mediterana i kontinenta. Na njenom prostranstvu isprepliću se guse šume crnog bora, graba, hrasta i bukve sa surovim stjenovitim predjelima, kanjonima, špiljama, usjecima i škarpama.

Bogatstvo i raznolikost prirode su, od prahistorijskog doba, stvorili uslove za život čovjeka na prostorima južnog Velebita što se vidi po velikom broju arheoloških i drugih kulturnih nalazišta. Donijevši sa sobom lijepo vrijeme, po izjavi domaćina, uz već najavljenu prijetnju pogoršanja,



odlučujemo da odmah po dolasku penjemo Bojin kuk, najviši vrh Bojinca. Bojinac je dio NP „Paklenica“ koji je najkasnije ušao u njen sastav, 1997. godine. Smatra se jednim od najljepšim kraških krajolika Hrvatske. U veličanstvenim kamenim oblicima dominira Jagin kuk.

Krenuvši relativno kasno iz Starigrada cestom dolazimo do ruba Velikog Vaganca odakle započinje markacija. Staza ide preko livada Velikog Vaganca, te se uspinje kraškom goleti i dolazi u područje

Bojincu. Zastajkujući razgledamo kamene ptice, mačke, pse sa kojima se priroda poigrala razbacavši ih područjem škrtoz zelenila i visoke makije. Iz mnoštva oblika izdiže se Jagin kuk. Pod vrelinom sunca nastavljamo oštrijim usponom kroz makiju sve do pod galeriju Bojinog kuka. Tu se odvajaju dvije staze, desno za Veliko Rujno i lijevo usponom kamenitom terenom do prijevora gdje započinje sajla za posljednji dio staze za Bojin kuk. Pod gojzericama odjekuju šuplje kamene gromade. Tražeći

uporište za noge i osiguravajući se sajalom napredujemo ka vrhu. Popevši 1.110 mnv visok Bojin kuk nagrađeni smo pogledom na more, otok Pag, vrhove Velebita: Vaganski vrh i Sveti brdo, beskraj kamena i visoravan Velikog Rujna. Izmaglica treperi u zraku i onemogućava jasan pogled. Vraćamo se istim putem mada postoji i kružna staza kroz labyrin kukova. Oslabljeni zraci Sunca i mirisi kadulje i mente čine naše korake lakin. Spremni smo za sljedeći dan i novi uspon.

TEKST: GORDANA VUJIĆ



Ljepota zvana ZLATIBOR

Planiranje i izbor destinacija izleta godine za varaždinski HPD „MIV“ (Hrvatska) pravi je izazov. Ovogodišnji prijedlog - Zlatibor (Srbija)...

Destinacija o kojoj se puno pričalo, a još više divilo. Ljepote koje treba vidjeti i doživjeti. Iako nisam nikad bila na Zlatiboru, o njemu sam čula mnogo lijepih priča te me mogućnost organiziranja izleta stavila u hvalnjivanjan položaj. Pregовори i dogовори radili su se punih šest mjeseci, ali sam tek po povratku shvatila koliko je trebalo truda, volje, odlučnosti da bi ovakav izlet

u potpunosti uspio.

Od samog početka naišla sam na niz predrasuda o mjestu odlaska, ali oni koji su za tu destinaciju bili zainteresirani, kao i ja, s nestreljenjem su očekivali prve rezultate dogovora i tako je sve krenulo.

Pošto na tom području nisam poznavala nikoga tko bi me mogao uputiti od kuda da krenem, internet mi je poslužio kao prva mogućnost pronalaska kontakta

i naravno od nekolicine poslanih upita odgovorilo mi je Planinarsko društvo „RUJNO“ Užice, točnije Ivan Obučina, te se ovim putem želim zahvaliti njemu kao planinarima PD „Rujna“ - Nadi i Vojinu koji su puna četri dan bili s nama od ranih jutarnjih sati pa sve do povratka u naš hotel.

Staze na Zlatiboru i široj okolini nisu markirane, pa ako ne poznate teren vrlo će te se teško snaći, jer jedino dobar poznavalac ovog područja može vas odvesti na cilj. Planinarstvo nije razvijeno kao kod nas, možete i sami vidjeti čudne poglede ljudi koje susrećete, a i pitanja „zašto?“, „što nam to penjanje znači?“ i slično.

Najava da dolazimo na četiri dana značila je da moram rezervirati hotel ili planinarsku kuću, što nije bilo tako jednostavno pošto za 50 ljudi planinarskih kuća nema, a hotel mi se činio malo preskup. Znala sam da je to elitna destinaci-



Prema vrhu Čigote
1.422 mnv



Etno-selo Sirogojno



ja, no upornost se isplatila te sam odabrala STTC „Zlatibor“ i nisam pogriješila. Uljudnost, uslužnost tih mladih ljudi bio je pun pogodak, a da o smještaju i prehrani ni ne pričam.

Put je bio dug, ali za sve što želite ono što je teže i zanemarite, tako da smo na Zlatibor stigli s malim zakašnjnjem gdje su nas naši domaćini - Ivo, Nada i Vojin već čekali. Smještajem u sobe, usakanjem u gojzerice krenuli smo odmah vjencem Tornik s najvišim vrhom Bandera 1.496 mnv.

Iznenadila nas je jaka kiša i vjetar tako da se nismo puno zadržavali na samom vrhu već smo brzo sišli razmišljajući da li će nam vrijeme dozvoliti za sve ove dane da uživamo u ljepotama Zlatibora.

Ta noć bila je kišovita, vjetrovita, nevrijeme koje je čupalo stabla, čak smo drugo jutro vidjeli ostatke tuče i snijega, ali nije nas ništa obeshrana

brilo jer je jutro osvanulo sunčano, a i sa dolaskom sunca naše se raspoloženje vidno popravilo, te krećemo na našu drugu destinaciju - Čigotu s vrhom 1.422 mnv.

Dan je idealan za hodanje, svi smo sretni i veseli što se vidi na našim licima. Ljepota oko nas zadivljujuća je, pogled vam seže u nedogled, oko vas mirisne livade pune raznolikog cvijeća, jednostavno vas zovu da uživate u njima. To se ne može opisati, to se mora doživjeti.

Krećemo se travnatim terenima koji pod našim nogama čine tepih pun cvijeća, mirisnog bilja koje vas jednostavno upotpunjaju, krajolik je očaravajući. Kolona vijuga, vrijeme je idealno za hodanje i nitko se ne žali da mu je teško. Nakon dolaska u hotel odlazimo u pozнатo staro etno selo Sirogojno. Na ulazu srdačan doček mladih djevojaka - vodiča koje nam pričaju priču

iz davnina. Ovo čarobno mjesto vraća nas u davnina vremena, prepuno sjećanja uz prikaz i eksponate koji su tu izloženi. Posjetitelja ima iz svih krajeva, a ponuda rukotvorina privlači pažnju ne samo planinara već i ostalih posjetitelja etno-sela.

Povratak u hotel i još jedan dan ugodno proveden na Zlatiboru. Vrijeme je i dalje idealno pa se nadamo da će i tako ostati.

Vrijeme brzo prolazi, a čini nam se kao da smo tu u već mjesec dana, što znači da smo se udomaćili.

Odlazak na vrh Ljuljaš 1.269 mnv i još jedno prekrasno okruženje čini nas zaista ispunjenim u pravom smislu te riječi. Prekrasna šuma, zelenilo, pogledi prema vrhovima koji nas okružuju, izvori pitke vode i što bi još čovjek poželio ovog trenutka, osim da ova čarolija traje što duže.

Kako uz uspon idu i posjete

Planina Tara-vrh Zborište Planina Tara-vrh Zborište



mjestima od kuda se kreće na uspone, ovaj put posjetili smo i najveće selo Jablanicu. Druženje s mještanima uz posjet drvenoj crkvi koja se dograđuje i povratak u naše odredište. Zadovoljstvu nema kraja, svi komentiraju današnji ugodno proveden dan.

I kako se kaže sve što je lijepo kratko traje tako se bliži i naš

predzadnji dan boravka. Ovaj dan provodimo na planini Tari, s najvišim vrhom Zborištem od 1.544 mnv. Mjesto je ujedno i poznati skijaški centar tako da je turizam itekako razvijen.

Odlazimo do vrha gdje se za jedno slikamo te se nakon kraćeg odmora vraćamo na mjesto polaska i krećemo prema Mokroj

Gori i poznatoj uskotračnoj pruzi „Šarganskoj osmici“.

Nakon trosatne vožnje, za koju ste se morali najaviti i rezervirati vožnju šest mjeseci unaprijed odlazimo prema poznatom Kusturićinom „Drevengradu“.

Grad koji je napravljen za potrebe snimanja filma, a kasnije je dograđivan. Obilje nelogičnosti čini

ga interesantnim, a posjetitelja ima iz cijelog svijeta.

Povratak za Varaždin se bliži, ali još ima nekoliko destinacija koje se moraju obići, a to su poznati Andrićev mostu na Drini Ćuprija u Višegradi, kao i taj dan otvoren Andrićgrad sa spomenikom velikom piscu i Nobelovcu Ivi Andriću, prvim kamenim gradom

u 21. stoljeću. Smješten je na riječkom poluotoku gdje se rijeka Rzav uljeva u Drinu. Pedesetak kamenih kuća, kazalište, kino, hotel, crkva i još puno toga čini ovaj kamengrad.

Nakon šetnje mostom koji se u jednom dijelu obnavlja naš put nastavljamo prema Sarajevu na tradicionalne čevape, jer ako ste

bili u Sarajevu na Baščaršiji, a niste jeli čevape - niste bili u Bosni.

Prepuni utisaka, ljestvica o kojoj smo čuli, a sada i doživjeli završili smo s izletom godine do nekih novih destinacija i izazova za svakog vodiča.

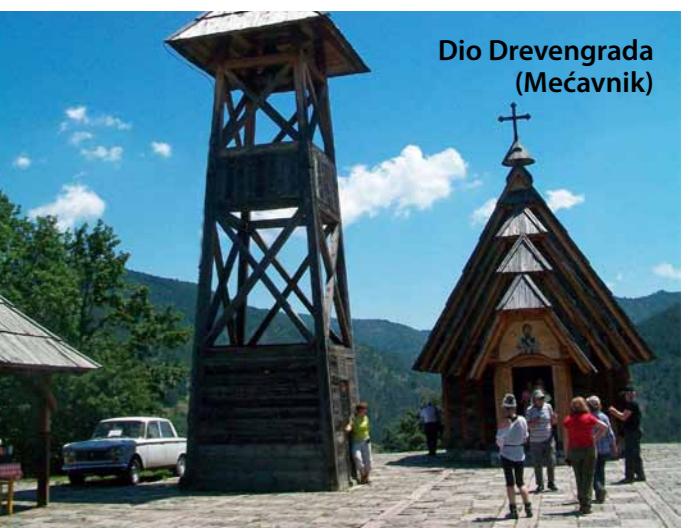
JADRANKA ČOKLICA
HPD „MIV“ VARAŽDIN
VODIĆ



Andrićgrad
spomenik Ivi Andriću



Na Drini Ćuprija



Dio Drevengrada
(Mećavnik)

U zaledu KARPATA



Planinarkama i planinarima **PEK „Gora“ Kragujevac (Srbija)** ukazala se prilika da 27. septembra otpisuju za **Poljsku**, tačnije do grada **Bjalsko – Bjala**...

Polska! Velika zemlja! Po površini deveta država u Evropi. Na zapadu se graniči sa Nemačkom, na jugu sa Češkom i Slovačkom, na severu sa Litvanijom i ruskom enklavom, Kaliningrad, na istoku sa Ukrajinom i Belorusijom. Uprkos velikim stradanjima kroz koja je narod Poljske prošao tokom Drugog svetskog rata, danas se u Poljskoj nalazi čak 14 kulturnih baština na listi UNESCO-a i mnogi prirodni rezervati, jedinstveni u Evropi.

Upornošću naše planinarke Gordane Matijević, njenom besprekornom poznavanju poljskog jezika, njenim jako dobrom kontaktima sa predstavnicima lokalne vlasti u kragujevačkim gradovima pobratimima, Bidgošć i Bjalsko – Bjala, kao i dobrom kontaktima sa predstavnicima lokalne vlasti u Kragujevcu, planinarkama i planinarima PEK „Gora“ Kragujevac se iznenada ukazala prilika da 27. septembra otpisuju za Poljsku, tačnije do grada Bjalsko – Bjala. Zahvaljujući razumevanju i ljubaznosti gradske vlasti Kragujevca izdejstvovala je prevoz do ovog grada na jugu Poljske autobusom kojim je Grad Kragujevac prevozio učenike srednjih i osnovnih škola Kragujevca do Bidgošća. Naravno, pre nego što ćemo tamo poći, u kontaktu sa lju-

dima iz planinarsko – turističkog udruženja grada Bjalsko – Bjala obezbedila je smeštaj i vodiče za planinarske staze kojima ćemo tamo proći.

Malo vremena smo imali za pripremu, ali navedenog dana tačno u podne krenuli smo iz Kragujevca sa trga u centru grada. Put nas je vodio preko Mađarske, Slovačke, kako bi smo zaobišli visove Tatri na krajnjem severu Karpat delom smo prošli i kroz Češku, odakle smo zavili ka istoku i samim jugom Poljske, nakon nekih 17 sati puta, stigli u grad Bjalsko – Bjala. Tu smo, u Šleziskom (Šleskom) vojvodstvu, čija je prestonica grad Katovice, 60 kilometara severnije. Bjalsko – Bjala je grad od preko 170.000 stanovnika. Nalazi se na granici istorijskih oblasti, Gornja Šlezija (Šleska) i Malopoljska (Galicija). Prostor poput Balkana sa burnom istorijom i događajima. Prostor na kom su od davnina većinski živeli Sloveni, ali je bio otiman i uglavnom bio pod kapom Austrijanaca i Prusa. Do ovih prostora u dva navrata su stizali i Osmanlije.

Šleska ili Šlezija istorijska je oblast na tromeđi Poljske, Češke i Slovačke. Oblast čine Gornja i Donja Šleska. Šlezija je bila provincija u sastavu Austro – Ugarske, a potom Pruske. Nakon Prvog svetskog rata i raspada Crno-žute monarhije većim delom je pripala Poljskoj, a manji delovi su pripali Češkoj i Slovačkoj.

Galicija, ranije poznata i kao Crvena Rusija, istorijska je oblast na istoku Srednje Evrope koja je danas podeljena između Poljske i Ukrajine. Galicija je područje veličine oko 80.000 km² u podnožju Karpat od gornjeg toka reke Visle na zapadu, do gornjeg toka reke Prut na istoku. Reka San deli Galiciju na zapadni deo u jugoistočnoj Poljskoj (sa gra-



dom Krakov) i istočni deo u zapadnoj Ukrajini (sa gradom Lavov). Prvobitno, pre prve podele Poljske, Krakov i okolina nisu pripadali Galiciji i smatrali su se delom istorijske Malopoljske. Zapadna granica ove prvobitne Galicije išla je rekom Vislok. Deo Galicije koji je danas u Ukrajini obuhvata Lavovsku, Ivano – Frankovsku i Ternopiljsku oblast.

Deo Galicije u Poljskoj obuhvata vojvodstva Malopoljsko, Potkarpatsko i Šlesko. Kroz istoriju Galicija je bila pogranična regija, prostor preplitanja trgovačkih, političkih i kulturnih uticaja, kao i sukoba. Nastala je u 12. veku kao kneževina oko grada Galič, odakle je dobila ime. Kasnije je pripadala Poljsko - litvanskoj državnoj zajednici, bila podeljena između Habsburškog i Ruskog carstva, ujedinjena u novostvorenoj Poljskoj republici 1918. godine, a od 1939. ponovo podeljena kada je SSSR priključio njen

istočni deo Ukrajini.

Vekovima je reka Bjala (Bela) bila granica između Šlezije i Galicije (Malopoljske), a na njenim obalama nezavisno su egzistirala dva grada - Bjalsko i Bjala. Oba nose naziv po reci koja ih je razdvajala.

Stari grad Bjalsko nastao je između 12. i 14. veka. Ovde se prerađivala ruda. Nemački doseljenici su se doselili u drugoj polovini 13. veka na poziv lokalnog vojvode. Grad je dobio gradske privilegije 1312. godine. Reka Bjala je bila granica Češke Šlezije (deo Svetog rimskog carstva) i Poljske kraljevine. Bjelsko je pripadao Češkoj i po toj liniji je od 1526. godine pripadao Habsburgovcima.

Malo mesto na drugoj obali, Bjala, ime je dobio 1584. godine. Tu se vremenom doseljavaju protestanti iz Bjalskog. Status grada Bjala dobija 1723. godine. Od druge de-





obe Poljske, 1772. godine, Bjala pripada Austriji, odnosno krunskoj zemlji Galiciji.

Napadom na Poljsku 1. septembra 1939. godine Nemci su prostor Šlezije i deo Galicije anektirali. U ratnim dejstvima nisu razorili gradove na ovom prostoru, kao što su to učinili sa Varšavom i drugim gradovima na severu Poljske. U oba grada do kraja Drugog svetskog rata većinsko stanovništvo su bili Nemci (oko 60 procenata). U gradu je živilo i blizu 30 procenata Jevreja, koji su tokom rata stradali najvećim delom u zloglasnom logoru smrti, Aušvicu, koji se nalazi tu između grada Bjalsko - Bjala i Katovice. Po završetku rata svi Nemci su proterani sa ovog prostora, a oblast naseljavaju Poljaci, uglavnom sa prostora zapadne Ukrajine (regiona oko grada Lavov).

Grad Bjalsko - Bjala formiran je tek 1. januara 1951. godine, a u vremenu od 1975. do 1998. godine je bio glavni grad sopstvenog vojvodstva.

Grad leži na oko 300 metara nadmorske visine, u podnožju obronaka Beskida Malih i Beskida Šleskih, koje

opet deli reka Bjala. Beskidi su planinski venac. To je deo zapadnih i istočnih Karpat, koji se nastavlja i spušta od Tatri u pravcu severa. Beskidi zahvataju prostor Češke, Slovačke i Poljske. Na području Poljske postoji devet planinskih celina sa nazivom Beskidi. Najviši vrh Beskida je Babja Gora od 1.725 mnv (Poljska). Danas je Bjalsko - Bjala jedan od najrazvijenijih gradova u Poljskoj, sa stopom nezaposlenosti od svega pet odsto. Poznat je po tekstilnoj i automobilskoj industriji i mašinogradnji.

Smestili smo se u gotovo strogom centru starog jezgra u Bjalskom, u hotelu kojim gazduje Turističko udruženje planinara Bjalsko - Bjale. Usledio je obilazak grada. Zatečeni smo mnoštvom i očuvanošću građevina građenih u nekim davnim vremenima. Ređaju se stilovi iz raznih epoha: gotika, romanika, barok, romantizam, klasicizam, modernizam... Tu su stambene jedinice, administrativne građevine, industrijski objekti, ulice popločane opekom i kaldrmom od granita... Dugo ostajemo na prostoru tržnice (trga) u starom centru

Bjalskog, okruženi zgradama i objektima starih više vekova. Tog dana srdačno nas je sačekao Marek Čador, predstavnik Sekcije planinara iz Turističko - planinarskog udruženja Bjalsko - Bjale. Uz zajednički obilazak grada upoznao nas je sa njihovim aktivnostima u oblasti planinarenja, o članstvu i organizaciji planinarenja u Šleskom vojvodstvu. Od njega saznajemo da na području grada i okoline postoji 16 uređenih planinarskih staza ukupne dužine od preko 80 km. Takođe, saznajemo da na samoj periferiji grada od podnožja Šleskih Beskida ka vrhovima tog gorja vode savremeno izgrađene žičare i gondole, koje vode do vrhova skijaških staza, a kojih ima u ukupnoj dužini od preko 50 km. Na Malim i Šleskim Beskidima ima svuda uređenih skijaških staza, a u podožju Šleskih Beskida izgrađena je i skakaonica. Kako na području čitave Poljske, tako i u samom Šleskom vojvodstvu velika pažnja se posvećuje zaštiti prirode i prirodnog okruženja. Tako u samom Šleskom vojvodstvu postoji čak 45 rezervata prirode, oblasti posebne zaštite prirode i područja sa posebnom zaštitom ptica.



Umorni od puta i razgledanja grada lako nas je dohvatio san. Čekala su nas nova uzbudjenja. Jutro je! Prvi dan našeg planinarenja! U dogovorenog vreme ispred hotela nas čeka naš vodič Stanislav (naš Stanko). Autobusom izlazimo na periferiju grada. Od same autobuske stanice, na kojoj smo izašli, kreće staza koja nas vodi ka Malim Beskidima. Planinarske markacije su, za razliku od naših kružnih, pravougaonog oblika i bez izuzetka su iste veličine, jer se boje isključivo unapred pripremljenim šablonom. Ili se prethodno izrađuju od lima i plastike i pričvršćuju na za to pogodnim i vidim mestima. Kako se često dešava da dođe do ukrštanja staza, ili njihovog paralelnog pružanja određenom dužinom do određene raskrsnice, oni su taj problem rešili tako što jednu stazu markiraju, na primer, kombinacijom bele i crvene boje, a drugu kombinacijom bele i zelene boje. Za slučaj ukrštanja i pružanja više staza, za svaku stazu određuju drugu boju, koja može biti žuta, crna, plava, zelena, crvena. Na svakoj raskrsnici uredno su postavljeni unificirani putokazi. Izrađeni su od plastike bele

boje, sa podacima o mestu do kog staza vodi, markacijom u boji koja pripada stazi, naznakom vremena potrebnim da se stigne do odredišta i podatkom o planinarskom društvu koje je postavilo putokaz, sve slovima crne boje.

Naš start prvog dana planinarenja bio je na periferiji grada u naselju Mikušovice Šleske na nadmorskoj visini od oko 350 mnv. Prelazimo reku Bjalu i sada smo u naselju Mikušovice Krakovske, gde presecamo auto put S69 i na izlasku iz naselja oštrim usponom prolazimo ispod visa Lisa Gora (653 mnv).

Dalje nastavljamo ski stazom konstantnog uspona, sve do vrha Magurka Vilkovicka od 909 mnv. Tu nas čeka zaslужeni odmor u bašti planinarskog doma, koji nudi kompletну uslugu obroka i pića. Sa ovog vrha pružaju se prelepi pogledi ka Visokim Tatrama, na dolinu prema Bjalsko - Bjali, Živjecu. Pastoralni krajolici zelenih planinskih proplanaka raj su za zaljubljenike u prirodu.

U večernjim satima ponovo oblazimo grad. Posećujemo čajdžinicu opremljenu poput onih na Bliskom i Srednjem Istoku. Probali smo čajeve od jasmina i lotosa. Lepo, ali ja sam te večeri ipak potražio mesto gde se služi dobro točeno pivo.

Drugi je dan planinarenja. Kao i prvi dan prelep dan. Sunčano i toplo. Naš Stanko ovog puta nas dovodi u turistički skijaški centar na periferiji grada, Szczyrk, u podnožju Šleskih Beskida. Sve u ovom naselju ukazuje da se ovde ljudi ozbiljno bave turizmom. Restorani, trgovine, prodavnice, hoteli, sve je umiveno jarkim svežim bojama. Uređene ulice i trgovi. Tu je skakaonica, žičare. Žičara nas iz ovog jako uređenog mesta sa visine od oko 450 metara

izdiže do vrha Skrzyczne, na visinu od 1.257 mnv.

Tu sa izgrađenog tornja uživamo u pogledima koji se pružaju ka Malim Beskidima, na dolinu Živjeca i reke Bjale, na Visoke Tatre. Potom po lepom sunčanom danu provodimo vreme uz piće na velikoj terasi planinarskog doma. A onda nastavljamo grebenom Šleskih Beskida preko vrhova Male Skrzyczne (1.211 mnv) i Kopa Skrzyczenska (1.189 mnv), do vrha Skala Malinowska (1.152 mnv).

Krećemo se predelom koji je ogoleo i na kom sasvim proređeno strče šiljci ogromnih stubova sasušene smreke, koju su napali insekti potkornjaci. Čitavo prostranstvo je sve do poslednjeg vrha ogolelo. Stanko nam reče da se ulažu ogromni napor da se ovaj porstor ponovo pošumi. Sa poslednjeg vrha pravimo zaokret pa se sada spuštamo u pravcu severozapada. Dolazimo do Malinovske Jame, u koju se nekoliko naših planinara spušta, predvođeni Stankom. Nastavljamo, prvo oštrim usponom pa onda oštim spustom do asfalta i mesta Salmopol. Autobusom se vraćamo u hotel.

Veče provodimo u šetnji gradom, u društvu domaćina Tomeka i njegove supruge Anje. U centru grada izdiže se dvorac i čijim podrumima smo probali točena piva izuzetnog kvaliteta. Čeka nas treći dan.

Dan treći. Oblačno, tmurno! Najavili kišu. Sa nama je danas pored Stanka tu i Marek. I danas ćemo na Beskide Šleske, ali ovog puta iz naselja Olszowa Gorna (oko 400 mnv) do vrha Szyndzielnia od 1.028 mnv stižemo gondolom.

Po izlasku iz gondole do doma i vrha stižemo usponom putem koji je kaldrmisan u 19. veku. I gore nas



dočekuje ogroman planinarski dom, takođe građen u 19 veku, od masivnog kamena. Na vrhu magla. Kratko se tu zadržavamo i nastavljamo uspon do vrha Klimczok na visini od 1.117 mnv.

Spuštamo se niz ski stazu a potom penjemo do planinarskog doma, gde susrećemo mnoštvo dece iz nižih razreda osnovne škole. Upravo su izlazili iz doma i kretali na stazu zajedno sa vodičima i nastavnicima. Po kiši koja je počinjala i magli, koja nas sve vreme prati. I inače, i prethodnih dana na stazama smo se susretali sa decom u koloni, koju vode vodiči i nastavnici.

Pored njih na stazi, iako su bili u pitanju radni dani bilo je mnoštvo planinara svih uzrasta. Uglavnom su po dvoje, a ima ih u priličnoj meri koji planinare i sami. U domu toplo

i prijatno uz izvrsno pivo „živjec“. Zbog kiše koja pojačava biramo kraću stazu u spustu koja nas vodi do mesta Bistra. U gradu do hotela kiša je padala kao iz kabla. Usledio je odmor.

Imali smo čast i zadovoljstvo i da prisustvujemo sastanku sekcije Planinarskog udruženja Bjalsko Bjale. Ponovo smo sa njima razmenili iskustva i utiske sa planinarenja, i zahvalili se na srdačnom prijemu i izuzetno organizvanim akcijama na stazama Malih i Šleskih Beskida. Iskreno i toplo smo ih pozvali i pozivamo ih da dođu u Srbiju i budu naši gosti u Kragujevcu, sa željom da zajedno sa nama ispenju vrhove nekoliko naših planina i pokažemo im lepote pre dela Srbije.

TEKST I FOTO: ŽARKO PRODANOVIĆ





Tradicionalna akcija **JASTREBAČKI MARŠ**

Planinarski klub „Jastrebac“ iz Kruševca je i ovog oktobra organizovao Jastrebački marš, uz masovno učešće planinara i omladine, po lepom jesenjem vremenu...

O kobar i njegove šumske boje poseban su ambijent i ugodaj za šumovite planine, naročito gde se mešaju listopadno i četinarsko drveće. Tako je i sa Jastrepcom, gde se svakog oktobra organizuje planinarsko pešačenje i druženje. Kažu da u oktobru, u poređenju sa ostalim mesecima, ovde ima

Srbija

Pinom je obeležena približna pozicija lokacije opisane u tekstu.



najmanje padavina. Bukova, brezova, i kakva sve ne šuma tada zašareni, pocrveni, zarumeni, ujedno zazeleni, nagnjući ka nijansama žutog, purpurnog. Sve to je preduslov za potpuni ugodaj i doživljaj, a svi preduslovi su ovaj put bili sasvim ispunjeni.

Vikend 11. i 12. oktobra bio je kao poručen - ne pamtim odavno tako lepo vreme. Tada je bio 53. Jastrebački marš, manifestacija kod nas najstarija, koja se ujedno izvodi u kontinuitetu, dakle bez prekida. Bila je kao akcija u kalendaru Planinarskog saveza Srbije, to jest kao

republička akcija. Lepoti akcije, potpunom planinarskom ugodaju i doživljaju, doprinela je besprekorna organizacija domaćina. Glavnu trasu od sela Srndalje, sa istočne strane planine, pa preko vrha Zmajevac i grebena planine i do doma „Žarko Žarić“ prešlo je 350 učesnika, a ukupno je na akciji bilo 850 učesnika, jer je u okolini doma na kraćim turama i izletištu bilo puno



učesnika, sa velikim brojem dece, što ohrabruje i obećava buđenje planinarskog duha.

Okupismo se u selu Srndalje, pa šumskim putevima uz dolinu, grebenom, tako do izlaska na kolski put, pa od raskrsnice Repušak, odvojkom ka Zmajevcu, divnom vidikovcu. S jedne strane se vidi vidikovac Bele stene, sa druge je greben na kom su vrhovi Velika Đulica i Pogled,







najviši vrhovi. Šumska grebenska staza kojom idemo dalje ide do raskrsnice za Stracimir, pa onda dalje grebenom i spustivši se na izvoz Živkov kladenac. Tu primećujem da je u koloni Dragan, za koga mi neko reče da je ovde najstariji, a on mi sa zadovoljstvom potvrđi da ima 90 godina. Još uvek krepkog koraka prošao je čitavu turu preko vrhova planine.

Sledi druženje u planinarskom domu i kraj

njega, gde se skupilo puno sveta, da uživaju u prirodi, na lepom sunčanom jesenjem danu. Prijatnom raspoloženju doprineo je ugodan smeštaj u domu, gostoprимstvo domaćina, a pamtiću i lepo spremljenu ukusnu hranu, posebno pastrmke. Sutradan idemo do Beljeve kolibe, gde se družimo sat i po vremena, u zaista neobičnom ambijentu. Sledi odlazak do Majorove česme. Sve je bilo ugodaj za pamćenje.



PLANINOM

*knjiga vodič,
drugo prošireno izdanje
Autor: Tomica Delibašić*

O planinama Crne Gore i Srbije, opisi planina i staza, poziv na literaturu, brojne potrebne podatke, uz deo o planinarenju uopšte, šta planinar treba da zna i na šta da obrati pažnju.

Po pristupačnoj ceni od **500 dinara**, pouzećem, sa troškovima slanja **700 dinara**.

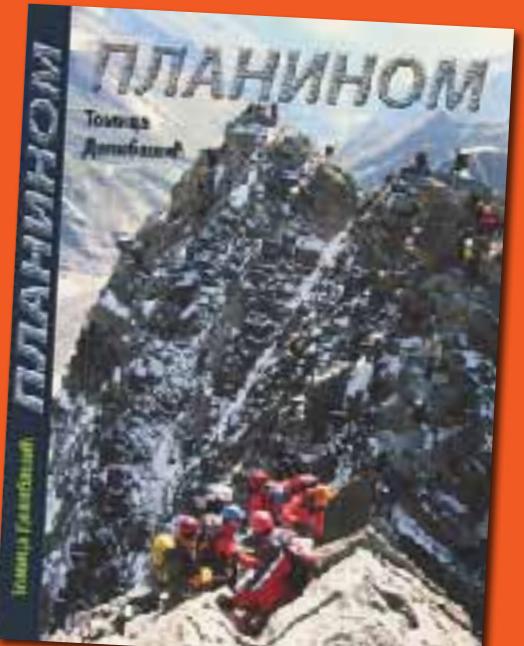
Više detalja o uslovima poručivanja i kupovine:
www.tomica-planinom.com

E-mail:

tdelibasic@ptt.rs

Telefon autora:

+381(0)64-245-22-37



S
S
G

Cave Rescue Training



CRT 2014.

Međunarodna obuka spasavanja iz speleoloških objekata

Međunarodna obuka spasavanja iz speleoloških objekata („Cave Rescue Training“) održana je od 13. do 21. septembra u Lisinama, u kanjonu Resave, u okviru Inicijative Jugoistočne Evrope za prevenciju i spremnost na katastrofe („DPPI SEE“). Obuku su organizovali Sektor za vanredne situacije MUP-a Republike Srbije i Uprava za civilnu zaštitu i spasavanje Republike Slovenije u saradnji sa Gorskom službom spasavanja Srbije i Speleospasilačkom službom Slovenije. Cilj obuke bio je jačanje ljudskih kapaciteta za delovanje u slučajevima katastrofa, njihova prevencija, kao i poboljšanje i proširenje saradnje predstavnika odgovarajućih nacionalnih službi uz usklađivanje postojećih procedura.

Ovo je šesta obuka ovog tipa. Prva je organizovana 2009. godine u Crnoj Gori, naredne godine domaćin



Analiza rada na vežbalištu



Smotra učesnika međunarodne obuke



Pokazna vežba u kanjonu Resave



Transport povređene osobe

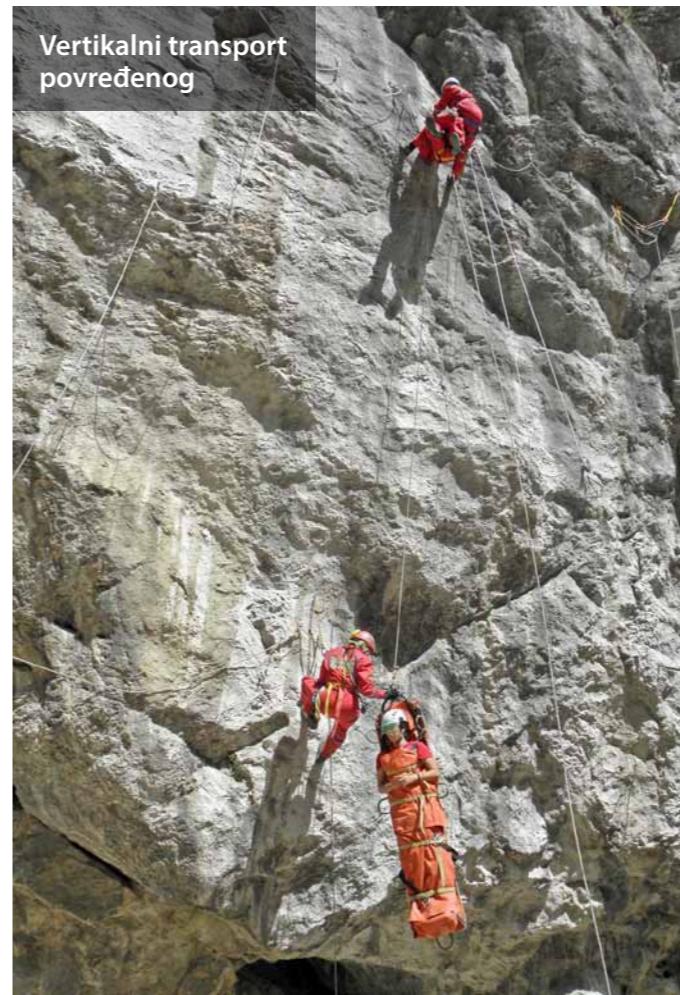


Telefoni gorske službe spasavanja u regionu

SVI NA JEDNOM MESTU

Spasavanje iz jama i pećina spada u red najtežih i najzahtevnijih akcija spasavanja. Spasavanje otežava komplikovan pristup povređenom, teški uslovi u kojima se pruža prva pomoć i bezbedno održava sigurnost i komfor povređenog. Usko i najčešće vertikalno okruženje značajno otežava njegov transport u nosilima.

Pored velikog broja specijalno obučenih spasilaca, za izvođenje akcije u speleološkim uslovima potrebna je i velika količina spasilačke opreme specifične namene: za sprečavanje pothlađivanja povređenog, za pouzdanu komunikaciju među spasiocima i spasilačkim ekipama, za brzo postavljanje spasilačke instalacije za evakuaciju, za brz i siguran transport



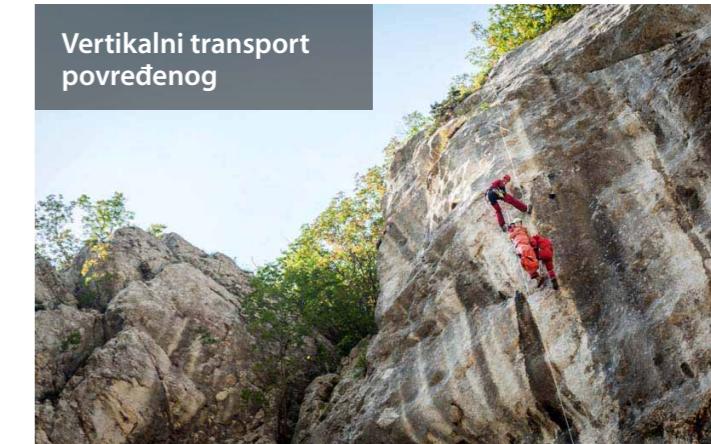
Vertikalni transport povređenog

povređenog... Akcija spasavanja iz speleološkog objekta izvodi se strogo po unapred dogovorenom planu akcije gde svaka ekipa ima jasno definisano mesto i zadatak.

Učesnici u jednoj akciji spasavanja nisu samo vrhunski speleolozi. Erike na površini brinu o opremi, hrani, o opremanju i označavanju puta do ulaza jame, o radio vezama, transportu, smeštaju itd. Sve je to neophodno za brzo i efikasno delovanje ekipa za spasavanje.

Prilikom akcije spasavanja neophodna su odgovarajuća sredstva za vezu i prenos informacija jer njihovim korišćenjem vođa akcije spasavanja može brzo i efikasno donositi važne odluke.

Svaki član erike koja se nalazi u jami mora da prođe odgovarajuću obuku za spasavanje u vertikalnim uslovima. Spasavanje na tehničkim terenima je neupredivo teži zadatak od kretanja po istom tom terenu, jer je sva pažnja posvećena povređenom umesto na samo kretanje (penjanje, traverziranje, spuštanje). Osnovni cilj svake spasilačke akcije je evakuacija povređenog bez pogoršanja stanja. Ipak, sigurnost svakog pojedinca se ni u jednom trenutku ne sme ispuštiti iz vida.



Vertikalni transport povređenog



Vertikalni transport povređenog



Pokazna vežba u kanjonu Resave

U sklopu međunarodne obuke održane u Lisinama, u četvrtak, 18. septembra, u kanjonu Resave uspešno je održana zajednička pokazna vežba svih učesnika. Vežbi su prisustvovali pomoćnik načelnika Sektora za vanredne situacije MUP-a Srbije Ivan Baras, rukovodilac DPPI SEE Sekretarijata Ivana Ljubojević, zamenik ambasadora Republike Slovenije Mateja Norčič Štamcar, predstavnici Uprave za civilnu zaštitu i spasavanje Republike Slovenije i načelnik Gorske službe spasavanja Srbije Marko Čalija.

U simuliranoj vežbi evakuacije povređenog speleologa sa dna jame, za potrebe njegovog izvlačenja postavljene su instalacije za evakuaciju pomoću kontratega, sistem za natezanje San Bernard i tirolska traverza. Za instalacije i kretanje spasilaca i transport povređenog upotrebljeno je više stotina metara statičkog užeta i velika količina razne druge tehničke opreme, koja se koristi isključivo u spasavanju.

Kako su prisutni zvaničnici istakli, pokazna vežba spasavanja je na direktni način prikazala raspoložive potencijale spasičkih ekipa iz Srbije i okolnih zemalja prilikom izvođenja spasavanja iz jama i pećina. To je bila i najbolja prilika da se vidi kako generalno izgleda realna situacija spasavanja na ekstremno nepristupačnim terenima i, naravno, saradnja zemalja članica Inicijative za spremnost i odgovor na katastrofe Jugoistočne Evrope.

Prema rečima instruktora Daneta Medića, iz Gorske

službe spasavanja Srbije, vrednost ovakvih skupova je što ljudi iz različitih zemalja prolaze istu obuku i sarađuju zajedno. Radi se po istim principima i standard koji je uveden u speleospasavanju kroz ovakve obuke omogućava da instruktori i polaznici rade kao jedan dobro uigran tim spreman da zajednički reaguje u slučaju katastrofa većih razmara.

Još jedna provera spremnosti za zajedničko delovanje, spasičke timove iz naše i okolnih zemalja očekuje na vežbi spasavanja iz speleološkog objekta, koja se održava sredinom novembra u organizaciji Gorske službe spasavanja Srbije. Speleo spasička vežba je najmasovnija akcija GSS-a, koja angažuje sve raspoložive potencijale službe i najbolja je prilika da se vidi kako bi izgledala realna situacija spašavanja i saradnje sa organizacijama iz naše zemlje, ali i službama iz okruženja.



Učesnici i gosti pokazne vežbe u kanjonu Resave



Yoga Retreats

KONTAKT:

Phone: 060/449-71-11

E-mail: sinisaracic@yahoo.com

Website: www.sportsko.udruzenje.org

www.facebook.com/FitnessYogaAdaBojana





Dotaknuti HOMOLJE

Beogradski planinari morali su da porane kako bi uživali u magičnim lepotama Istočne Srbije i druženju s domaćinima akcije...



Srbija
Pinom je obeležena približna pozicija lokacija koji se pominju u tekstu.

Subota zaječa u 3,30h! Ne! To je telefon. Trebalо mi je par minuta da shvatim da moram da ustanem, jer krećemo u šest sati. Uf! Nekako izbauljah iz toplog kreveta, vukući povrijeđenu nogu do kupatila. Par dana ranije podigoh nešto naglo i dva pršljena željno obuhvatiše jedan siroti nerv. Kako će to izgledati na stazi? Hm...

Nekako doklapsah do stanice, čekajući prvi 601. Gledasmo se mrak i ja preko ulične rasvjete. Niko ne reče ni riječi. Već u 5,15 h sti-

goh u Skerlićevu. Nigdje žive duše. Samo jedna žena, koja u obližnjem kafeu briše tragove burnog petka. Već u 5,30 h pomoliše se rančevi sa par planinara. Pa onda dođe bus, pa još rančeva, još planinara... U šest je samo jedno nedostajalo sa spiska prijavljenih. Nije loše, obzirom da niko nije ništa upatio. Skupismo nekoliko njih uz put i bismo kompletne kod Umčara, gdje uskočila Jovana, blago bunovna i crvena u obrazima.

Ostatak puta do Kućeva je prošao u poludremežu. Tu

napravismo pauzu za kafu. Kafana sa druge strane ulice izgledala je pusto. Provjerih. Konobarica za šankom pogleda me blijedo.

„Dobro jutro! Jel’ otvoreno? Radite?”

„Aha!”

„Ima nas tridesetak, možemo na brzinsku kafu?”

„Aha!”

Posle tako konstruktivnog razgovora, vratih se do busa i dадох znak за okupaciju malog i tihog zdanja. Konobarica, naglo trgnuta iz dremeža, napravi odlične



još pomalo stidljivo. Jedna pčela mi uzrjano zuji pored nosa. Vrijeme je da se krene dalje.

Greben je otvarao djevičanske predjele, na sve strane. Jastreb je kružio visoko, iznad glava. Kao da je sve stalno...

Posle par kilometara prva raskrsnica. Ko neće dalje, silazi do „baznog logora“ - pastrmski ribnjak, kraj riječice Komše i ima u cipelama 13,5 km. Na sledećoj raskrsnici, takođe odvajanje. Za vrh Tilva Uroš još pravo (21,5 km), a za logor desno (17,5 km). Tu se kolona već osjetno istanjila. Dobar dio populacije je skrenuo već na prvom skretanju. Izbarah ovu srednju varijantu i nekako se skotrljih do rijeke. Pored, na proplanku, pasu dva zavezana konja. Jedan se malo

kafe i prilično brzo nas posluži, pa prvi utisak ode u zaborav.

Atmosfera je već bila prilično živahnja. Brzo u bus, pa vožnja još pet kilometara do sela Neresnica. Tamo već gungula. Parkinzi prepuni autobusa, kombija, auta... U centralnom dijelu spremna bina i lijep doček sa hljebom i solju. Upis, podjela bonova za pasulj, govor, uputstva... Krenusmo na pješačenje u 9,30 h. Put je vijugao kroz interesantno selo. Lagano se penjemo ka vrhu Ziman. Ponegdje sijevne pogled na okolna brda, zarašla u

čupavu šumu. Lijeva noga je još tu - vučem je po prašini.

Kolona se otegla ko gladna godina. Rekoše, preko 600 planinara. Jutro je prijetilo da se baci sunčanom danu u naručje. Nešto oblaka je plovilo nebeskim vodama. Teško je poželiti bolje vrijeme za planinarenje. Prepadosmo zaobljeni vrh Ziman, dobrim raspoloženjem. Povadiše se sendviči i ostale đakonije. Pogled seže prema ostatku Homoljskih planina. Boje su već krenule da se komešaju. Žuta se grli sa crvenom,





zavrzo. Priđoh da ga oslobođim. Za uzvrat mi je strpljivo pozirao. Uradih par fotografija, dok me je drugi podozrivo gledao. Vrlo brzo pređosmo na „ti“. Jednog sam čak i češkao po glavi, dok je on mene njuškao. Kao da napravi kiselu facu. Mora da sam tuknuo na znoj. Izvinjavam se!

Komša nas je navodila do ribnjaka. Lijepo uređen prostor. Domaćini iz PK „Vukan“ Požarevac, dobro organizovani, dočekali su svakog prijazno i sa čašom

okrepljujućih napitaka. Malo dalje, kazani su ispuštali dimne signale. Pasulj je skoro gotov. Na nekoliko štandova prodajna izložba meda, slatka, džemova, sira, rakije... Po osušanoj livadi raštrkani planinari, zauzeti flašama zaječarskog, hladnog.

Spremna bina za nastup folklora. Klinci i klinice u ljudskim narodnim nošnjama. Kada je većina bila u kampu, otpoče simpatičan program. I sam se odah pravom užitku, gledajući te male, nasmještene

glave. I sunce se smješilo, raznježeno prizorom.

Pasulj je bio odličan, zaječarsko ugodno, lica nasmijana... Od jedne subote nisam smio očekivati više.

Do 17 h svi iz grupe su došli sa staze. Objavlj polazak za Beograd u 18 h. U međuvremenu upoznat jednog domaćina sa bjelom subarom. „Vojvoda od Ceremošnje“. Čovjek se zove Dragoslav. Ljubazan i rad da nas nekom prilikom ugosti u svome domu. Rado ćemo se odazvati.

Pokret u 18 h. Dok smo se izvlačili iz uskih ulica i grabili prema Kućevu, tako je i mrak otimao poslijednje izdisaje umirućeg dana.

„Molim vas, može li muzika malo tiše?“

„Može.“

„Branislave, mi ništa ne čujemo,

možeš malo pojačati muziku?“

„Mogu.“

Udobno smješteni između tihog i glasnog, jezdimo kroz noć, ponovo dremljivi i pomalo umorni. Osmjeh je još bio tu. Lica zadovoljna i snena.

Umčari. Jovanu pruguta mrak...

Beograd svjetli kao rojevi svitaca. Ulice vrište automobilima. Nervozni zvuci sirena. Teška psovka. Kući smo...

DOPISNIK IZ DŽEPOVA PRIRODE:
BRANISLAV MAKJENOVIC
FOTO: MIRJANA MILICEVIC,
BRANISLAV MAKJENOVIC





Pančevci su učestvovali u planinarskoj akciji i uživali u jesenjem vratrometu boja ruja u **Deliblatskoj peščari...**



Srbija
Pinom je obeležena približna pozicija lokacija koji se pominju u tekstu.

Kad se udruže dobra uprava PD „Jelenak“ Pančevo, entuzijazam i ljubav članova, lepo vreme i živopisna priroda Peščare, neminovno se rodila jedna tako plemenita akcija kao što je „U bojama ruja“, koja svake godine okuplja sve više učesnika.

Uprava i članovi - volonteri PD „Jelenak“ cele godine se spremaju za ovu manifestaciju sa puno ljubavi i kreativnosti. Pored organizacije, potrebno je održavati šest staza koje smo od

2009. godine trasirali i markirali. Nikad nije problem okupiti ekipu od desetak i više dobrovoljaca za osvežavanje markacija, kresanje podivljalog žbunja, uklanjanje suvih i polomljenih grana, sakupljanje otpadaka po stazama... Ove godine naš trud i ljubav su krunisani prvom nagradom na konkursu Evropske pešačke asocijacije. To je ekološka nagrada za projekat obeležavanja pešačkih staza na Čardaku. Na nju smo posebno ponosni, jer je to dokaz da je sve obeleženo i markirano po najvišim evropskim standardima, a trudićemo se

da i dalje naše staze negujemo i održavamo.

Ukupna dužina staza je 45 km, osmišljene su tako da mogu da se kombinuju po potrebi, a različite su po dužini, strukturi terena i karakteru. Staza broj 3 nosi naziv po zaštićenoj vrsti drveta, kopriviču, koje pravi ogroman hlad nad šumarskom kućom gde se najčešće pravi predah na ovoj stazi dugoj sedam kilometara. Staza broj 4 je Staza radosti, jer njenih pet kilometara vodi kroz raznolike predele šumsko - stepskog karaktera. Staze broj 5 i 6 su najkraće i imaju po tri kilometra. Staza 5 je Staza zdravlja ili takozvana Plava staza jer je

cija je uzvišenje Borovi breg, po kome staza i nosi naziv, sa koga pogled seže ka Karpatima, Vršačkom bregu, Dunavu i Kostolcu. Staza broj 3 nosi naziv po zaštićenoj vrsti drveta, kopriviču, koje pravi ogroman hlad nad šumarskom kućom gde se najčešće pravi predah na ovoj stazi dugoj sedam kilometara. Staza broj 4 je Staza radosti, jer njenih pet kilometara vodi kroz raznolike predele šumsko - stepskog karaktera. Staze broj 5 i 6 su najkraće i imaju po tri kilometra. Staza 5 je Staza zdravlja ili takozvana Plava staza jer je



njena pitoma trasa označena plavim markacijama, a sa stazom broj 6, popularnom Eko stazom, označenom zelenim markacijama, čini jednu celinu, čiji su korisnici uglavnom deca, školarci i šetači koji ovde često dolaze da uživaju u svežem vazduhu i prelepim predelima.

Na ovim stazama, koje se nalaze na prostoru Školsko - rekreativnog centra Čardak, po prelepom jesenjem danu u subotu, 4. oktobra je po 16. put održana ova centralna manifestacija u Deliblatskoj peščari. U jesenjem vratrometu boja ruja,





oko hiljadu Pančevaca i planinara iz raznih krajeva pridružilo se ovom prazniku sporta, prirode i druženja u našoj tradicionalnoj i najmasovnijoj akciji. Peščara tada postaje carstvo u kome svako pronađe rekreaciju i zabavu za sebe.

Program je ove godine poudio tri događaja: pešačenje i uživanje na stazama različite dužine, takmičenje u okviru 6. kola Vojvođanske trekking lige i takmičenje u planinarskoj orientaciji. Ove godine je broj učesnika bio rekordan:

oko 1.200, od toga 500 dece i 700 odraslih, 21 planinarsko društvo sa preko 200 planinara, a u takmičarskom delu bilo je oko 130 učesnika - 80 trkača u okviru trekking lige i 50 takmičara u planinarskoj orientaciji. Pored toga, u cen-

tru kompleksa Čardak organizovani su i mnogi drugi prateći sadržaji: teorijsko i praktično upoznavanje sa raznovrsnim planinarskim i alpinističkim veštinama, sajam zdrave hrane, meda i domaćih proizvoda. U popodnevним časovima je za

sve učesnike, posle odabranih aktivnosti, pripređen tradicionalni planinarski pasulj, a uz njega su mogli da uživaju u programu sa bine - pored folklora, ove godine su nas zabavile male balerine. Manifestacija je tradicionalno zatvorena dodelom medalja,

zahvalnica i diploma i časom fitnessa u prirodi - uz ritam zumba zaigrali su svi učesnici, što svake godine učini naše druženje veselijim. A to i jeste cilj ovakvih susreta - ukazivanje na važnost razvijanja zdravih navika uz druženje i uživanje u prirodi.

Čovečanstvo troši jednu i po planetu!

Predstavljen najnoviji WWF-ov Izveštaj o živoj planeti 2014...

IZVEŠTAJ O ŽIVOJ PLANETI

NAŠ EKOLOŠKI OTISAK

PROŠLOST 1970-2010

SADAŠNJOST 1970-2010

BUDUĆNOST 1970-2010

Koliko "planeta" trošimo?



Rast ljudske populacije na Zemlji (u milijardama)

3.7

1970



7.2

2013



9.6

2050

Emisije CO₂ na godišnjem nivou (u gigatonama)

14.9

1970

35.6

2012

80

2050

Izvori: Global Footprint Network, UN, CDIAC, IPCC, WWF

www.panda.org-serbia

Populacije biljaka i životinja su se dvostruko smanjile prethodnih 40 godina, ukazuje najnoviji WWF-ov Izveštaj o živoj planeti za 2014. godinu. Ovaj kontinuirani pad naglašava potrebu za održivim razvojem kako bi planeta „ozdravila“, navodi se u Izveštaju.

U Izveštaju o živoj planeti 2014. takođe je izmeren i ekološki otisak – koji predstavlja potrebe čovečanstva za prirodnim resursima, koji je duplo veći od kapaciteta prirode za obnavljanje. Po nalazima Izveštaja bila bi nam potrebna jedna i po planeta kako bi se obnovili svi neophodni resursi. Gubitak biodiverziteta i neodrživo korišćenje prirodnih resursa ugrožavaju i prirodu i čoveka, ali nam ukazuju i da je krajnje vreme da promenimo ove loše trendove.

„Biodiverzitet igra ključnu ulogu u životu planete. On je barometar našeg uticaja na planetu, koja je naš jedini dom. Hitno nam je potrebno angažovanje svih sektora društva

kako bismo izgradili održiviju budućnost“, izjavio je Marko Lambertini, generalni direktor WWF-a.

Srbija takođe živi iznad mogućnosti svojih prirodnih resursa. Prema podacima iz Izveštaja o živoj planeti, Srbija troši više prirodnih resursa nego što joj je dostupno.

„Kada bi svi na Zemlji živeli kao stanovnici Srbije, bila bi nam potrebna 1,4 planete. Ova vrednost je dobijena izračunavanjem prosečnog ekološkog otiska po glavi stanovnika“, istakla je Duška Dimović, direktor

programa WWF-a u Srbiji. Zanimljiv podatak je da u poređenju sa zemljama u regionu, Srbija troši najmanje prirodnih resursa. Od okolnih zemalja Slovenija ima najveći ekološki otisak sa 2,6 „potrošene“ planete, Hrvatska 1,9, Makedonija i Bugarska troše 1,7 planete, Bosna i Hercegovina 1,5.

Izveštaj o živoj planeti 2014. je deseto izdanje vodeće WWF-ove publikacije, koja izlazi svake druge godine. Ovogodišnji izveštaj pod nazivom Vrste i prostori, ljudi i mesta prati stanje populacija preko deset

Svetски fond za prirodu

Worldwide Fund for Nature (WWF), odnosno Svetski fond za prirodu, jedna je od najvećih, širom sveta priznatih, nezavisnih organizacija, koja se bavi zaštitom prirode i ima skoro pet miliona pristalica i aktivnu globalnu mrežu u više od 100 zemalja. Misija WWF-a je da zaustavi uništavanje životne sredine i da stvori budućnost u kojoj ljudi žive u skladu sa prirodom putem očuvanja svetske biološke raznovrsnosti, održivog korišćenje prirodnih resursa i smanjenja zagađenja i preterane potrošnje.

hiljada vrsta kičmenjaka od 1970. do 2010. godine, uz korišćenje Indeksa žive planete. Indeks je baza koju prati Londonsko zoološko društvo, dok ekološki otisak čovečanstva meri Globalna mreža za ekološki otisak.

Ovogodišnji Indeks žive planete koristi novu metodologiju, koja preciznije prati stanje globalnog biodiverziteta i time pruža jasniju sliku stanja našeg prirodnog okruženja. Nalazi ovog izveštaja pokazuju smanjenu brojnost populacija vrsta u odnosu na prethodne, ali ukazuju i na moguća rešenja.

VRSTE U DIVLJINI U KRITIČNOM PADU

Kako se navodi u Izveštaju, populacije riba, ptica, sisara, vodozemaca i gmizavaca smanjene su za 52 odsto od 1970. godine. Slatkovodne vrste su pretrpele smanjenje populacija od 76 odsto, što je gotovo dvostruko u odnosu na kopnene i morske vrste. Geografski, ovi gubici najviše nastaju u tropskim regionima, s rekordnim smanjenjem u Latinskoj Americi.

Izveštaj pokazuje kako najveće pretanje po biodiverzitet nastaju usled nestanka i degradacije staništa. Ribolov i lov su takođe ozbiljna pretnja, a efekti klimatskih promena su zabrinjavajući, uz određene navode da bi ovaj faktor mogao da utiče na izumiranje vrsta.

„Gubitak biodiverziteta i narušavanje ekosistema koji su važni za našu egzistenciju su alarmantni“, izjavio je Ken Noris, naučni direktor Londonskog zoološkog društva. „Ova velika šteta je posledica našeg načina života. Iako Izveštaj pokazuje kritičnost situacije, i dalje ima nade. Zaštita prirode treba da se usmeri na konkretne mere zaštite, političku volju i podršku privatnog sektora.“

Izveštaj o živoj planeti 2014. ukazuje kako efektno upravljanje zaštićenim područjima može uticati na očuvanje biodiverziteta. Tako je u Nepalu poslednjih godina primećen rast populacije tigrova. Generalno, populacije u zaštićenim kopnenim područjima trpe manji gubitak biodiverziteta nego u nezaštićenim.

RAST EKOLOŠKOG OTISKA

Prema nalazima iz Izveštaja, pritisak čovečanstva na planetu je dvostruko

veći od kapacitet prirode za obnavljanje. Bila bi nam potrebna jedna i po planeta kako bi se stvorili resursi neophodni za trenutnu potrošnju. To znači da sečemo više drveća nego što može da izraste, trošimo pijaču vodu brže nego što zalihe mogu da se obnove, ispuštamо više ugljencioksida nego što priroda može da skladišti.

„Ekološki 'dug' je izazov 21. veka“, smatra Matis Vakernagel, predsednik Globalne mreže za ekološki otisak.

„Skoro tri četvrtine svetske populacije živi u zemljama koje se bore kako sa ekološkim deficitima, tako i sa niskim prihodima. Usled ograničenosti resursa moramo se fokusirati na poboljšanje ljudskog blagostanja a da to ne podrazumeva puki rast.“

Razdvajanje odnosa između ekološkog otiska i razvoja je ključni globalni prioritet koji se navodi u Izveštaju. Dok je ekološki otisak po glavi stanovnika u zemljama sa visokim dohotkom pet puta veći nego u zemljama sa niskim prihodima, istraživanje pokazuje i da je moguće poboljšati standard života uz održivo korišćenje resursa.

U deset zemalja s najvećim ekološkim otiskom su: Kuvajt, Katar, Ujedinjeni Arapski Emirati, Danska, Belgija, Trinidad i Tobago, Singapur, Sjedinjene Američke Države, Bahrein i Švedska.

već od kapacitet prirode za obnavljanje. Bila bi nam potrebna jedna i po planeta kako bi se stvorili resursi neophodni za trenutnu potrošnju. To znači da sečemo više drveća nego što može da izraste, trošimo pijaču vodu brže nego što zalihe mogu da se obnove, ispuštamо više ugljencioksida nego što priroda može da skladišti.

„Ekološki 'dug' je izazov 21. veka“, smatra Matis Vakernagel, predsednik Globalne mreže za ekološki otisak.

„Skoro tri četvrtine svetske populacije živi u zemljama koje se bore kako sa ekološkim deficitima, tako i sa niskim prihodima. Usled ograničenosti resursa moramo se fokusirati na poboljšanje ljudskog blagostanja a da to ne podrazumeva puki rast.“

Razdvajanje odnosa između ekološkog otiska i razvoja je ključni globalni prioritet koji se navodi u Izveštaju. Dok je ekološki otisak po glavi stanovnika u zemljama sa visokim dohotkom pet puta veći nego u zemljama sa niskim prihodima, istraživanje pokazuje i da je moguće poboljšati standard života uz održivo korišćenje resursa.

U deset zemalja s najvećim ekološkim otiskom su: Kuvajt, Katar, Ujedinjeni Arapski Emirati, Danska, Belgija, Trinidad i Tobago, Singapur, Sjedinjene Američke Države, Bahrein i Švedska.

ODRŽIVA REŠENJA

Izveštaj o živoj planeti 2014. je platforma za globalni dijalog, donošenje odluka i angažovanje vlada, korporacija i društva u ovom kritičnom trenutku za planetu.



Kontakt info

Dodatne informacije potražite na sledećim adresama:

www.panda.org/Serbia FB: i

www.facebook.com/WWFSerbia

TW: twitter.com/WWFinSerbia

WWF Dunavsko-karpatski program u Srbiji:

wwf.panda.org-serbia

U Izveštaju se može naći i deo „Perspektive jedne planete“ sa strategijama očuvanja, proizvodnje i trošenja prirodnih resursa, kao i primjeri zajednica koje su odabrale dobre načine za smanjenje ekološkog otiska i očuvanje biodiverziteta.

„Bez prirode se ne može preživeti, a ni napredovati. Gde god da smo, zavisimo jedni od drugih, od potreba za hranom, vodom i čistim vazduhom. U vremenu kada mnogo ljudi živi u siromaštvu, neophodno je da nađemo zajednička i održiva rešenja“, reka je Lambertini.

Kada je u pitanju Azija, Izveštaj pokazuje inovativne mere koje gradovi primenjuju kako bi se smanjila emisija ugljencioksida, koristila obnovljiva energija i promovisalo održivo trošenje resursa. U primerima širom sveta prikazuju se inicijative za kontrolisanje zagađenja, transformaciju tržišta i poboljšanje života.

WWF-ove „Perspektive jedne planete“ pokazuju kako svaki kutak širom planete može doprineti održivom ekološkom otisku koji ne troši resurse Zemlje van njih mogućnosti.



Korisni korov

Naučite da prepozname, uberete i upotrebite samoniklo jestivo i lekovito bilje, upoznajte raskoš sveta šumskih pečurki... U ovom broju upoznajte biljku **štir...**

Štir ili rumenika (*Amaranthus retroflexus*) jednogodišnja zeljasta, do jednog metra visoka biljka, sa relativno debelom, uspravnom, dlavakom i izbrazdanom stabljikom, koju neretko krasiti crvenkasta nijansa. Listovi su gušći prema vrhu stabljike, ovalnog oblika, sa nervaturom koja podseća na riblju kost (kao složeni parket), nisu nazubljeni (imaju blago valovite ivice) i nalaze se na dužim peteljkama. Na vrhu stabljike izraste klas na kome se prvo pojave zelenasti cvjetići, koji prethode semenkama štira. Biljka cveta skoro celo leto, od juna do septembra.

STANIŠTA: Poreklo štira je tropska Amerika, a kod nas raste po baštama, njivama, među raznim sejanim kulturama (detelina, krompir, pasulj...). Nije mnogo izbirljiv, pa se može naći na pjeskovitom, ali i humusnom zemljištu, bogatijem azotom. Veoma je rasprostranjena korovska biljka, od nizija do visokih planina. Voli toplija mesta, gde ga više ima. Često se nađe i kao zasejana kultura, naročito u azijskim zemljama. Nije biljka tipa vesnika proleća, pa ga za upotrebu treba očekivati tek krajem maja i početkom juna.

BERE SE: Beru se mladi listovi, sočni vrhovi biljke i seme. Seme se sakuplja jednostavno. Rukom se uz stabljiku svuće klas - seme, a zatim se dlanovima protrelja, čime se odvoje semenke od košuljice. Suši se u hladu na promaji.

SASTOJCI: U 100 grama sveže biljke ima: vitamina C = 135 - 185 mg, karotina = oko 13 mg. U semenu ima: belančevina = 19%, masti = 8% (nezasićene), skroba = 41%, ugljenih hidrata = 2%, celuloze = 11%, kkal = 386, a ima i nešto tanina. U mladim listovima i



Radenko Lazić

VIŠE INFORMACIJA O KONCEPTU ISHRANA IZ PRIRODE „SREMUŠ“ MOŽETE PRONAĆI NA: WWW.SREMUS.ORG

čudesnom zrnu ima gvožđa, esencijalne aminokiseline, lizina, nezasićene masne kiseline (naročito linolna), ima sumpora, kalcijuma, magnezijuma, cinka, kalijuma, fosfora, bakra, selena (zaštitu imuniteta), a seme je veoma bogato i biljnim vlaknima.

OPREZ: Kod korišćenja štira oprez nije neophodan, jer se ne može zameniti sa nečim što nije za upotrebu, već eventualno samo sa srodnim jestivim vrstama. Dovoljno je biljku dobro upoznati i potom je upotrebljavati bez posebnog opreza.



UPOTREBA U ISHRANI

Zamislimo varijitet žitarice čija je upotreba u hrani stara više hiljada godina. Jedan je od temelja ishrane Indijanaca i Inka, a drevni Asteci su štiru dodeljivali i božansku ulogu i na njemu gradili svoju civilizaciju. U ishrani se upotrebljavaju mladi listovi i sočni vrhovi biljke, kao povrće i varivo, čorbe. Samlevene semenke (ne sadrži glutelin) za hleb (u testu), kolače, kaše, a cele za klijanje, pa čak i kao kokice. Štir može da se koristi i sirov, u biljnim salatama, a ako se termički obrađuje onda važe recepti slični spanaću. Nema svoj karakterističan ukus, pa ga kao hranu treba malo više (od uobičajenog) začiniti. Kao i sve ostalo, preporučujem da se i štir više koristi u biljnim mešavinama, iako u sebi ne sadrži ništa negativno što bi ga posebno na to navodilo. U Programu „SREMUŠ“ štir se afirmisao u kombinaciji sa krompirom ili sa pirinčem.

UPOTREBA U LEČENJU

Štir u lečenju nema izrazita svojstva koja ga posebno preporučuju, iako semenke korisno deluju kod metabolizma, nervnog sistema, oksidacije holesterola, infekcija, a ima i antikancerogeno dejstvo. Kao samonikla biljka svakako je korisna u ishrani, a i za zdravlje kroz ishranu – pogledati deo o sastojcima.



REKLI SU O SREMUŠU
NI JEDNA BILJKA NA ZEMLJI NIJE TAKO
DELOTVORNA ZA ČIŠĆENJE ŽELUCA,
CREVA I KRVI KAO DIVLJI LUK



JOŠ PO NEŠTO O ŠTIRU

- Jedan dobro razvijen klas štira može da donese i do 100.000 semenki, a one mogu da čekaju više desetina godina da se stvore uslovi za klijanje.
- Umesto da kupujete AMARANT, zasejte (ili se dogovorite sa prijateljem na selu) da za sebe i za vas poseje najobičniji seljački (korov) štir.
- Od semena štira prave se izvanredne kokice, sitnije od uobičajenih, ali mnogo kvalitetnije i zdravije. Ukus im se može pojačavati začinima (po izboru) a i same se mogu dodavati drugim receptima (sendvičima, kolačima, musliju, voćnim salatama, raznim pudinzima, a tu bi još i mašta mogla svašta).
- Krupno mleveno brašno od semenki štira umešano u ključalu vodu, kuvati pet minuta i ostaviti da stoji još 20 minuta u posudi. Koristi se kao prilog, u supama, kao dodatak pečenim jelima i desertima.
- Mlade izdanke i/ili listove štira kratko prokuvati i ocediti pa prelitи prelivom od kisele pavlake, jogurta i mladog belog luka (još bolje SREMUŠ-a).

PUTOVANJE

Trekking tri planine i more

Planinari iz **Hrvatske i Srbije** uživali su u putovanju i ispeli treći vrh Balkanskog poluostrova (**Bugarska**), a zatim nastavili put **grčkog mora i planina...**



Septembar je mesec za duga putovanja i planinarske avanture. Takvo putovanje organizovali su planinari iz Hrvatske i Srbije. Cilj im je bio uspon na Vihren (2.914 m), vrh planine Pirin u Bugarskoj i dve planine u Grčkoj: Falakro (2.232 m) i Ipsario (1.203 m).

Ovako je to doživeo Bora koji već sedam godina učestvuje u organizaciji i vođenju planinara iz Hrvatske na putovanja, izlete i uspone na planine Balkana.

OD PLANA DO REALIZACIJE

HPD „Bršljan Jankovac“ iz Osijeka organizovao je grupu planinara (18) iz Varaždina, Daruvara, Koprivnice, Belišća i Osijeka, a PSD „Poštar“ iz Novog Sada okupio je devet učesnika pohoda iz Zrenjanina, Perleza, Novog Sada i beogradskog „Železničara“. Na put je krenulo 27 najupornijih, sa željom da provedu slobodno vreme u putovanju, druženju, planinarenju i odmoru.

Pet dana pred putovanje prevoznik iz Osijeka otkazao je autobus. Uz podršku Osječana obezbeđen je autobus u Novom Sadu od 50 mesta za 27 putnika.

Put je predviđao trodnevni boravak na Pirinu (u Banskom), s usponom na najviši vrh te planine, a sledećih 13 dana u Grčkoj obezbeđen je smeštaj u letovalištu Vrasna Paralia. Tokom boravka u Grčkoj planiran je obilazak Tasosa, Kavale, Amfipolisa i ski-centra Falakro (zamenjen sa planinom Pangeo). Fakultativni izleti u organizaciji domaćih agencija predviđeni su za slo-

bodne dane. I sve to u sedamnaest dana, od 10. do 26. septembra.

Pred nama je bilo noćno putovanje kako bismo ujutro stigli u bugarsku prestnicu Sofiju. Marijana, iz planinarskog saveza Bugarske, organizovala je da nas u Sofiji dočeka Rumijana, koja nam je pokazala znamenitosti grada. Vodila nas je u višečasovno razgledanje centra. Tu su: Fudbalski stadion „Vasil Levski“, spomenik zahvalnosti ruskim oslobođiocima, Univerzitet, spomenik caru oslobođiocu, Parlament Bugarske, Crkva svetog Aleksandara Nevskog, Ruska crkva, Crkva sveta Sofija, zdanje Ministarstva Bugarske, Trg svete Sofije, džamija, Crkva svete Petke i arheološke iskopine rimskih termi... Usledilo je osveženje u obližnjem kafiću i povratak do autobusa. Rumijana ostaje sa nama i ona će nam pomoći da se smestimo u hotel u Banskom.

Nastavljamo putovanje kroz Bugarsku ka Pirinu. Na magistralnom putu posle Blagoevgrada, na raskrsnici ka selu Rila, nalazi se spomenik Sv. Ivanu Rilskom. Tu skrećemo ka Rilskom manastiru. Ovo je najveći i najznačajniji manastir u Bugarskoj, a posvećen je svetom Ivanu Rilskom. Svaki centimetar zida u priprati i naosu je oslikan freskama. Raskošan ikonostas rad je vrhunskih majstora. U manastiru posećujemo muzej i obilazimo konake, a potom, u restoranu na obali planinskog potoka, izvan konaka manastira uživamo u odmoru i ručku.



BANSKO I USPON NA VIHREN

Posle udobne vožnje stižemo u Bansko i smeštamo se u apart-hotel „Četirilisna detelina“. Hotel čine četiri objekta između kojih je, u sredini, zatvoren bazen. Udoban smeštaj na bazi dva polupansiona. U toku večere najavljujemo ranije ustajanje i doručak.

Ko rano rani dve sreće grabi, savetuje stara poslovica. Vedro nebo, prohладно sunčano jutro. Ako se po jutru dan poznaje nama će danas biti lepo. U autobusu je 19 planinara. Vozimo se 14 km do Bajkuševe mare (1.900 m) gde se nalaze restoran i parking. Tu je naša ishodišna tačka za uspon ka vrhu Pirin planine. Svi krećemo ka planinarskom domu „Vihren“ (1.950 m). Staza je blago strma, duga oko dva kilometra. Ispred

Doma se nalazi snažan izvor. Uzimamo vodu za uspon i povratak, jer je staza do vrha bez vode za piće. Pozdravljamo se sa petorom planinara koji ostaju kod Doma. To su: Zdenko, Seka, Ksenija, Jadranka i Ivan. Posledesetak minuta uspona odustaje i deda Borislav (74). Među učesnicima na usponu do trećeg najvišeg vrha Balkanskog polusotra, bila je i šestogodišnja Andjela Nenadović. Još pre polaska iz Novog Sada odlučila je da će se popeti na Vihren, najviši vrh Pirin planine. Odgovornost i rizik za realizaciju njenog cilja preuzeo je deda Borivoje (64).

Zajedno sa dvanaest starijih Andjela se popela za četiri sata na 2.914 m visok vrh. Iako je bila najmlađa, nije ometala grupu pri usponu i silasku. Penjala se



sama, uz moralnu podršku svih učesnika. Pojedini su prokomentarisali da im je ona čak i podizala moral.

Na svakih sat vremena imali smo 10 do 15 minuta pauze. Na grebenu pre sedla pred vrhom bila je treća pauza. Dar za oči - nagrada za upornost: panoramski pogled na greben Pirina i gorske oči, prelepa planinska jezera.

Još malo pa smo na vrhu. Magleni oblak prelazi preko sedla. Idemo na završni uspon. Strmo je, a

stena krušljiva. Staza se ne prepoznaje od odronjenog kamenja. Ipak, na vrhu smo. Magla oko nas ali se ipak probijaju sunčevi zraci. Fotografišemo se za usponu. Čestitke su na vrhu međusobno izmenili: Nada, Anđela, Vjera, Bernarda, Mira, Marica, Sandra, Emilija, Stipe, Pero, Davor, Vlada i Bora. Dina je primala čestitke i umiljato uzvraćala na milovanje. Prepešaćili smo pet kilometara pri usponu, savladali visinsku razliku uspona od 1.000 m i sada se treba istim putem vratiti natrag.

Četrnaest je časova. Oblak je seo na vrh. Gusta je magla. Krenuli smo nizbrdo. Prva grupa je odmakla. Ne vidimo ih više. Anđela i ja smo na začelju, a ispred nas jedva primećujemo tri osobe na desetak metara. Pratimo stazu, a one idu direktno niz padinu. Nisu na stazi. Posle desetak minuta prolazimo pored njih i one nam se pridružuju. Sišli smo na sedlo vrlo brzo. Oblak je ostao iznad nas. Molili smo se samo da ne bude kiše. Molitve su nam bile uslišene. U povratku smo hodali četiri časa.

Držao sam tempo koji je na kraju krunisan bezbednim izlaskom na vrh i povratak do autobusa bez povrede. Anđela je ponela epitet heroja uspona. Ne samo od članova naše grupe već i od strane drugih planinara Bugara, Poljaka, koje smo susretali na stazi. Možda joj je najdraži partner pri usponu bila mala Dina, pas koji je uz njenog vlasnika Peru putovala i penjala se svugde sa nama.

Svi smo bili veseli. Zbrinutost deda Borislava i vozača, deda Duleta, za Anđelinu bezbednost je nestala. Anđela je umorna ali vesela. Svi su joj čestitali na hrabrosti i izdržljivosti. Ostvarila je svoj cilj.

PROBLEMI SA AUTOBUSOM NA PUTU KA GRČKOJ

Deset je časova. Veseli posle uspešnog uspona na Pirin, krećemo put Grčke. Izabrao sam regionalni put dolinom reke Meste, jer su predeli živopisni. Putovali smo udobno do podnožja planine, a onda je autobus iznenada stao. Naš vozač Duško interveniše i ubrzo krećemo dalje. Ali to nije bio kraj našim mukama! Stajali smo bezbroj puta. Da čovek poludi! Putnici su ipak bili neverovatno strpljivi. Sa puno razumevanja čekaju, a pojedini su i meditirali. Nekako stižemo do pograničnog mesta Goce Delčev, sve uz molitve da se autobus ne ugasi.

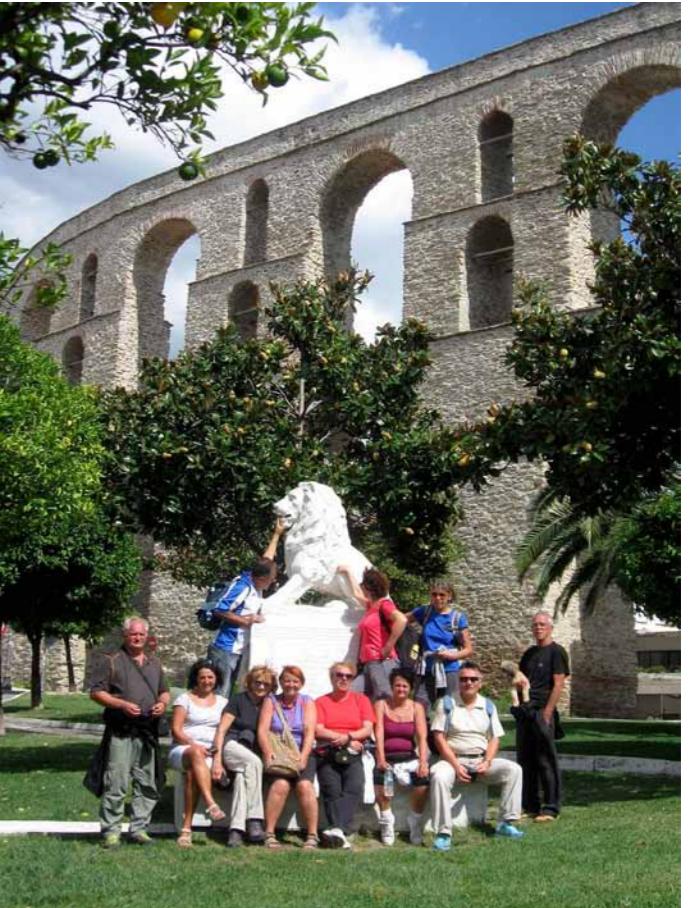
Ušli smo u Grčku. Nizbrdo furamo kao avion, ali na svakoj uzbrdici stajemo. Posle sedam časova putovanja stigli smo do Vrasna Paralie. Na deonici od 200 km stajali smo 23 puta.

Ipak, čim smo stigli u Vrasnu Paraliju i smestili se u vilu „Delfin“, nedaleće su ostale iza nas. Druženje, kupanje i sunčanje svaki dan! Dešavalo se da duva vetar ili pada kiša, ali posle ipak sine sunce. Ništa nas nije omelo u nameri da uživamo, kupamo se i idemo svakog dana u šetnju ili na izlet.

IZLET NA TASOS

U novu avanturu krenulo je 26 učesnika. Autobusom smo se prebacili od Vrasne Paralije do Keramotije, pa uhvatili trajekt za Limenas. Iskravamo se na ostrvu i nastavljamo ka Potosu. Većina ostaje da se kupa na peščanoj plaži ovog simpatičnog ostrvskog gradića. Nas devetoro nastavljamo ka Teologosu, gradiću na 300 m nadmorske visine.

Pritežemo cipele i oko 10,30 h krećemo u brdo, put Ipsarija (1.204 mnv) najvišeg vrha ostrva Tasos. Smer kretanja je vidno i često obeležen. Staze nema. Hodamo po stenovitoj padini. Čas preskačemo sa stene na stenu, pa vijugamo između njih. Nakon sat vremena hoda nailazimo na turiste iz Nemačke i Engleske. Oni su u šetnji po padinama Ipsaria. Planiraju nazad ka Teo-



logosu i Kastru. Mi nastavljamo dalje. Zastajemo da se fotografišemo. Stene su izbrazdane, hrapave. Između su duboke škape. Prolazimo kroz makiju i pored niskih borovih stabala. Sada nam je jasno zašto su oznake na stenama tako česte. Ne smemo da izgubimo oznake jer bi se teško vratili na trasu. Vreme je idealno za uspon. Vedro je i vetrovito. Vidik je predivan na okolne grebene, uvale, potočne doline i strme padine.

Stižemo na greben. Pred nama se otvara prekrasan vidik na sever. Kao na dlanu Skala Potamia i zlatna plaža. Planinska sela su okružena gustom šumom. Vidik puca dalje, na daleku liniju horizonta preko pučine i manjih ostrva ka Keramotiu i planinskom zaleđu. Vraćali smo se šumskim putem. Izabrao sam dužu ali sigurniju stazu. Bilo je 16 časova kada smo krenuli sa vrha i plašio sam se da će nas na stenama pri povratku stići mrak. Bio sam u pravu. Poslednja tri kilometra na ovoj stazi hodali smo po mraku. Bio je to širok i bezbedan šumski put. Da smo se vraćali istim putem, hodali bismo sporije, a poslednji kilometar prešli bismo u mraku, što je veoma riskantno. Počeli su da zvone telefoni. Učesnici koji su ostali u Potosu bili su zabrinuti za nas. Ja sam pogrešio što im se nisam javio da ćemo kasniti dva sata.

U 20 časova stigli smo do autobusa i nastavljamo put ka Limenasu. Autobus ponovo staje i tek oko 22 sata stižemo u luku. Poslednji trajekt je otišao u 20,30 sati. Zdenko i ja raspitujemo se kod kapetana trajekta za smeštaj, ali planinari odlučuju da spavaju u autobusu. Nisam uspeo da ih ubedim da odemo u neki pansion. Utonuli smo u san, a napolju kiša pada kao iz kabla,



sevaja, grmi... Sastavili se nebo i zemlja. Potoci vode teku pored autobusa.

Jutro se pomalja, a u 5,15 h polazi prvi trajekt. Mi smo na njemu. Na palubi trajekta ispijamo prvu jutarnju kafu ili čaj. Jato galebova leti za nama očekujući hranu. Ja na ispruženom dlanu držim keks. Galeb u letu kljucnu zalogaj i nastavlja da kruži iznad naših glava...

Putujemo 35 minuta do Keramotija. Tražimo u luci neku pekaru da kupimo pecivo, ali još nisu počeli sa radom. Vozimo se dalje, ali autobus po peti put staje na uzbrdici pred Kavalom. Dolazi putarsko obezbeđenje i zovemo terensku mehaničarsku službu. Pozivam kolegu i molim ga da nam obezbedi minibus za nastavak putovanja. Nalazimo se na oko 100 km od Vrasna Paralije. Posle jednog časa čekanja stiže prevoz. Ubrzo stižemo u apartmane. Planirani izlet, krstarenje po Atoskom zalivu, odložili smo za drugi dan.

SOLUN I KRSTARENJE ATOSKIM ZALIVOM

Grčka agencija je organizovala izlet do glavnog grada Makedonije. Bilo je 16 naših učesnika. Posetili su: Belu kulu, Crkvu svetog Dimitrija, arheološki lokalitet Rimski trg. Bili su na Zejtinkliku, Srpskom vojničkom groblju iz Prvog svetskog rata, pa uživali u šetnji Aristotelovim trgom, solunskoj pijaci...



Na idućem izletu, na putu ka Atoskom zalivu, posetili su Stagiru, rodnomesto Aristotela. Iz Uranopoliša isplovili turističkim brodom u Atoski zaliv. Ploveći pored zapadne obale atoskog rta videli su monaške manastire. Najprepoznatljiviji bio je ruski manastir Sv. Pantelejmon sa sjajnim kupolama.

U povratku su odmarali u ishodišnoj luci a zatim posetili hilendarski metoh Kakovo. Uživali su u eksterijeru Kakova uz gostoprимstvo domaćina.

ZAJEDNIČKA VEĆERA U „DELFINU”

Iskoristili smo slobodno popodne za druženje, a ljubazni domaćini omogućili su nam da na plinskom roštilju u vili „Delfin” pripremimo ribu za večeru. Zdenko, Stipe i Ivan bili su glavni snabdevači oradom.

Zajednička prostorija vile bila je komotna i prostra na sve koji su želeli da uživaju u kvalitetnoj ribi. Majstori za grilovanje ribe bili su Zdenko i Stipe. Svi su doneli krompir salatu. Devojke su sve to lepo servirale i na kraju pospremile. Gazda Dimitri je često goste flašom cipore (domaća lozova rakija sa anisom).

IZLET U AMFIPOLIS, PLANINU PANGEON I KAVALU

Izlet do arheološkog lokaliteta Amfipolis, na planinu Pangeo i Kavalu protekao je u najboljem

redu, a ni autobus nije pokazivao zlu čud. Izgleda da je uspešno popravljen.

Muzej baštini eksponate od 5. veka pre nove ere na ovomo, koji svedoče o burnim vremenima istorije kada su ovim prostorima vladali Makedonci, Atinjani, Rimljani i Vizantijci. Arheološki lokalitet nalazi se na obalama reke Strume.

Pangeo je rudnik zlata iz 4. veka pne, a danas je to park prirode sa etno selima, manastirima i ski centrom. Odustali od odlaska na planinu Falakro. Na njoj su devastirani objekti ski centra, a okolo su stada krava i poludivlji psi.

Alternative nam je bila planina Pangeo. Niko od nas nije bio тамо. Krenuli smo u avanturu. Dolazimo u Eleftoropuli. Putokaza za ski centar nema. Prilazim takisti i molim ga da sa mnom krene ispred autobusa i odvede nas na Pangeo ka Hiropotamu, planinskem mestu. U blizini je manastir. Dolazimo do platoa ispred manastira. Taksista nam objašnjava da zbog odrona puta posle obilnih kiša nije bezbedno da nastavimo ka ski centru. Prihvatom upozorenje i posle razgledanja manastira nastavljamo put ka Kavali.

Kavala je najveći grad istočne Grčke (Istočne Makedonije i Trikale). Turistička destinacija sa velikim brojem spomenika kulture i istorije grada.

POVRATAK KUĆI

Povratak kući protekao je u udobnoj i bezbednoj vožnji bez stajanja zbog kvara. Hvala našem vozaču što se sve vreme boravka na putovanju trudio da stignemo gde smo krenuli. Po dolasku u Novi Sad Osiječani su nastavili put kući.

TEKST: BORIVOJE VELJKOVIĆ
FOTOGRAFIJE: UČESNICI TREKKINGA
IZ OSIJEKA I NOVOG SADA





The screenshot shows the Novinarnica website's user interface. At the top left is a sidebar with 'Profil' and 'Uloguj se / Registriraj se'. Below it is a 'Kategorije' section with a search bar for 'Pretraži naslove'. The main content area has a 'Biblioteka' sidebar with categories like 'Besplatne Novosti', 'Lokalne', 'Za Žene', 'Za muškarce', 'Za najmlade', 'Za kuću', 'Sport', 'Tehnika', and 'Zabava'. The main grid displays several magazine covers: 'm planeta' (Broj 2, 01.11.2010), 'Style Home Design' (Broj 33, 01.12.2009), 'D-Photo' (Broj 33, 01.12.2009), 'Machine Design' (Broj 5, 18.03.2010), 'Digital Camera World' (Broj 96, 01.09.2010), and 'Discover Magazine' (Broj 2, 01.09.2010). Below this are two pop-up windows: one for 'Za muškarce' showing 'D-Photo' and 'Machine Design' covers, and another for 'Tehnika' showing 'Digital Camera World' and 'D-Photo' covers. A bottom navigation bar includes links for 'Kategorije', 'Besplatne za najmlade', 'Novosti za kuću', 'Lokalne', 'Za Žene', 'Za muškarce', 'Zabava', and 'Info'.

Novinarnica – sve novine na jednom mestu

ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta“ od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarnica.net. Saradjnjom sa portalom Novinarnica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regionala, ževeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarnice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima

interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznote, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarnica.net. Novinarnica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnike, političke, ekonom-ske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarnica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarnice.